

Службен весник

на Република Македонија

Број 139

18 септември 2014, четврток

година LXX

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
4312. Закон за дополнување на Законот за Владата на Република Македонија	3	4318. Одлука за давање согласност за давање под долготраен закуп на градежно земјиште сопственост на Република Македонија по пат на непосредна спогодба на ЕВН Електростопанство на Македонија, Акционерско друштво за дистрибуција на електрична енергија Скопје	15
4313. Закон за изменување и дополнување на Законот за јавен долг	3	4319. Одлука за престанување на важењето на Одлуката за престанок и за давање на користење на дел од недвижна ствар на општина Богданци.....	15
4314. Закон за изменување на Законот за игрите на среќа и за забавните игри ..	13	4320. Одлука за пренесување во сопственост на недвижна ствар на општина Богданци	16
4315. Закон за изменување на Законот за исплата на платите во Република Македонија	14	4321. Одлука за давање согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на ЈУ Центар за стручно образование и обука - Скопје	16
4316. Закон за изменување на Законот за плата и други надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија.....	14		
4317. Одлука за давање согласност за давање под долготраен закуп на градежно земјиште сопственост на Република Македонија по пат на непосредна спогодба на ЕВН Електростопанство на Македонија, Акционерско друштво за дистрибуција на електрична енергија, Скопје.....	15		

	Стр.		Стр.
4322. Одлука за давање согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на Министерство за труд и социјална политика за потребите на народни кујни	16	4334. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	21
4323. Одлука за давање согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на Министерство за образование и наука.....	16	4335. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	21
4324. Одлука за давање согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на Министерство за транспорт и врски - Државен инспекторат за транспорт	17	4336. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	21
4325. Одлука за давање согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на Општина Кичево	17	4337. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	21
4326. Правилник за Програмата и начинот на полагање на стручниот испит	17	4338. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	21
4327. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	19	4339. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	22
4328. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	19	4340. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	22
4329. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	19	4341. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	22
4330. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	20	4342. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	22
4331. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	20	4343. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	23
4332. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	20	4344. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	23
4333. Решение за ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови.....	20	4345. Правилник за стручно оспособување, проверки, дозволи и овластувања на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови	23
		4346. Решение од Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија	147
		4347. Договор за меѓуопштинска соработка.....	148
		Огласен дел	1-44

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

4312.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНУ-
ВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за дополнување на Законот за Владата на Република Македонија, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 16 септември 2014 година.

Бр. 07- 3504/1 Претседател
16 септември 2014 година на Република Македонија,
Скопје д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВЛАДАТА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Во Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија број 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/10, 51/11 и 15/13), во членот 19 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

„(2) Во случај на спреченост и отсуство на членот на Владата, на седницата на Владата може да присуствува и одлучува заменикот на министерот кој го заменува членот на Владата со сите негови права, должност и одговорности и истиот се засметува во мнозинството присутни како да е присутен членот кој го заменува.”

Ставот (2) станува став (3).

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

L I G J

PËR PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR QEVERINË E
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË

Neni 1

Нë Ligjin për Qeverinë e Republikës së Maqedonisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/10, 51/11 dhe 15/13), në nenin 19 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Në rast të pengesës dhe mungesës së anëtarit të Qeverisë, në mbledhjen e Qeverisë mund të marrë pjesë dhe të vendosë zëvendësministri i cili e zëvendëson anëtarin e Qeverisë me të gjitha të drejtat, detyrat dhe përgjegjësitë e tij dhe i njëjti llogaritet në shumicën e të pranishmëve sikur të jetë i pranishëm anëtar i cilin e zëvendëson."

Paragrafi (2) bëhet paragraf (3).

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

4313.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ
ЗА ЈАВЕН ДОЛГ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за јавен долг, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 16 септември 2014 година.

Бр. 07- 3506/1 Претседател
16 септември 2014 година на Република Македонија,
Скопје д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ
НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВЕН ДОЛГ

Член 1

Во Законот за јавен долг ("Службен весник на Република Македонија" број 62/05, 88/08 и 35/11) во членот 2 точка 1 зборовите: "општините во градот Скопје" се бришат.

Точката 2 се менува и гласи:

"Јавен долг е збир на државниот долг и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје за кои државата има издадено државна гаранција."

Точката 3 се менува и гласи:

"Носители на јавен долг се Владата на Република Македонија, јавните установи основани од Република Македонија, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје."

Точката 4 се менува и гласи:

"Задолжување е постапка за создавање на финансиски обврски со склучување на договор за заем и/или издавање на должнички хартии од вредност издадени од државата или општината, општината во градот Скопје и Градот Скопје;"

Точката 5 се брише.

Точките 6 и 7 стануваат точки 5 и 6.

Точката 8 која станува точка 7 се менува и гласи:

“Сервисирање на долг се сите плаќања по основ на пристигната камата и главнина кои произлегуваат од долг создаден согласно одредбите од овој закон;”

По точката 7 се додава нова точка 8 која гласи:

“8. Други трошоци претставуваат трошоци кои директно или индиректно произлегуваат од задолжувањето на носителите на јавен долг, а не претставуваат главнина или редовна камата;”

Член 2

Во членот 4 ставовите (1) и (2) се менуваат и гласат:

“Задолжувањето на општините, јавните претпријатија основани од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје се врши во согласност со овој закон и со Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа.

Задолжувањето на општините во градот Скопје, градот Скопје, јавните претпријатија основани од општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на општините во градот Скопје и градот Скопје се врши во согласност со овој закон, Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа и со Законот за градот Скопје.”

Ставот (3) се брише.

Во ставот (4) кој станува став (3), зборот “обврските” се заменува со зборовите: “долгот и другите трошоци”.

Ставовите (5), (6) и (7) се бришат.

Член 3

Членот 5 се менува и гласи:

“Долгот на Народната банка на Република Македонија не претставува јавен долг.”

Член 4

Членот 6-а се менува и гласи:

“(1) Постапката за задолжување пропишана со овој закон не се применува:

- при користење на акредитиви, банкарски гаранции и/или лизинг,
- при краткорочно задолжување за ликвидносни потреби на Македонска банка за поддршка на развојот,
- при задолжување без државна гаранција на јавните претпријатија основани од државата, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата.

(2) За секој склучен договор од ставот 1, носителите на јавен долг имаат обврска да го информираат Министерството за финансии во рок од пет работни дена.”

Член 5

Во членот 7 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Цели на управувањето со јавниот долг се:

- финансирање на потребите на државата со најнизок можен трошок, на среден и долг рок, и со одржливо ниво на ризик;
- идентификација, следење и управување со ризиците на кои подлежи портфолиото на јавниот долг и
- развој и одржување на ефикасен домашен финансиски пазар.”

Ставот (2) станува став (3)

Ставот (3) кој станува став (4), се менува и гласи:

“Политиката за управување со јавен долг вклучува утврдување на:

- висината на износот (лимитот) на јавниот долг на среден рок;

- максималниот износ на ново задолжување во првата година за која се однесува фискалната стратегија и

- максималниот износ на новоиздадени државни гаранции во првата година за која се однесува фискалната стратегија.”

Ставот (4) кој станува став (5) се брише.

Член 6

Во членот 8 став (1) втората реченица се брише.

Ставот (3) се менува и гласи:

“Долгот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата и на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје не претставува обврска на Буџетот на Република Македонија, освен во случаи кога се издава државна гаранција.”

Член 7

Во членот 11 ставот (1) се менува и гласи:

“Министерството за финансии во управувањето со јавниот долг, ги има следниве надлежности:

- го предлага изворот и структурата на задолжувањето за финансирање на буџетскиот дефицит;
- презема активности поврзани со редовно сервисирање на државниот долг;
- го следи редовното сервисирање на јавниот долг од страна на носителите на јавниот долг;
- презема мерки за наплата на побарувањата од носителите на јавниот долг во чие име е извршено плаќање по активирана гаранција, односно договор за заем;
- презема мерки во однос на лимитот на јавниот долг;
- подготвува годишен извештај за управување со јавниот долг;
- изготвува и објавува Календар на планирани емисии на државни хартии од вредност за тековната година;
- организира и врши издавање на државни хартии од вредност во име на Република Македонија;
- евидентира издавање на државни хартии од вредност, врши следење на трансакциите со државни хартии од вредност на секундарниот пазар и создава услови за развој на секундарниот пазар;
- утврдува критериуми за избор и избира овластени учесници на пазарот на државни хартии од вредност;
- презема активности за минимизирање на трошокот за сервисирање на државниот долг и издадените државни гаранции;
- презема активности за намалување на ризикот поврзан со структурата на јавниот долг и државните гаранции;
- употребува деривативни финансиски инструменти со цел за отстранување или намалување на финансиските ризици;
- ја следи состојбата на единствената трезорска сметка и управува со пласирањето на вишокот на средства на истата;
- ја следи состојбата на девизните сметки на државата кои се отворени и се водат во Народната банка на Република Македонија и управува со вишокот на средства на сметката на Министерството за финансии;
- склучува договори за реализирање на надлежностите утврдени со овој закон;
- учествува во постапката на задолжување на носителите на јавен долг; и

- дава препораки на носителите на јавниот долг по однос на условите за задолжување во случај на финансирање на проекти за кои е потребно задолжување.”

Во ставот (2), алинејата 6 се менува и гласи:

“- управува со пласманот на средства обезбедени со задолжување на Република Македонија,”

Ставот (5) се брише.

Член 8

Во членот 12 став (1), по алинејата 7 се додава нова алинеја 8, која гласи:

“- финансирање на превземени обврски од страна на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје,”

Во ставот (2) алинејата 2 се брише.

Ставот (3) се брише.

Член 9

Во членот 13 ставот (2) зборовите: “што го сочинуваат државниот долг” се заменуваат со зборовите: “од став (1) на овој член”

Член 10

Во членот 14 ставот (2) се менува и гласи:

“Износот на потребните средства за долгорочните права на трошење се утврдува врз основа на преземените обврски по основа на склучени договори за заем, преземените обврски по основа на кофинансирање, одлуки за издавање на државни хартии од вредност и обврски по однос на членство на Република Македонија во меѓународни финансиски институции.”

Член 11

Во членот 16, се менува и гласи:

„ (1) Во име на Република Македонија, договор за заем склучува Владата на Република Македонија кој министерот за финансии го потпишува во името на Владата на Република Македонија.

(2) Постапката за задолжување носителите на законодавната, судската и извршната власт ја започнуваат со иницијатива за задолжување до Владата на Република Македонија која задолжително содржи мислење од Министерството за финансии.

(3) Постапката за задолжување, јавните установи основани од Република Македонија и општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ја започнуваат со согласност на Министерството за финансии.

(4) За добивање на согласноста од ставот (3) на овој член, јавните установи основани од Република Македонија и општините, општините во градот Скопје и градот Скопје до Министерството за финансии поднесуваат:

- Одлука за задолжување која задолжително треба да содржи износ и цел на задолжувањето;

- барање за задолжување кое содржи податоци за проектот и податоци за финансискиот капацитет на јавните установи основани од Република Македонија и на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(5) Во постапката за задолжување од ставовите (2) и (3) на овој член задолжително учествуваат претставници од Министерството за финансии и други овластени претставници од Владата на Република Македонија.

(6) Носителите од ставовите (2) и (3) од овој член склучуваат договор за заем, по донесување на посебен закон за секое ново задолжување кај странски заемотдавачи.

(7) За секое ново задолжување на носителите од ставот (2) од овој член кај странски заемотдавачи, Министерот за правда издава правно мислење за правната важност на договорот за заем.

(8) Носителите од ставовите (2) и (3) од овој член склучуваат договор за заем, по донесување на одлука од Владата на Република Македонија, за секое ново задолжување кај домашни заемотдавачи.

(9) Формата и содржината на барањето за задолжување од став (4) алинеја 2 на овој член ќе ги пропише министерот за финансии.”

Член 12

Членот 17 се менува и гласи:

„(1) Владата на Република Македонија средствата обезбедени со договор за заем може да ги позајми само на носители на јавен долг (on-lending).

(2) Во случај на задолжување од ставот 1 на овој член општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје започнуваат постапка за задолжување кај државата согласно членот 16 од овој закон, а јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје започнуваат постапка за задолжување кај државата согласно членовите 25-а и 25-б од овој закон.

(3) Министерот за финансии склучува договор за заем со носителите на јавен долг, во кој се дефинираат условите под кои се позајмуваат средствата од заемот.

(4) Во случај кога носителите на јавен долг нема да извршат навремено плаќање на обврските кои произлегуваат од договорот од ставот (3) на овој член, Министерството за финансии има право на наплата на побарувањето кое вклучува главнина, камата, казнена камата и други трошоци.

(5) Доколку заемот е доделен на општина, општина во градот Скопје, градот Скопје, јавно претпријатие основано од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговско друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, Министерството за финансии за наплата на побарувањето од ставот (4) на овој член, има право:

- да насочи средства од буџетската сметка на општината на сметката на Буџетот на Република Македонија, до износ потребен за наплата на побарувањето и/или

- да задржи дел од дотациите кои треба да се распределат на општината, до износ потребен за наплата на побарувањето.

(6) Министерот за финансии има право на преземање дополнителни мерки за наплата на износот од ставот (4) на овој член предвидени во договорот од став (3) на овој член, како и други мерки во согласност со закон.”

Член 13

Во членот 18 ставот (4) се менува и гласи:

“Државните хартии од вредност во име на Република Македонија, на домашниот финансиски пазар ги издава Министерството за финансии врз основа на одлука на Владата на Република Македонија, со која се утврдува максималниот износ на ново задолжување преку државни хартии од вредност.”

По ставот (4) се додаваат два нови става (5) и (6) кои гласат:

“(5) Државните хартии од вредност во име на Република Македонија, на меѓународниот финансиски пазар ги издава Министерството за финансии врз основа на одлука на Владата на Република Македонија, со која се утврдува максималниот износ на ново задолжување преку државни хартии од вредност.

(6) Министерот за правда издава правно мислење за правната важност на издавањето на хартии од вредност на меѓународниот финансиски пазар.”

Во ставот (5) кој станува став (7) по зборовите “државните хартии од вредност” се додаваат зборовите: “на домашниот финансиски пазар”.

Ставовите (6) и (7) стануваат ставови (8) и (9).

Член 14

По членот 20 се додава нов наслов и нов член 20-а, кои гласат:

“Задолжување со издавање на хартии од вредност од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје

Член 20-а

(1) Постапката за задолжување со издавање на хартии од вредност, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ја започнуваат со согласност на Министерството за финансии.

(2) За добивање на согласноста од став (1) на овој член, општините, општините во градот Скопје и градот Скопје до Министерството за финансии поднесуваат:

- Одлука за задолжување која задолжително треба да содржи износ и цел на задолжувањето и

- барање за задолжување кое содржи податоци за проектот и податоци за финансискиот капацитет на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје од член 16 од овој закон.

(3) Во постапката за задолжување, задолжително учествуваат претставници од Министерството за финансии и други овластени претставници од Владата на Република Македонија.

(4) За задолжување на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје преку издавање на хартии од вредност на домашен финансиски пазар, Владата на Република Македонија донесува одлука со која се одобрува максималниот износ на ново задолжување на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје преку издавање на хартии од вредност, по донесувањето на актот за одобрување на емисијата на хартии од вредност од страна на Комисијата за хартии од вредност.

(5) За задолжување на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје преку издавање на хартии од вредност на меѓународен финансиски пазар, Владата на Република Македонија донесува одлука со која се одобрува максималниот износ на ново задолжување на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје преку издавање на хартии од вредност, по донесувањето на актот за одобрување на емисијата на хартии од вредност од страна на надлежното регулаторно тело.“

Член 15

Насловот пред член 21 се менува и гласи:

“Државни гаранции”

Член 16

Во членот 21 се додава нов став (1), кој гласи:

“(1) Во име на Република Македонија, Владата на Република Македонија може да издаде државна гаранција при задолжување на носителите на јавен долг.”

Во ставот (1) кој станува став (2), алинејата 2 се брише.

Ставот (2) кој станува став (3) се брише.

Член 17

Во членот 22 ставот (1) се менува и гласи:

“Носителите на јавниот долг започнуваат постапка за задолжување обезбедена со државна гаранција согласно член 16, 20-а и 25 од овој закон.”

Ставот (2) се брише.

Во ставовите (3) и (4) кои стануваат ставови (2) и (3), по зборовите: “Во име на” се додаваат зборовите: “Владата на”.

По ставот (3) се додава нов став (4) кој гласи:

“(4) Министерот за правда издава правно мислење за правната важност на издадената гаранција од ставот (2) од овој член.”

Ставовите (5), (6) и (7) се бришат.

Член 18

Членот 23 се менува и гласи:

„(1) Сервисирањето на долгот гарантиран од Република Македонија и/или плаќањето на другите трошоци ги врши носителот на јавниот долг во чие име е издадена државна гаранција.

(2) Доколку носителот на јавниот долг, во чие име е издадена државна гаранција, не изврши сервисирање на долгот и/или не го изврши плаќањето на другите трошоци од ставот (1) на овој член на датумот на нивното достасување, Министерството за финансии, во име на Република Македонија, врши плаќање на прстигнатата обврска по основ на државна гаранција.

(3) Во случај Министерството за финансии, во име на Република Македонија, да изврши плаќање на обврската по државна гаранција, Министерството за финансии има право на наплата на побарувањето кое вклучува главнина, камата, казнена камата и други трошоци настанати заради неможност на носителот на јавниот долг во чие име е издадена државната гаранција да изврши сервисирање на долгот и/или другите трошоци од ставот (1) на овој член на датумот на нивното достасување.

(4) Носителот на јавниот долг, во чие име е издадена државна гаранција, е должен во рокот предвиден со договорите од членот 22 ставови (2) и (3) на овој закон, средствата кои се платени по основ на државна гаранција од страна на Министерството за финансии, да ги уплати во корист на сметката на Буџетот на Република Македонија.

(5) Обврската од ставот (4) на овој член е безусловна и неотповиклива.

(6) Доколку носителот на јавниот долг во чие име е издадена државна гаранција, е општина, општина во градот Скопје и градот Скопје, јавно претпријатие основано од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговско друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, Министерството за финансии, за наплата на побарувањето од ставот (3) на овој член, има право:

- да насочи средства од буџетската сметка на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје на сметката на Буџетот на Република Македонија, до износ потребен за наплата на побарувањето и/или

- да задржи дел од дотациите кои треба да се распределат на општината, општината во градот Скопје и градот Скопје, до износ потребен за наплата на побарувањето.

(7) Министерот за финансии има право на преземање дополнителни мерки за наплата на износот од ставот (3) на овој член предвидени во договорот за обезбедување од членот 22 ставови (2) и (3) на овој закон.”

Член 19

Во членот 24-а став (1) зборовите: “Јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или доминантна сопственост на државата” се заменуваат со зборовите: “Јавните претпријатија основани од државата, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата”.

Во ставот (2) зборовите: “Јавните претпријатија формирани од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје” се заменуваат со зборовите: “Јавните претпријатија основани од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје”.

Член 20

По членот 24-а се додава нов член 24-б кој гласи:

“Член 24-б

Доколку носителот на јавен долг има ненамирани обврски кон државата по основ на државна гаранција или заем, истиот не може да добие согласност за ново задолжување согласно овој закон, се до моментот на регулирање на пристигнатата обврска.”

Член 21

Пред член 25 се додава наслов и членот 25 се менува и гласи:

“Долг со државна гаранција

Член 25

(1) Јавното претпријатие основано од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје може долгорочно да се задолжува со издавање на државна гаранција за:

- финансирање на капитални проекти и инвестиции,
- рефинансирање на долговите настанати по основ на задолжување од алинејата 1 на овој став,
- финансирање на превземени обврски и
- заштита и отстранување на последици предизвикани од природни непогоди и од еколошки катастрофи.

(2) Постапката за задолжување со издавање на државна гаранција јавното претпријатие основано од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје ја започнува со согласност на Министерството за финансии.

(3) За добивање на согласноста од ставот (2) на овој член, јавното претпријатие основано од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје до Министерството за финансии поднесува:

- Одлука за задолжување која задолжително треба да содржи износ и цел на задолжувањето и
- барање за задолжување со издавање на државна гаранција кое содржи податоци за проектот и податоци за финансискиот капацитет на јавното претпријатие основано од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(4) Формата и содржината на барањето за задолжување со издавање на државна гаранција од став (3) алинеја 2 на овој член ќе ги пропише министерот за финансии.

(5) Во постапката за задолжување со издавање на државна гаранција задолжително учествуваат претставници од Министерството за финансии и други овластени претставници од Владата на Република Македонија.

(6) Договорот за заем се склучува по донесување на посебен закон за секое задолжување со издавање на државна гаранција кај странски заемодавачи, односно по донесување на одлука од Владата на Република Македонија за секое задолжување со издавање на државна гаранција кај домашни заемодавачи.

(7) Сервисирањето на заемот и плаќањето на другите трошоци настанати со задолжување на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, го вршат јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата или на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

Член 22

По членот 25 се додаваат два нови наслови и два нови члена 25-а и 25-б, кои гласат:

“Долг без државна гаранција

Член 25-а

(1) Јавното претпријатие основано од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, може долгорочно да се задолжува без издавање на државна гаранција за:

- финансирање на капитални проекти и инвестиции,
- рефинансирање на долговите настанати по основ на задолжување од алинејата 1 на овој став,
- финансирање на превземени обврски и
- заштита и отстранување на последици предизвикани од природни непогоди и од еколошки катастрофи.

(2) Постапката за задолжување без издавање на државна гаранција јавното претпријатие основано од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, ја започнува со согласност на Министерството за финансии.

(3) За добивање на согласноста од ставот (2) на овој член, јавното претпријатие основано од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, до Министерството за финансии поднесува:

- Одлука за задолжување која задолжително треба да содржи износ и цел на задолжувањето; и
- барање за задолжување без издавање на државна гаранција кое содржи податоци за проектот и податоци за финансискиот капацитет на јавното претпријатие основано од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

(4) Формата и содржината на барањето за задолжување од ставот (3) алинеја 2 на овој член ќе ги пропише министерот за финансии.

(5) Сервисирањето на заемот и плаќањето на другите трошоци настанати со задолжување на јавните претпријатија основани од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

Долг кај државата (on-lending)

Член 25-б

(1) Постапка за задолжување кај државата, јавното претпријатие основано од државата, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на државата започнува со согласност на Министерството за финансии.

(2) За добивање на согласноста од ставот (1) на овој член, јавното претпријатие основано од државата, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на државата, до Министерството за финансии поднесува:

- Одлука за задолжување која задолжително треба да содржи износ и цел на задолжувањето; и
- барање за задолжување кое содржи податоци за проектот и податоци за финансискиот капацитет на јавното претпријатие основано од државата, како и трговското друштво кое е во целосна или во доминантна сопственост на државата.

(3) Формата и содржината на барањето за задолжување од ставот (2) алинеја 2 на овој член ќе ги пропише министерот за финансии.

(4) Сервисирањето на заемот и плаќањето на другите трошоци настанати со задолжување на јавните претпријатија основани од државата, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата, го вршат јавните претпријатија основани од државата, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата.

Член 23

Во членот 26 став (2) бројот "15" се заменува со бројот "30".

Во ставот (3) зборовите: "јавните претпријатија кои се основани од општините, односно од градот Скопје" се заменуваат со зборовите: "јавните претпријатија основани од општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, како и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје".

Член 24

Во членот 27 ставот (1) се брише.

Ставот (2) станува став (1).

Ставот (3) се брише,

Ставот (4) кој станува став (2) се менува и гласи:

"Податоците за јавниот долг, Министерството за финансии ги објавува на својата веб страница и во Билтенот на Министерството за финансии."

Член 25

Во членот 28 став (1) алинеја 2 зборовите: "став (3)" се заменуваат со зборовите: "став (4)".

Член 26

Во членот 28-а став (1) алинеја 1 по бројот "25" се додаваат зборовите: "25-а и 25-б", а во алинејата 2 по зборовите: "24-а" се додаваат зборовите: "и 24-б".

Член 27

Во членот 29 став (1) алинеја 2 зборовите: "членови 16, став (2) и 25 став (1)" се заменуваат со зборовите: "членови 16 и 20-а".

Во алинеја 3 бројот "(3)" се менува со бројот "(4)".

Во алинеја 4 зборовите: "по денот на донесувањето на одлука за распишување на избори (член 24а)" се заменуваат со зборовите: "спротивно на членовите 24-а и 24-б од овој закон."

Член 28

Постапките за задолжување и постапките за издавањето, сервисирање, правото на наплата и престанокот на државни гаранции започнати пред денот на влегувањето во сила на овој закон ќе продолжат согласно со одредбите на овој закон.

Член 29

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди пречистен текст на Законот за јавен долг.

Член 30

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR BORXH PUBLIK

Neni 1

Në Ligjin për borxhin publik ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 62/2005, 88/2008 dhe 35/11) në nenin 2 në pikën 1 fjalët: "komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit" fshihen.

Pika 2 ndryshohet si vijon:

"Borxh publik është shuma e borxhit shtetëror dhe borxhit të ndërmarrjeve publike të themeluara nga shteti ose nga komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare që janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunave, komunës së Qytetit të Shkupit, dhe Qytetit të Shkupit, për të cilat shteti ka dhënë garanci shtetërore."

Pika 3 ndryshohet si vijon:

"Bartës të borxhit publik janë Qeveria e Republikës së Maqedonisë, institucionet publike të themeluara nga Republika e Maqedonisë, komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, ndërmarrjet publike të themeluara nga shteti ose nga komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare që janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit."

Pika 4 ndryshohet si vijon:

"Ngarkim me borxh është procedurë për krijimin e detyrimeve financiare me lidhjen e marrëveshjes për hua dhe/ose emetimin e letrave debitore me vlerë të emetuara nga shteti ose komuna, komuna në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit;"

Pika 5 fshihet.

Pikat 6 dhe 7 bëhen pika 5 dhe 6.

Pika 8 që bëhet pikë 7 ndryshohet si vijon:

"Servisim i borxhit janë të gjitha pagesat në baze të kamatës së arritur dhe kryegjësë që dalin nga borxhi i krijuar në pajtim me dispozitat e këtij ligji;"

Pas pikës 7 shtohet pikë e re 8 si vijon:

"8. Shpenzime tjera paraqesin shpenzime që drejtpërdrejt ose tërthorazi dalin nga ngarkimi me borxh i bartësve të borxhit publik, e që nuk paraqesin kryegjë ose kamatë të rregullt;"

Neni 2

Në nenet 4 paragrafët (1) dhe (2) ndryshohen si vijojnë:
"Ngarkimi me borxh i komunave, ndërmarrjeve publike të themeluara nga komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare që janë në pronësi të plotë ose dominuese të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, kryhet në pajtim me këtë ligj dhe me Ligjin për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale."

Ngarkimi me borxh i komunave në Qytetin e Shkupit, Qytetit të Shkupit, ndërmarrjeve publike të themeluara nga komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare që janë në pronësi të plotë ose dominuese të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, kryhet në pajtim me këtë ligj dhe me Ligjin për financimin e njësive të vetëqeverisjes lokale."

Paragrafi (3) fshihet.

Në paragrafin (4) që bëhet paragraf (3) fjala "detyrimet" zëvendësohet me fjalët: "borxhin dhe shpenzimet tjera".

Paragrafët (5), (6) dhe (7) fshihen.

Neni 3

Pika 5 ndryshohet si vijon:

"Borxhi i Bankës Popullore të Republikës së Maqedonisë nuk paraqet borxh publik."

Neni 4

Neni 6-a ndryshohet si vijon:

"(1) Procedura e ngarkimit me borxh, e përcaktuar me këtë ligj nuk zbatohet:

- gjatë shfrytëzimit të akreditivave, garancive bankare dhe/ose lizingut,

- gjatë ngarkimeve afatshkurta me borxh për nevojat e likuiditetit të Bankës Maqedonase për Përkrahje të Zhvillimit

- gjatë ngarkimit me borxh pa garanci shtetërore të ndërmarrjeve publike të themeluara nga shteti si dhe shoqërive tregtare që janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit.

(2) Për çdo marrëveshje të lidhur nga paragrafi 1, bartësit e borxhit publik e kanë obligim që ta informojnë Ministrinë e Financave në afat prej pesë ditëve të punës."

Neni 5

Në nenin 7 pas paragrafit (1) shtohet paragraf i ri (2), si vijon:

"(2) Qëllimet e menaxhimit të borxhit publik janë:

- financimi i nevojave të shtetit me shpenzime sa më të ulta të mundshme, në afat të mesëm dhe të gjatë dhe me nivel të qëndrueshëm të rrezikut;

- identifikimi, përcjellja dhe menaxhimi me rreziqe të cilave u nënshtrohet portofoli i borxhit publik dhe

- zhvillimi dhe mirëmbajtja e tregut financiar vendas efikas."

Paragrafi (2) bëhet paragraf (3).

Në paragrafin (3) që bëhet paragraf (4), ndryshohet si vijon:

"Politika për menaxhim me borxh publik përfshin përcaktim të:

- lartësisë së shumës (limitit) të borxhit publik në afat të mesëm;

- shumës maksimale të ngarkimit me borxh të ri në vitin e parë me të cilin ka të bëjë strategjia fiskale dhe

- shumës maksimale të garancive të sapolësuara shtetërore në vitin e parë me të cilin ka të bëjë strategjia fiskale."

Paragrafi (4) që bëhet paragraf (5) fshihet.

Neni 6

Në nenin 8 paragrafi (1), fjalia e dytë fshihet.

Paragrafi (3) ndryshohet si vijon:

"Borxhi i komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit dhe borxhi i ndërmarrjeve publike të themeluara nga shteti, dhe nga komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare që janë në pronësi të plotë apo dominuese të shtetit dhe të komunave, komunave të Qytetit të Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, nuk paraqet detyrim të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë, përveç në raste kur jepet garanci shtetërore."

Neni 7

Në nenin 11 paragrafi (1), ndryshohet si vijon:

"Ministria e Financave në menaxhimin e borxhit publik, i ka kompetencat në vijim:

- e propozon burimin dhe strukturën e ngarkimit me borxh për financimin e deficitit buxhetor;

- ndërmerr aktivitete në lidhje me servisimin e rregullt të borxhit publik;

- e përcjell servisimin e rregullt të borxhit publik nga bartësit e borxhit publik;

- ndërmerr masa për arkëtimin e kërkesave nga bartësit e borxhit publik në emrin e të cilëve është kryer pagesa pas garancisë së aktivizuar, respektivisht marrëveshjes për hua;

- ndërmerr masa në lidhje me limitin e borxhit publik;

- përpilon raport vjetor për menaxhim me borxhin publik;

- përpilon dhe publikon Kalendar të emetimeve të planifikuara të letrave shtetërore me vlerë për vitin rrjedhës;

- organizon dhe kryen emetimin e letrave shtetërore me vlerë në emër të Republikës së Maqedonisë;

- evidenton emetimin e letrave shtetërore me vlerë, kryen ndjekjen e transaksioneve me letra shtetërore me vlerë në tregun sekondar dhe krijon kushte për zhvillimin e tregut sekondar;

- përcakton kritere për zgjedhje dhe përzgjedh pjesëmarrës të autorizuar në tregun e letrave shtetërore me vlerë;

- ndërmerr aktivitete për minimizimin e shpenzimit për servisimin e borxhit shtetëror dhe garancive të lëshuara shtetërore;

- ndërmerr aktivitete për zvogëlimin e rrezikut në lidhje me strukturën e borxhit publik dhe garancive shtetërore;

- përdor instrumente derivative financiare me qëllim të mënjanimi ose zvogëlimit të rreziqeve financiare;

- e ndjek gjendjen e llogarisë unike të thesarit dhe menaxhon me plasimin e tepricës së mjeteve në të njëjtën;

- e ndjek gjendjen e llogarive revizore të shtetit të cilat janë të hapura dhe udhëhiqen në Bankën Popullore të Republikës së Maqedonisë dhe menaxhon me tepricën e mjeteve në llogarinë e Ministrisë së Financave;

- lidh marrëveshje për realizimin e kompetencave të përcaktuara me këtë ligj;

- merr pjesë në procedurën e ngarkimit me borxh të bartësve të borxhit publik dhe

- u jep rekomandime bartësve të borxhit publik në lidhje me kushtet për ngarkim me borxh në rast të financimit të projekteve për të cilat nevojitet ngarkimi me borxh."

Në paragrafin (2), alineja 6 ndryshohet si vijon:

- "menaxhon me plasmanin e mjeteve të siguruara me ngarkim me borxh të Republikës së Maqedonisë,"

Paragrafi (5) fshihet.

Neni 8

Në nenin 12 paragrafi (1), pas alinesë 7 shtohet aline e re 8 si vijon:

"- financim të detyrimeve të ndërmarrja nga komunat, komunat e Qytetit të Shkupit dhe Qyteti i Shkupit,"

Në paragrafin (2) alineja 2 fshihet.

Paragrafi (3) fshihet.

Neni 9

Në nenin 13 në paragrafin (2) fjalët: "që e përbëjnë borxhin shtetëror" zëvendësohen me fjalët: "nga paragrafi (1) i këtij neni"

Neni 10

Në nenin 14 paragrafi (2), ndryshohet si vijon:

"Shuma e mjeteve të nevojshme për të drejta afatgjate të shpenzimit përcaktohen në bazë të detyrimeve të ndërmarrja në bazë të marrëveshjeve të lidhura për hua, detyrimeve të ndërmarrja në bazë të kofinancimit, vendimeve për emetimin e letrave shtetërore me vlerë dhe detyrimeve në lidhje me anëtarësimin e Republikës së Maqedonisë në institucionet ndërkombëtare financiare."

Neni 11

Në nenin 16, ndryshohet si vijon:

"(1) Në emër të Republikës së Maqedonisë, marrëveshje për hua lidh Qeveria e Republikës së Maqedonisë, të cilën ministri i Financave e nënshkruan në emër të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(2) Procedurën e ngarkimit me borxh bartësit e pushtetit ligjvënës, gjyqësor dhe ekzekutiv e fillojnë me iniciativë për ngarkim me borxh të Qeveria e Republikës së Maqedonisë që detyrimisht përmban mendim të Ministrisë së Financave.

(3) Procedurën e ngarkimit me borxh institucionet publike të themeluara nga Republika e Maqedonisë dhe komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit e fillojnë në pajtim me Ministrinë e Financave.

(4) Për marrjen e pëlqimit nga paragrafi (3) i këtij neni, institucionet publike të themeluara nga Republika e Maqedonisë dhe komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, të Ministria e Financave parashtrojnë:

- vendim për ngarkim me borxh që detyrimisht duhet të përmbajë shumë dhe qëllim të ngarkimit me borxh;

- kërkesë për ngarkim me borxh që i përmban të dhënat për projektin dhe të dhëna për kapacitetin financiar të institucioneve publike të themeluara nga Republika e Maqedonisë dhe komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit.

(5) Në procedurën e ngarkimit me borxh nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni, detyrimisht marrin pjesë përfaqësues të Ministrisë së Financave dhe përfaqësues të tjerë të autorizuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(6) Bartësit nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni, lidhin marrëveshje për hua, pas miratimit të ligjit të veçantë për çdo ngarkim të ri me borxh të huadhënës të huaj.

(7) Për çdo ngarkim të ri me borxh të bartësve nga paragrafi (2) i këtij neni, tek huadhënës të huaj, ministri i Drejtësisë lëshon mendim juridik për vlefshmërinë juridike të marrëveshjes për hua.

(8) Bartësit nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni, lidhin marrëveshje për hua, pas miratimit të vendimit nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë, për çdo ngarkim të ri me borxh të huadhënës vendas.

(9) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës për ngarkim me borxh nga paragrafi (4) alineja 2 e këtij neni do t'i përcaktojë ministri i Financave."

Neni 12

Neni 17 ndryshohet si vijon:

"(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë mjetet e siguruar me marrëveshje për hua mund t'ua huazojë vetëm bartësve të borxhit publik (on-lending).

(2) Në rast të ngarkimit me borxh nga paragrafi 1 i këtij neni komunat, komunat në Qytetin e Shkupit, dhe Qyteti i Shkupit fillojnë procedurë për ngarkim me borxh tek shteti në pajtim me nenin 16 të këtij ligji, kurse ndërmarrjet publike të themeluara nga shteti ose nga komunat, komunat

në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit, fillojnë procedurë për ngarkim me borxh tek shteti në pajtim me nenet 25-a dhe 25-b të këtij ligji.

(3) Ministri i Financave lidh marrëveshje për hua me bartësit e borxhit publik, në të cilën definohen kushtet me të cilat huazohen mjetet nga huaja.

(4) Në rast kur bartësit e borxhit publik nuk do të kryejnë pagim me kohë të detyrimeve të cilat dalin nga marrëveshja nga paragrafi (3) i këtij neni, Ministria e Financave ka të drejtë për arkëtim të kërkesës e cila përfshin kryejtë, kamatë, kamatë ndëshkuese dhe shpenzime tjera.

(5) Nëse huaja i ndahet komunës, komunës së Qytetit të Shkupit, Qytetit të Shkupit, ndërmarrjes publike të themeluar nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqërisë tregtare që është në pronësi të plotë ose dominuese të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit, Ministria e Financave për arkëtimin e kërkesës nga paragrafi (4) të këtij neni, ka të drejtë:

- të orientojë mjete nga llogaria buxhetore e komunës në llogarinë e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë, deri në shumën e nevojshme për arkëtimin e kërkesës dhe/ose

- të mbajë pjesë të dotacioneve të cilat duhet t'i shpërndahen komunës, deri në shumën e nevojshme për arkëtimin e kërkesës.

(6) Ministri i Financave ka të drejtë të ndërmarrjes së masave plotësuese për arkëtimin e shumës nga paragrafi (4) i këtij neni, të parapara në marrëveshjen nga paragrafi (3) i këtij neni, si dhe masa tjera në pajtim me ligj."

Neni 13

Në nenin 18 paragrafi (4) ndryshohet si vijon:

"Letrat shtetërore me vlerë në emër të Republikës së Maqedonisë, në tregun vendas financiar i emeton Ministria e Financave në bazë të vendimit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, me të cilin përcaktohet shuma maksimale e ngarkimit të ri me borxh nëpërmjet letrave shtetërore me vlerë."

Pas paragrafit (4) shtohen dy paragrafë të rinj (5) dhe (6), si vijojnë:

"(5) Letrat shtetërore me vlerë në emër të Republikës së Maqedonisë, në tregun ndërkombëtar financiar i emeton Ministria e Financave në bazë të vendimit të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë, me të cilin përcaktohet shuma maksimale e ngarkimit të ri me borxh nëpërmjet letrave shtetërore me vlerë.

(6) Ministri i Drejtësisë lëshon mendim juridik për vlefshmërinë juridike për emetimin e letrave me vlerë në tregun ndërkombëtar financiar."

Në paragrafin (5) bëhet paragraf (7) pas fjalëve: "letrave shtetërore me vlerë" shtohen fjalët: "në tregun financiar vendas".

Paragrafët (6) dhe (7) bëhen paragrafë (8) dhe (9).

Neni 14

Pas nenit 20 shtohet titull i ri dhe nen i ri 20-a, si vijojnë:

"Ngarkim me borxh me emetimin e letrave me vlerë nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit"

Neni 20-a

(1) Procedurën për ngarkim me borxh me lëshimin e letrave me vlerë, komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit e fillon me pajtim të Ministrisë së Financave.

(2) Пër marrjen e pajtimimit nga paragrafi (1) i këtij neni, komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit të Ministria e Financave parashatrojnë:

- vendim për ngarkim me borxh i cili detyrimisht duhet të përmbajë shumën dhe qëllimin e ngarkimit me borxh dhe

- kërkesë për ngarkim me borxh e cila përmban të dhëna për projektin dhe të dhëna për kapacitetin financiar të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit nga neni 16 i këtij ligji.

(3) Në procedurën për ngarkim me borxh detyrimisht marrin pjesë përfaqësues nga Ministria e Financave dhe përfaqësues të autorizuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(4) Për ngarkim me borxh të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit nëpërmjet lëshimit të letrave me vlerë në tregun financiar vendas, Qeveria e Republikës së Maqedonisë merr vendim me të cilin lejohet shuma maksimale e ngarkimit të ri me borxh të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit nëpërmjet lëshimit të letrave me vlerë, pas miratimit të aktit për lejin e emisioneve të letrave me vlerë nga Komisioni për Letra me Vlerë.

(5) Për ngarkim me borxh të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetit të Shkupit nëpërmjet emetimit të letrave me vlerë në tregun financiar ndërkombëtar, Qeveria e Republikës së Maqedonisë merr vendim me të cilin lejohet shuma maksimale e ngarkimit me borxh të ri të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qytetin e Shkupit nëpërmjet lëshimit të letrave me vlerë, pas miratimit të aktit për lejin e emetimit të letrave me vlerë nga trupi rregullator kompetent."

Neni 15

Titulli para nenit 21 ndryshohet si vijon:

"Kufij shtetërorë"

Neni 16

Në nenin 21 shtohet paragraf i ri (1), si vijon:

"(1) Në emër të Republikës së Maqedonisë, Qeveria e Republikës së Maqedonisë mund të lëshojë garanci shtetërore gjatë ngarkimit me borxh të bartësve të borxhit publik."

Në paragrafin (1) i cili bëhet paragrafi (2), alineja 2 shlyhet.

Paragrafi (2) që bëhet paragraf (3) shlyhet.

Neni 17

Në nenin 22 paragrafi (1) ndryshohet si vijon:

"Bartësit e borxhit publik fillojnë procedurë për ngarkim me borxh të siguruar me garanci shtetërore në pajtim me nenin 16, 20-a dhe 25 të këtij ligji."

Paragrafi (2) shlyhet.

Në paragrafët (3) dhe (4) të cilët bëhen paragrafë (2) dhe (3), pas fjalëve: " Në emër të" shtohen fjalët: " Qeverisë së".

Pas paragrafit (3) shtohet paragraf i ri (4), si vijon:

"(4) Ministri i Drejtësisë lëshon mendim juridik për vlefshmërinë juridike të garancisë së lëshuar nga paragrafi (2) i këtij neni."

Paragrafët (5), (6) dhe (7) shlyhen.

Neni 18

Neni 23 ndryshohet si vijon:

"(1) Servisimin e borxhit të garantuar nga Republika e Maqedonisë dhe/ose pagimin e shpenzimeve tjera i kryen bartësi i borxhit publik në emër të garancisë shtetërore të lëshuar.

(2) Nëse bartësi i borxhit publik, në emër të të cilit është lëshuar garancia shtetërore, nuk e kryen servisimin e borxhit dhe/ose nuk e kryen pagimin e shpenzimeve tjera nga paragrafi (1) i këtij neni në datën e maturimit të tyre, Ministria e Financave, në emër të Republikës së Maqedonisë, kryen pagimin e obligimit të arritur në bazë të garancisë shtetërore.

(3) Në rast se Ministria e Financave, në emër të Republikës së Maqedonisë, të kryejë pagimin e obligimit sipas garancisë shtetërore, Ministria e Financave ka të drejtë për arkëtimin e kërkesës e cila përfshin kryegjënë, kamatën ndëshkuese dhe shpenzime tjera të shkaktuara nga pamundësia e bartësit të borxhit publik në emër të të cilit është lëshuar garancia shtetërore të kryejë servisim të borxhit dhe/ose shpenzime tjera nga paragrafi (1) i këtij neni në datën e maturimit të tyre.

(4) Bartësi i borxhit publik, në emër të të cilit është lëshuar garancia shtetërore, obligohet që në afatin e paraparë me marrëveshjet nga neni 22 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji, mjetet të cilat janë paguar në bazë të garancisë shtetërore nga Ministria e Financave, t'i pagujë në dobi të llogarisë së Buxhetit të Republikës së Maqedonisë.

(5) Obligimi nga paragrafi (4) i këtij neni është pakusht dhe i patjetërsueshëm.

(6) Nëse bartësi i borxhit publik në emër të të cilit është lëshuar garancia shtetërore, është komuna, komuna e Qytetit të Shkupit, Qyteti i Shkupit, ndërmarrja publike e themeluar nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është në pronësi të plotë ose dominuese të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, Ministria e Financave për arkëtimin e kërkesës nga paragrafi (3) i këtij neni, ka të drejtë:

- të orientojë mjete nga llogaria buxhetore të komunës, komuna në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit në llogarinë e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë, deri në shumën e nevojshme për arkëtimin e kërkesës dhe/ose

- të mbajë pjesë nga dotacionet të cilat duhet të shpërndahen në komunë, komunën e Qytetit të Shkupit dhe Qytetin e Shkupit, deri në shumën e nevojshme për arkëtimin e kërkesës.

(7) Ministri i Financave ka të drejtë të ndërmarrë masa plotësuese për arkëtimin e shumës nga paragrafi (3) i këtij nen të parapara në marrëveshjen për sigurim nga neni 22 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji."

Neni 19

Në nenin 24-a në paragrafin (1) fjalët: "Ndërmarrjet publike dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit" ndryshohen me fjalët: "Ndërmarrjet Publike të themeluara nga shteti, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit".

Në paragrafin (2) fjalët: "ndërmarrjet publike të formuara nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit" zëvendësohen me fjalët: "ndërmarrjet publike të themeluara nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit".

Neni 20

Pas nenit 24-a shtohet nen i ri 24-b si vijon:

"Neni 24-b

Nëse bartësi i borxhit publik ka detyrime të pashlyera ndaj shtetit në bazë të garancisë shtetërore ose huas, i njëjti nuk mund të marrë pajtim për ngarkim me borxh të ri në pajtim me këtë ligj, deri në momentin e rregullimit të detyrimit të arritur."

Neni 21

Para nenit 25 shtohet titull i ri dhe neni ndryshohet dhe vijon:

"Borxhi me garanci shtetërore"

Neni 25

(1) Ndërmarrja publike e themeluar nga shteti ose nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit në mënyrë afatgjate mund të ngarkohet me lëshimin e garancisë shtetërore për:

- financimin e projekteve dhe investimeve kapitale,
- refinancimin e borxheve të shkaktuara në bazë të ngarkimit me borxh nga alinea 1 e këtij paragrafi
- financimin e obligimeve të ndërmarrja dhe
- mbrojtjen dhe mënjanimin e pasojave të shkaktuara nga fatkeqësi natyrore dhe nga katastrofa ekologjike.

(2) Procedurën për ngarkim me borxh me lëshimin e garancisë shtetërore ndërmarrja publike e themeluar nga shteti ose nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit e fillon me pajtim të Ministrisë së Financave.

(3) Për marrjen e pëlqimit nga paragrafi (2) i këtij neni, ndërmarrja publike e themeluar nga shteti ose nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit te Ministria e Financave parashtron:

- vendim për ngarkim me borxh i cili detyrimisht duhet të përmbajë shumën dhe qëllimin e ngarkimit me borxh dhe

- kërkesë për ngarkim me borxh me lëshimin e garancisë shtetërore e cila përmban të dhëna për projektin dhe të dhëna të kapacitetit financiar ndërmarrja publike e themeluar nga shteti ose nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit.

(4) Formën dhe përmbajtjen e kërkesë për ngarkim me borxh me lëshimin e garancisë shtetërore nga paragrafi (3) alinea 2 të këtij neni do t'i përcaktojë ministri i Financave.

(5) Në procedurën për ngarkim me borxh me lëshimin e garancisë shtetërore detyrimisht marrin pjesë përfaqësues nga Ministria e Financave dhe përfaqësues të autorizuar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

(6) Marrëveshja për hua lidhet pas miratimit të ligjit të veçantë për çdo ngarkim me borxh me lëshimin e garancisë shtetërore te huamarrësit e huaj, respektivisht pas miratimit të vendimit nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë për çdo ngarkim me borxh me lëshimin e garancisë shtetërore te huamarrësit vendor.

(7) Servisimin e huas dhe pagimin e shpenzimeve tjera të shkaktuara me ngarkim me borxh të ndërmarrjeve publike të themeluara nga shteti ose nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, i kryen ndërmarrja publike e themeluar nga shteti ose nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komuna në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit. “

Neni 22

Pas nenit 25 shtohet dy tituj dhe dy nene të reja 25-a dhe 25-b, si vijojnë:

"Borxhi pa garanci shtetërore"

Neni 25-a

(1) Ndërmarrja publike e themeluar nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është e në pronësi të plotë ose dominuese të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit në mënyrë afatgjate mund të ngarkohet pa lëshimin e garancisë shtetërore për:

- financimin e projekteve dhe investimeve kapitale,
- refinancimin e borxhit të shkaktuar në bazë të ngarkimit me borxh nga alinea 1 e këtij paragrafi
- financimin e obligimeve të ndërmarrja dhe
- mbrojtjen dhe mënjanimin e pasojave të shkaktuara nga fatkeqësi natyrore dhe nga katastrofa ekologjike.

(2) Procedurën për ngarkim me borxh me lëshimin e garancisë shtetërore ndërmarrja publike e themeluar nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është e në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit e fillon në pajtim të Ministrisë së Financave.

(3) Për marrjen e pajtimit nga paragrafi (2) i këtij neni, ndërmarrja publike e themeluar nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është e në pronësi të plotë ose dominuese të komunës, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit te Ministria e Financave parashtron:

- vendim për ngarkim me borxh i cili detyrimisht duhet të përmbajë shumë dhe qëllimin e ngarkim me borxh dhe

- kërkesë për ngarkim me borxh pa lëshimin e garancisë shtetërore e cila përmban të dhëna për projektin dhe të dhëna të kapacitetit financiar të ndërmarrjes publike të themeluar nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është e në pronësi të plotë ose dominuese të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit.

(4) Formën dhe përmbajtjen e kërkesë për ngarkim me borxh me lëshimin e garancisë shtetërore nga paragrafi (3) alinea 2 të këtij neni do t'i përcaktojë ministri i Financave.

(5) Servisimin e huas dhe pagimin e shpenzimeve tjera të shkaktuara me ngarkim me borxh të ndërmarrjeve publike të themeluara nga shteti ose nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë e në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, i kryen ndërmarrja publike e themeluar nga shteti ose nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë e në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit ose të komunës, komuna në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit.

Borxhi te shteti (on-lending)

Neni 25-b

(1) Procedura për ngarkim me borxh të ndërmarrjes publike e themeluar nga shteti, si dhe shoqëria tregtare e cila është e në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit fillon me pajtim të Ministrisë së Financave.

(2) Për marrjen e pajtimit nga paragrafi (1) i këtij neni, ndërmarrja publike e themeluar nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëria tregtare e cila është e në pronësi të plotë ose dominuese të komunës, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit te Ministria e Financave parashtron:

- vendim për ngarkim me borxh i cili detyrimisht duhet të përmbajë shumë dhe qëllimin e ngarkim me borxh; dhe

- кërkesë për ngarkim me borxh e cila përmban të dhëna për projektin dhe të dhëna të kapacitetit financiar të ndërmarrjes publike të themeluar nga shteti, si dhe shoqëria tregtare e cila është në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit.

(3) Formën dhe përmbajtjen e kërkesës për ngarkim me borxh nga paragrafi (2) alineja 2 të këtij neni do t'i përcaktojë ministri i Financave.

(4) Servisimin e huas dhe pagimin e shpenzimeve tjera të shkaktuar me ngarkim me borxh të ndërmarrjeve publike të themeluara nga shteti, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit, i kryen ndërmarrja publike themeluar nga shteti, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të shtetit."

Neni 23

Në nenin 26 shtohet paragrafi (2) numri "15" zëvendësohet me numrin "30".

Në paragrafin (3) fjalët: " ndërmarrjet publike të cilat janë themeluar nga komunat, respektivisht nga Qyteti i Shkupit" zëvendësohen me fjalët: " ndërmarrjet publike të themeluara nga komunat, komunat në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit, si dhe shoqëritë tregtare të cilat janë në pronësi të plotë ose dominuese të komunave, komunave në Qytetin e Shkupit dhe Qyteti i Shkupit".

Neni 24

Në nenin 27 paragrafi (1) shlyhet.

Paragrafi (2) bëhet paragrafi (1).

Paragrafi (3) shlyhet.

Paragrafi (4) i cili bëhet paragrafi (2) ndryshohet si vijon:

"Të dhënat për borxhin publik, Ministria e Financave i publikon në ueb faqen e saj dhe në Buletin e Ministrisë së Financave".

Neni 25

Në nenin 28 në paragrafin (1) alinenë 2 fjalët: "paragrafi (3)" zëvendësohen me fjalët: "paragrafi (4)".

Neni 26

Në nenin 28-a në paragrafin (1) alinenë 1 pas numrit "25" shtohen fjalët: "25-a dhe 25-b", e në alinenë 2 pas fjalëve: "24-a" shtohen fjalët: "dhe 24-b".

Neni 27

Në nenin 29 në paragrafin (1) alinenë 2 fjalët: " nenet 16, paragrafi (2) dhe 25 paragrafi (1)" zëvendësohen me fjalët: " nenet 16 dhe 20-a".

Në alinenë 3 numri "(3)" ndryshohet me numrin "(4)".

Në alinenë 4 fjalët: "pas ditës së marrjes së vendimit për shpalljen e zgjedhjeve (neni 24a)" zëvendësohen me fjalët: "në kundërshtim me nenet 24-a dhe 24-b të këtij ligji."

Neni 28

Procedura për ngarkim me borxh dhe procedura për lëshimin, servisimin, të drejtën e arkëtimit dhe ndërprerjen e garancive shtetërore të filluara para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji do të vazhdojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji.

Neni 29

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të përcaktojë tekst të spastruar të Ligjit për borxh publik.

Neni 30

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

4314.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИГРИТЕ НА СРЕКА И ЗА ЗАБАВНИТЕ ИГРИ

Се прогласува Законот за изменување на Законот за игрите на среќа и за забавните игри,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 16 септември 2014 година.

Бр. 07- 3507/1

16 септември 2014 година
Скопје

Претседател

на Република Македонија,
д-р **Ѓорге Иванов**, с.р.

Претседател

на Собранието на Република
Македонија,

Трајко Вељаноски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИГРИТЕ НА СРЕКА И ЗА ЗАБАВНИТЕ ИГРИ

Член 1

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за игрите на среќа и за забавните игри („Службен весник на Република Македонија“ број 27/14), во членот 14 и во членот 15 зборовите : „ до 1 октомври 2014 година ” се заменува со зборовите : „ до 1 јануари 2015 година ”.

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J

ПЁР NDRYSHIMIN E LIGJIT ПЁР LOJЁRA ТЁ FATIT DHE ПЁР LOJЁRA ARGЁTUESE

Neni 1

Në Ligjin për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit për lojëra të fatit dhe për lojëra argëtuese ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 27/4), në nenin 14 dhe në nenin 15 fjalët: "deri më 1 tetor 2014" zëvendësohen me fjalët: "deri më 1 janar 2015".

Neni 2

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

4315.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИСПЛАТА НА ПЛАТИТЕ
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за исплата на платите во Република Македонија, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 16 септември 2014 година.

Бр. 07- 3508/1
16 септември 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИСПЛАТА
НА ПЛАТИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Член 1

Во Законот за изменување на Законот за исплата на платите во Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" број 145/2012), членот 1 се менува и гласи:

"Работодавачот утврденото право на плата во 2014 година може да го зголеми за 4% започнувајќи со исплатата за октомври 2014 година".

Член 2

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди Пре-
чистен текст на Законот за исплата на платите во Република Македонија.

Член 3

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува со исплатата на платите за октомври 2014 година.

L I G J
PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR PAGESË TË
RROGAVE NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË

Neni 1

Në Ligjin për ndryshimin e Ligjit për pagesë të rrogave në Republikën e Maqedonisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 145/12), neni 1 ndryshohet si vijon:

"Punëdhënësi të drejtën e përcaktuar të rrogës në vitin 2014 mund ta zmadhojë për 4% duke filluar me pagesën për tetor 2014".

Neni 2

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë që të përcaktojë Tekst të spastruar të Ligjit për pagesë të rrugave në Republikën e Maqedonisë.

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", kurse do të zbatohet me pagesën e rrogave për tetor 2014.

4316.

Врз основа на членот 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З
ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУ-
ВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПЛАТА И ДРУГИ НАДО-
МЕСТОЦИ НА ИЗБРАНИ И ИМЕНУВАНИ ЛИЦА
ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Се прогласува Законот за изменување на Законот за плата и други надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 16 септември 2014 година.

Бр. 07- 3510/1
16 септември 2014 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
д-р **Горге Иванов**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Трајко Вељаноски, с.р.

**ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПЛАТА И
ДРУГИ НАДОМЕСТОЦИ НА ИЗБРАНИ И ИМЕ-
НУВАНИ ЛИЦА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**

Член 1

Во Законот за изменување на Законот за плата и други надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија ("Службен весник на Република Македонија" број 145/12), членот 1 се менува и гласи:

"Платите на избраните и именуваните лица во Републиката во 2014 година може да се зголемаат за 4% започнувајќи со исплатата на платите за октомври 2014 година".

Член 2

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди Пречистен текст на Законот за плата и други надоместоци на избрани и именувани лица во Република Македонија.

Член 3

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува со исплатата на платите за октомври 2014 година.

L I G J**PËR NDRYSHIMIN E LIGJIT PËR RROGË DHE KOMPENSIME TJERA TË PERSONAVE TË ZGJEDHUR DHE TË EMËRUAR NË REPUBLIKËN E MAQEDONISË****Neni 1**

Në Ligjin për ndryshimin e Ligjit për rrogë dhe kompensime tjera të personave të zgjedhur dhe të emëruar në Republikën e Maqedonisë ("Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 145/12), neni 1 ndryshohet si vijon:

"Rrogat e personave të zgjedhur dhe të emëruar në Republikë në vitin 2014 mund të rriten për 4% duke filluar me pagesën e rrogave për tetor 2014".

Neni 2

Autorizohet Komisioni Juridik Ligjvënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë të përcaktojë Tekst të spastruar të Ligjit për rrogë dhe kompensime tjera të personave të zgjedhur dhe të emëruar në Republikën e Maqedonisë.

Neni 3

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e botimit në "Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë", kurse do të zbatohet me pagesën e rrogave për tetor 2014.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**4317.**

Врз основа на член 15 став 5 и член 71 став 2 од Законот за градежно земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/2011, 53/2011, 144/2012, 25/2013, 137/2013 и 163/2013) Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 13.9.2014 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ ЗА ДАВАЊЕ ПОД ДОЛГОТРАЕН ЗАКУП НА ГРАДЕЖНО ЗЕМЈИШТЕ СОПСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПО ПАТ НА НЕПОСРЕДНА СПОГОДБА НА ЕВН ЕЛЕКТРОСТОПАНСТВО НА МАКЕДОНИЈА, АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА, СКОПЈЕ

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност за давање под долготраен закуп на градежно земјиште и за склучување на договор за давање под долготраен закуп на градежно земјиште во сопственост на Република Македонија со непосредна спогодба на правното лице ЕВН Електростопанство на Македонија, Акционерско друштво за дистрибуција на електрична енергија, Скопје, со седиште во Скопје ул. „11 – ти Октомври“ бр.9 за градежно земјиште евидентирано во Имотен лист бр. 1, согласно Извод од Детален урбанистички план за плански опфат „Памучна станица“ Кавадарци 2010-2015, општина Кавадарци бр.14-1073/2 од 06.03.2014 година за изградба на 10 KV трафостаница кое претставува:

- ГП бр.2.5 формирана од КП бр.12463/4, КО Кавадарци 2 со површина од 59 м2.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-7119/1
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски**, с.р.

4318.

Врз основа на член 15 став (5) и член 71 став (2) од Законот за градежно земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/11, 53/11, 144/12, 25/13, 137/13 и 163/13) Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 13.9.2014 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ ЗА ДАВАЊЕ ПОД ДОЛГОТРАЕН ЗАКУП НА ГРАДЕЖНО ЗЕМЈИШТЕ СОПСТВЕНОСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПО ПАТ НА НЕПОСРЕДНА СПОГОДБА НА ЕВН ЕЛЕКТРОСТОПАНСТВО НА МАКЕДОНИЈА, АКЦИОНЕРСКО ДРУШТВО ЗА ДИСТРИБУЦИЈА НА ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГИЈА СКОПЈЕ

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност за давање под долготраен закуп на градежно земјиште и за склучување договор за давање под долготраен закуп на градежно земјиште сопственост на Република Македонија со непосредна спогодба на правното лице ЕВН Електростопанство на Македонија, Акционерско друштво за дистрибуција на електрична енергија Скопје, со седиште во Скопје, ул. „11 Октомври“ бр.9, на градежното земјиште евидентирано во Имотен лист бр. 26860 за КО Битола согласно Деталниот урбанистички план АРМ Четврт 1, Четврт 2, Четврт 3 за општина Битола бр.07-1791/3 од 06.09.2010 година за изградба на објект од јавен интерес Е2 – Комунална супраструктура - трафостаница, кое претставува:

- дел од КП 17595/1 КО Битола со површина од 42 м2.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник“ на Република Македонија.

Бр. 42-7156/1
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски**, с.р.

4319.

Врз основа на член 36 став 3 од Законот за Владата на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2000, 12/2003, 55/2005, 37/2006, 115/2007, 19/2008, 82/2008, 10/2010, 51/2011 и 15/2013), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 13.9.2014 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ПРЕСТАНУВАЊЕ НА ВАЖЕЊЕТО НА ОДЛУКАТА ЗА ПРЕСТАНОК И ЗА ДАВАЊЕ НА КОРИСТЕЊЕ НА ДЕЛ ОД НЕДВИЖНА СТВАР НА ОПШТИНА БОГДАНЦИ

Член 1

Со оваа одлука престанува да важи Одлуката за престанок и за давање на трајно користење на дел од недвижна ствар на општина Богданци („Службен весник на Република Македонија“ бр. 97/2012).

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-7413/1
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски**, с.р.

4320.

Врз основа на член 17 - а од Законот за користење и располагање со стварите на државните органи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/2005, 150/2007, 35/2011, 166/2012, 137/2013, 188/2013 и 27/2014), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 13.9.2014 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ ВО СОПСТВЕНОСТ НА
НЕДВИЖНА СТВАР НА ОПШТИНА БОГДАНЦИ

Член 1

Со оваа одлука на општина Богданци се пренесува во сопственост без надоместок недвижна ствар, зграда со вкупна површина од 262м², која се наоѓа на КП бр. 9016, КО Богданци, запишана во Имотен лист бр. 100373, сопственост на Република Македонија, и тоа:

- Деловен простор во зграда број 1, Влез 1, Кат приземје со површина од 129 м²;
- Деловен простор во зграда број 1, Влез 1 Кат 1 со површина од 121 м²;
- Помошни површини во зграда број 1, Влез 1, Кат 1 со површина од 12м².

Член 2

Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-7413/2
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски, с.р.**

4321.

Врз основа на член 52 став 1 од Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/2008, 145/2010, 104/2013, 187/2013 и 43/2014), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 13.9.2014 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА РЕШЕНИЕТО ЗА
ОТСТАПУВАЊЕ НА ТРАЈНО ОДЗЕМЕН ПРЕДМЕТ
ВО УПРАВНА ПОСТАПКА НА ЈУ ЦЕНТАР ЗА
СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА-СКОПЈЕ

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на ЈУ Центар за стручно образование и обука – Скопје, бр. 09-3767/1 од 9.9.2014 година.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-7650/1
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски, с.р.**

4322.

Врз основа на член 52 став 1 од Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/2008, 145/2010, 104/2013, 187/2013 и 43/2014), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 13.9.2014 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА РЕШЕНИЕТО ЗА
ОТСТАПУВАЊЕ НА ТРАЈНО ОДЗЕМЕН ПРЕД-
МЕТ ВО УПРАВНА ПОСТАПКА НА МИНИ-
СТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА ЗА
ПОТРЕБИТЕ НА НАРОДНИ КУЈНИ

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на Министерство за труд и социјална политика за потребите на народни кујни бр. 09 - 3768/1 од 9.9.2014 година.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-7650/2
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски, с.р.**

4323.

Врз основа на член 52 став 1 од Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/2008, 145/2010, 104/2013, 187/2013 и 43/2014), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 13.9.2014 година, донесе

О Д Л У К А
ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА РЕШЕНИЕТО ЗА
ОТСТАПУВАЊЕ НА ТРАЈНО ОДЗЕМЕН ПРЕДМЕТ
ВО УПРАВНА ПОСТАПКА НА МИНИСТЕРСТВО ЗА
ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на Министерство за образование и наука, бр.09-4019/1.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-7650/3
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски, с.р.**

4324.

Врз основа на член 52 став 1 од Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/2008, 145/2010, 104/2013, 187/2013 и 43/2014), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 13.9.2014 година, донесе

ОДЛУКА

**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА РЕШЕНИЕТО ЗА
ОТСТАПУВАЊЕ НА ТРАЈНО ОДЗЕМЕН ПРЕД-
МЕТ ВО УПРАВНА ПОСТАПКА НА МИНИСТЕР-
СТВО ЗА ТРАНСПОРТ И ВРСКИ - ДРЖАВЕН
ИНСПЕКТОРАТ ЗА ТРАНСПОРТ**

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на Министерство за транспорт и врски - Државен инспекторат за транспорт бр. 09-3769/1 од 9.9.2014 година.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-7650/4
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски**, с.р.

4325.

Врз основа на член 52 став 1 од Законот за управување со конфискуван имот, имотна корист и одземени предмети во кривична и прекршочна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 98/2008, 145/2010, 104/2013, 187/2013 и 43/2014), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 13.9.2014 година, донесе

ОДЛУКА

**ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА РЕШЕНИЕТО ЗА
ОТСТАПУВАЊЕ НА ТРАЈНО ОДЗЕМЕН ПРЕД-
МЕТ ВО УПРАВНА ПОСТАПКА НА ОПШТИНА
КИЧЕВО**

Член 1

Со оваа одлука се дава согласност на Решението за отстапување на трајно одземен предмет во управна постапка на Општина Кичево бр. 09-3765/1 од 9.9.2014 година.

Член 2

Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-7650/5
13 септември 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Владимир Пешевски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

4326.

Врз основа на член 5-б став 2 од Законот за детективската дејност („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/99, 66/07, 86/08, 51/11 и 164/13), министерот за внатрешни работи донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ПРОГРАМАТА И НАЧИНОТ НА ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧНИОТ ИСПИТ

Член 1

Со овој правилник се пропишува програмата и начинот на полагање на стручниот испит.

Член 2

Стручниот испит се полага според Програмата за полагање на стручниот испит (во натамошниот текст: Програмата), која е дадена во прилог и е составен дел на овој правилник.

Член 3

(1) Првиот дел од стручниот испит содржи најмалку по 10 прашања од секоја област согласно Програмата и се полага во траење од 30 минути за секоја од областите.

(2) Вториот дел од стручниот испит се полага во траење од 60 минути.

(3) За спроведениот стручен испит се составува записник за секој кандидат поодделно, во кој се внесуваат: датумот и местото на полагање, личните податоци на кандидатот и оценка дали го положил или не го положил стручниот испит за вршење на детективска дејност.

(4) Записникот од ставот (3) на овој член го потпишуваат членовите на испитната комисија на Министерството за внатрешни работи.

Член 4

Со денот на влегување во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за програмата и начинот на полагање на стручниот испит за вршење на детективска дејност и за составот на испитната комисија („Службен весник на Република Македонија“ бр.41/00).

Член 5

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе отпочне да се применува од 5 декември 2014 година.

Бр. 12.1-63568/1
10 септември 2014 година
Скопје

Министер
за внатрешни работи,
м-р **Гордана Јанкулоска**, с.р.

Прилог

ПРОГРАМА ЗА ПОЛАГАЊЕ НА СТРУЧЕН ИСПИТ ЗА ВРШЕЊЕ НА ДЕТЕКТИВСКА ДЕЈНОСТА

Стручниот испит се полага по стручни предмети од следниве области:

I. Статусни права на граѓаните

1. Устав на Република Македонија со сите амандмани

1.1 Основни слободи и права на човекот и граѓанинот

1.2 Организација на државната власт

2. Закон за внатрешни работи

2.1 Општи одредби

2.2 Организација и надлежност на Министерството

2.3 Статус и посебни должности и овластувања на работниците во Министерството

2.3 Одговорност

3. Закон за полиција

3.1 Организација на полицијата

3.2 Полициски овластувања

4. Закон за пријавување на живеалиштето и престојувалиштето на граѓаните

4.1 Живеалиште на граѓанинот

4.2 Престојувалиште на граѓанинот

5. Закон за матичен број

5.1 Значење на матичниот број

6. Закон за странците

6.1 Услови за влез во Република Македонија

6.2 Престој на странци

6.3 Визи

6.4 Патни и други исправи на странци

6.5 Протерување и присилно отстранување на странци

7. Закон за патните исправи на државјаните на Република Македонија

7.1 Видови на патни исправи

7.2 Неиздавање односно одземање на патна исправа

8. Закон за оружјето

8.1 Видови на оружје

8.2 Набавување и поседување на оружје и муниција

8.3 Начин на постапување со оружјето и муницијата

8.4 Поништување и одземање на дозволата за оружје

9. Закон за семејството

9.1 Брак и развод на брак

9.2 Родителско право

9.3 Издржување

9.4 Имотно правни односи

9.5 Постапка пред суд

10. Закон за заштита на личните податоци

10.1 Општи одредби

10.2 Обработка на личните податоци

10.3 Права на субјектите на личните податоци

10.4 Тајност на заштита на обработката на личните

податоци

10.5 Пренос на лични податоци во други држави

10.6 Давање на лични податоци на корисниците

II. Јавен ред

1. Закон за прекршоците против јавниот ред и мир

1.1. Прекршоците против јавниот ред и мир

1.2 Надлежен орган за изрекување на прекршочни санкции

2. Закон за јавните собири

2.1 Услови за одржување на јавен собир

2.2 Должности на организаторот на јавниот собир

2.3 Прекинување на одржување на јавен собир

3. Закон за прекршоците

3.1 Поим за прекршок и органи надлежни за водење прекршочна постапка

3.2 Прекршочни санкции и посебни прекршочни

мерки

3.3 Застареност

3.4 Постапка за порамнување и посредување

3.4 Поведување и тек на судска постапка

4. Закон за организација и работа на органите на државната управа

4.1 Организација, видови и надлежност

4.2 Функции на органите на државната управа

4.3 Надзор

4.4 Раководење и меѓусебни односи

4.5 Акти на органите на државната управа

5. Закон за општата управна постапка

5.1 Начела на управната постапка

5.2 Надлежност

5.3 Странка и нејзино застапување

5.4 Заеднички претставник и полномошник

5.5 Комуницирање на органите и странките и доставување

5.6 Постапка до донесување на решение

5.7 Докажување

5.8 Решение и правни средства

5.9 Извршување

III. Казнено право

1. Кривичен законик

1.1 Кривично дело

1.2 Пресметливост

1.3 Умисла и небрежност

1.4 Кривични дела кои се гонат по службена должност

1.5 Кривични дела кои се гонат по приватна тужба

2. Закон за кривичната постапка

1.1 Начела

1.2 Субјекти

1.3 Јавен обвинител и правосудна полиција

1.4 Жртва, оштетен и приватен тужител

1.5 Обвинет и бранител

1.6 Процесни дејствија

1.7 Рокови и трошоци

1.8 Одлуки (донесување и соопштување)

1.9 Имотно правно барање

1.10 Доставување писмена и разгледување на списи

1.11 Извршување на одлуки

1.12 Процесни дејствија за обезбедување на лица и имот

1.13 Доказни средства и посебни истражни мерки

1.14 Предистражна и истражна постапка

1.15 Обвинување

1.16 Главна расправа и пресуда

1.17 Жалба и вонредни правни лекови

1.18 Донесување на пресуда врз основа на спогодба на јавен обвинител и осомничен

1.19 Медијација

1.20 Казнен налог

1.21 Посебни постапка

IV. Заштита на лица и имот

1. Закон за детективска дејност

1.1. Поим на детективска дејност

1.2. Услови за издавање на лиценца за вршење на детективска дејност

1.3. Права и должности на приватниот детектив

1.4. Услови и начин на вршење на детективската дејност

2. Закон за приватно обезбедување

2.1. Општи одредби

2.2. Услови за издавање на лиценца за приватно обезбедување

2.3. Права и должности на правните лица и работниците кои вршат приватно обезбедување

2.4. Комора на Република Македонија за приватно обезбедување

V. Криминалистика

1. Основни криминалистички начела
2. Начини на дознавање за постоење на кривични дела
3. Главни прашања на криминалистика
4. Начело на брзина и изненадување
5. Начело на темелност, упорност и објективност
6. Начело на дискретност, чување на службено тајна
7. Заседа
8. Рација
9. Тактика на откривање и користење на тајно договарање помеѓу криминалците
10. Увид
11. Траги од крв
12. Микро-траги, пронаоѓање, прибирање
13. Траги од огнено оружје
14. Траги од моторни возила
15. Траги од папиларни линии
16. Траги од палевини
17. Методика на расветлување на кривично дело кражба
18. Методика на откривање, истражување и разјаснување на измами
19. Методика на откривање, истражување и разјаснување на разбојништва
20. Методика на откривање, истражување и разјаснување на убиства
21. Методика на откривање, истражување и разјаснување на самоубиства
22. Вештачење на ракопис и потпис
23. Претрес на стан и други простории, како и на возила-планирање и такт

ЛИТЕРАТУРА:

- Криминалистичка тактика
 - Криминалистичка техника
 - Криминалистичка методика
- (од кој било автор)

VI. Криминологија и психологија**1. Криминологија**

- 1.1 Имотен криминалитет
- 1.2 Кражби и ситни кражби
- 1.3 Измами
- 1.4 Имотни деликти на штета на уметнички дела, споменици и културни добра
- 1.5 Измама на потрошувачот
- 1.6 Интерни кражби и проневери
- 1.7 Разбојништво
- 1.8 Корупција
- 2. Психологија**
- 1.1 Одбранбени механизми
- 1.2 Предрасуди
- 1.3 Ставови
- 1.4 Халоефект

ЛИТЕРАТУРА:

- Криминологија
 - Психологија
- (од кој било автор)

Правни извори за полагање на стручниот испит се сите измени и дополнувања на прописите содржани во Програмата, кои ќе влезат во сила по влегувањето во сила на овој правилник до денот на полагање на испитот.

**АГЕНЦИЈА ЗА КАТАСТАР НА
НЕДВИЖНОСТИ****4327.**

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

**РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ**

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Димонце, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Кратово.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Димонце, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Димонце.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15523/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4328.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

**РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ**

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Горно Средоречје, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Охрид.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Горно Средоречје, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Горно Средоречје.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15524/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4329.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Чифлик, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Штип.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Чифлик, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Чифлик.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15525/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4330.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Сачево, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Струмица.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Сачево, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Сачево.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15526/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4331.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Драгоево, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Штип.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Драгоево, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Драгоево.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15527/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4332.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Селце, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Штип.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Селце, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Селце.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15528/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4333.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Танатарци, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Штип.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Танатарци, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Танатарци.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15529/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4334.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Љубинци, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Крива Паланка.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Љубинци, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Љубинци.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15530/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4335.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Аранѓел-Вон-град, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Кичево.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Аранѓел-Вон-град, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Аранѓел-Вон-град.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15531/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4336.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Долани, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Штип.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Долани, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Долани.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15532/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4337.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Арачиново, која е во надлежност на одржување на Центар за катастар на недвижности Скопје.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Арачиново, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Арачиново.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15533/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4338.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

Р Е Ш Е Н И Е
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Лојане-Вон-град, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Куманово.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Лојане-Вон-град, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Лојане-Вон-град.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 09-15534/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4339.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Голема Црцорија, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Крива Паланка.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Голема Црцорија, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Голема Црцорија.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 09-15535/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4340.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Џемиште, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Дебар.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Џемиште, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Џемиште.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 09-15536/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4341.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Житоше, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Крушево.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Житоше, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Житоше.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 09-15537/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4342.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ
ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Подвис, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Крушево.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Подвис, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Подвис.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија”.

Бр. 09-15538/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4343.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ**

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Јудово, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Кичево.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Јудово, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Јудово.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15539/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

4344.

Врз основа на член 83 став 6 од Законот за катастар на недвижности („Службен весник на Република Македонија“ број 55/2013, 41/2014 и 115/2014), директорот на Агенцијата за катастар на недвижности, донесе

РЕШЕНИЕ**ЗА СТАВАЊЕ ВО ПРИМЕНА НА БАЗАТА НА ПОДАТОЦИ ОД ДИГИТАЛНИТЕ КАТАСТАРСКИ ПЛАНОВИ**

На ден 26.8.2014 година се става во примена базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Чанаклија, која е во надлежност на одржување на Одделение за катастар на недвижности Струмица.

Со денот на ставање во примена на базата на податоци од дигиталните катастарски планови за катастарската општина Чанаклија, престануваат да важат аналогните катастарски планови за катастарската општина Чанаклија.

Ова решение влегува во сила со денот на донесување, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 09-15540/1
26 август 2014 година
Скопје

Директор,
Славче Трпески с.р.

**АГЕНЦИЈА ЗА ЦИВИЛНО
ВОЗДУХОПЛОВСТВО**

4345.

Врз основа на член 136 став (7) и (8), член 138 став (6), член 139 став (2) и член 144, од Законот за воздухопловство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/06, 24/07, 103/08, 67/10, 24/12, 80/12, 155/12 и 42/14), директорот на Агенцијата за цивилно воздухопловство, донесе

ПРАВИЛНИК**ЗА СТРУЧНО ОСПОСОБУВАЊЕ, ПРОВЕРКИ, ДОЗВОЛИ И ОВЛАСТУВАЊА НА ВОЗДУХОПЛОВНО-ТЕХНИЧКИОТ ПЕРСОНАЛ ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ****1. Општи одредби****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење на организациите или центрите за обука на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови, формата, содржината, евиденцијата, начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверенијата за работа на организациите и центрите за обука, начинот на спроведување на вонредната проверка, условите за стекнување на дозволи, формата, содржината, рокот на важење, начинот на издавање, продолжување, промена, суспендирање, евиденцијата и видот на дозволи и критериуми, начин и постапка за признавањето на завршена обука и програми за обука, положени испити, стекнати дозволи и овластувања во странство на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови.

Член 2

Поимите „Заедница“, „Право на Заедницата“, „Службен весник на Заедницата“, „Превозник на заедницата“, „Аеродром во заедницата“, „Земји-членки“ и „Договор за Европска Заедница“ употребени во ЕУ Регулацијата 2042/2003 дадена во Прилог 1 кој е составен дел на овој правилник и ЕУ Регулацијата 216/2008 која се прифаќа и директно се применува, а кои се преземени согласно Анекс I од Мултилатералната спогодба за основање на Европската заедничка воздухопловна област („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/07 и 98/09), ќе се читаат во согласност со точките 2 и 3 од Анексот II на таа спогодба.

Член 3

Одделни изрази употребени во овој правилник го имаат следното значење:

1) „Валидација“ е постапка за признавање на странска дозвола при која што странската дозвола се прифаќа како еквивалентна на националната дозвола.

2) „Конверзија“ е постапка за признавање на странска дозвола при која што странската дозвола се прифаќа како основа за издавање на национална дозвола, а со тоа се презема одговорноста за надзор и компетентност на имателот на дозволата.

3) „JAR (Joint Aviation Requirements)“ се заеднички правила на Здружени воздухопловни власти.

2. Стручно оспособување**Член 4**

(1) Стручно оспособување на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови во Република Македонија можат да вршат организации или центри за обука на воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови овластени од Агенцијата за цивилно воздухопловство (во натамошниот текст: Агенцијата).

(2) Организациите или центрите за обука на воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови од став (1) на овој член спроведуваат одобрени курсеви за основна обука и обука за тип, испити и издаваат потврда за завршена обука.

Член 5

(1) Начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење на организациите или центрите за обука на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови, се утврдени во Анекс III, Дел 66, оддел А и Анекс IV, дел 147, оддел А на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник.

(2) Одредбите од Анекс IV, дел 147, оддел А на ЕУ Регулативата 2042/2003 соодветно се применуваат на начинот на вршење на обуката за стекнување на стручна оспособеност и посебните услови во однос на потребниот кадар за обука, опремата и другите посебни услови неопходни за безбедно и уредно работење на организациите или центрите за обука на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплов од член 1 став (2) точка (а) и Анекс II на ЕУ Регулативата 216/2008.

(3) Прифатливите практики и начини за задоволување на условите за стручно оспособување, проверки, дозволи и овластувања на воздухопловно-техничкиот

персонал за одржување на воздухоплови се дадени во Прифатливите начини на усогласување (Accetable Means of Compliance – AMC) и Насоките (Guidance Material – GM) на EASA, кои се прифаќаат и директно се применуваат.

Член 6

(1) Стручното оспособување за стекнување на дозволи и овластувања за воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови се изведува според програми одобрени од Агенцијата.

(2) Измените и/или дополнувањата на програмите од став (1) на овој член се одобруваат согласно постапката по која се одобрени програмите, освен во случај на помали промени кои се однесуваат на секојдневните операции.

Член 7

Формата, содржината, евиденцијата, начинот на издавање, продолжување, обновување и промена на уверенијата за работа на организациите или центрите за обука се утврдени во Анекс IV, Дел 147, оддел Б на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник.

3. Вонредни проверки**Член 8**

(1) Вонредна проверка спроведува Агенцијата, врз основа на предлог мерките од инспекциски записник и решение за суспензија на дозвола и/или овластување на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови.

(2) Агенцијата донесува решение за вонредна проверка со кое се определува начинот и времето на спроведување на вонредната проверка и се доставува на лицето на кое се однесува вонредната проверка.

(3) Вонредната проверка на стручна способност се спроведува за определени предмети од теорискиот и/или практичниот дел на испитот за стекнување на дозвола и/или овластување.

(4) Во случај на успешно завршена вонредна проверка, Агенцијата со решение го повлекува решението за суспензија од став (1) на овој член.

(5) Во случај на неуспешно завршена вонредна проверка, Агенцијата донесува решение за продолжување на суспензијата и за спроведување на континуирано оспособување согласно одредбите на овој правилник.

(6) Доколку лицето на кое му е изречена суспензија не се јави на вонредната проверка или неуспешно го заврши континуираното оспособување од став (5) на овој член, Агенцијата со решение ја повлекува дозволата, односно овластувањето.

4. Дозвола и овластување на воздухопловно-техничкиот персонал

Член 9

(1) Дозволата и/или овластувањата за воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови ги издава Агенцијата доколку се исполнети условите пропишани во Анекс III, Дел 66, оддел А на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник.

(2) Формата, содржината, рокот на важење, начинот на издавање, продолжување, обновување, промена, суспендирање, видот и евиденцијата на дозволите и овластувањата се утврдени во Анекс III, Дел 66, оддел Б на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник.

Член 10

Прифатливите практики и начини за задоволување на условите за стручно оспособување, проверки, дозволите и овластувањата на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови се дадени во Прифатливите начини на усогласување (Acceptable Means of Compliance – AMC) и Насоките (Guidance Material – GM) на EASA, кои се прифаќаат и директно се применуваат.

Член 11

(1) Овластувањата за тип на воздухоплов, кои не можат да се стекнат во организација или центар за обука одобрен согласно Анекс IV, Дел 147 на ЕУ Регулативата 2042/2003 се впишуваат во дозволата за воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови во точката XIII НАЦИОНАЛНИ ПРАВА.

(2) Овластувањата за тип на воздухоплов можат да се стекнат со полагање на теоретски и практичен дел од испит по предходно одобрена програма од страна на Агенцијата согласно член 136 став (4) од Законот за воздухопловство.

5. Критериуми, начин и постапка за признавање

Член 12

(1) Завршена обука, програми за обука и положени испити за стекнување на дозвола или овластување за воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови во странство се признаваат од страна на Агенцијата доколку во постапка се утврди дека се спроведени согласно програма која како минимум ги задоволува барањата пропишани во Анекс III, Дел 66, оддел А на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник.

(2) По исклучок од став (1) на овој член завршена обука, програми за обука и положени испити за стекнување на овластување за тип на воздухоплов во Македонија или во странство, кое не може да се стекне во организација или центар за обука одобрен согласно Анекс IV, Дел 147 на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник, се признаваат од страна на Агенцијата доколку се утврди дека се спроведени согласно програма која како минимум ги задоволува барањата пропишани во Анекс 1 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство (Чикашка конвенција).

Член 13

(1) Дозволата и/или овластувањата за воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови издадена согласно Анекс III, Дел 66, оддел А на ЕУ Регулативата 2042/2003 (во натамошниот текст: Дел 66 дозвола) од земја членка на ЕУ се признава без дополнителни услови и процедури освен ако се утврди дека државата што ја издала таа дозвола не ги задоволува условите за стандардизација во поглед на примената на оваа регулатива или дека таа дозвола е отповикана или суспендирана од националната воздухопловна власт на таа земја членка на ЕУ.

(2) По исклучок од став (1) на овој член доколку имателот на Дел 66 дозвола стекната во странство е државјанин или лице со регулиран престој во Република Македонија може да се стекне со Дел 66 дозвола која ја издава Агенцијата по спроведена постапка за признавање – конверзија.

(3) Дел 66/JAR 66 дозвола која е издадена од држава потписничка на Мултилатералната спогодба за основање на Европската заедничка воздухопловна област која не е земја членка на ЕУ и дозвола и/или овластување за воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови кои се издадени согласно Анексот 1 на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство од страна на земја членка на Меѓународната организација за цивилно воздухопловство (ICAO) може да се признаат во постапка за признавање – валидација.

Член 14

(1) Лицето кандидат за признавање на завршена обука и програми за обука, положени испити, стекната дозвола и овластувања во странство поднесува барање до Агенцијата.

(2) Кон барањето за признавање на завршена обука во странство согласно член 11 на овој правилник се доставуваат следните документи:

- доказ дека организацијата или центарот за обука е овластена од националната цивилна воздухопловна власт;

- доказ дека обуката за стекнување на дозвола или овластување е завршена согласно Анекс III, Дел 66, оддел А на ЕУ Регулативата 2042/2003, односно Анекс I на Меѓународната конвенција за цивилно воздухопловство за овластување за тип на воздухоплов, кое не може да се стекне во организација или центар за обука одобрен согласно Анекс IV, Дел 147 на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник;

- програма по која е завршена наведената обука, одобрена од националната воздухопловна власт и

- доказ за уплатени административна такса и надоместок за признавање согласно Тарифникот на Агенцијата.

(3) Со барањето за признавање - валидација на дозвола и/или овластување на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови стекнати во странство согласно член 12 став (3) на овој правилник се доставуваат следните документи:

- важечки документ за идентификација (пасош);

- важечка дозвола и/или овластување на воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплов во оригинал;

- потврда за неосудуваност не постара од шест месеци и

- доказ за уплатени административна такса и надоместок за признавање согласно Тарифникот на Агенцијата.

(4) Признавањето од став (3) на овој член може да се изврши со важност до шест месеци со можност за продолжување за уште шест месеци.

(5) Кон барањето за признавање - конверзија на дозвола и/или овластување на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови издадена во странство, за издавање на соодветна македонска дозвола и/или овластување за воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплови ги доставува следните документи:

- важечки документ за идентификација (пасош);

- државјанство на Република Македонија или дозвола за регулиран престој;

- важечка дозвола и/или овластување на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплов издадена согласно Анекс III, Дел 66, оддел А на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник и

- доказ за уплатени административна такса и надоместок за признавање според Тарифникот на Агенцијата.

(6) Кога е поднесено барање за признавање на дозвола и/или овластување на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови, Агенцијата може од воздухопловните власти кои ги издале дозво-

лата и/или овластувањето, односно уверението за организација или центар за обука да побара потврда за нивна веродостојност и за стандардите според кои се издадени.

(7) Агенцијата врши увид во доставената документација за исполнетост за критериумите за признавање на завршената обука, односно дозволи и овластувања стекнати во странство и надзор на организацијата или центарот за обука.

(8) Доколку се утврди дека се исполнети критериумите за признавање, Агенцијата донесува решение со кое се признава завршената обука, односно за признавање - валидација на дозволата и/или овластувањето за воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплов или му се издава дозвола и/или овластување за воздухопловно-технички персонал за одржување на воздухоплов во зависност од тоа какво барање е поднесено.

(9) Доколку се утврди дека не се исполнети критериумите за признавање, Агенцијата донесува решение со кое се одбива барањето за признавање.

6. Преодни и завршни одредби

Член 15

Лицата кои се стекнале со дозвола за воздухопловен механичар за одржување на воздухоплов, мотор, елиса и опрема на воздухоплов (тип II) издадени од страна на Агенцијата треба најдоцна до 31.03.2015 да поднесат барање за конверзија на дозволата во Дел 66 дозвола согласно Правилата за конверзија дадени во Прилог 2 кој е составен дел на овој правилник и Извештајот за конверзија во Дел 66 дозволи донесен од Агенцијата согласно Анекс III, Дел 66 на ЕУ Регулативата 2042/2003 дадена во Прилог 1 на овој правилник.

Член 16

Со денот на влегување во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за стручно оспособување, проверки, дозволите и овластувањата на воздухопловно-техничкиот персонал за одржување на воздухоплови („Службен весник на Република Македонија“ бр. 21/13).

Член 17

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 02-651/7
12 септември 2014 година
Скопје

Директор на Агенција
за цивилно воздухопловство,
д-р Дејан Мојсоски, с.р.

ПРИЛОГ 1**РЕГУЛАТИВА (ЕЗ) бр. 2042/2003
од 20 ноември 2003 год.**

**за постојана пловидбеност на воздухоплови и воздухопловни производи,
делови и уреди, како и за одобрување на организациите и персоналот кој
работи на овие задачи**

(Текст со важност за ЕЕО)

(Сл. весник L 315, 28.11.2003, стр. 1)

Изменета со:

<u>Изменета со:</u>	бр.	страна	датум	Сл. весник
► M1 Регулотива (ЕЗ) бр. 707/2006 на Комисијата од 8 мај 2006 год.	L 122	17	9.5.2006	
► M2 Регулотива (ЕЗ) бр. 376/2007 на Комисијата од 30 март 2007год.	L 94	18	4.4.2007	
► M3 Регулотива (ЕЗ) бр. 1056/2010 на Комисијата од 27 октомври 2008	L 283	5	28.10.2008	
► M4 Регулотива (ЕЗ) бр. 127/2008 на Комисијата од 5 февруари 2010	L 40	4	13.2. 2010	
► M5 Регулотива (ЕЗ) бр. 962/2010 на Комисијата од 26 октомври 2010	L 281	78	27.10.2008	

► **В****РЕГУЛАТИВА (ЕЗ) бр. 2042/2003 на КОМИСИЈАТА****од 20 ноември 2003 год.****за постојана пловидбеност на воздухоплови и воздухопловни производи, делови и уреди,
како и за одобрување на организациите и персоналот кој работи на овие задачи****(Текст со важност за ЕЕО)**

КОМИСИЈАТА НА ЕВРОПСКИТЕ ЗАЕДНИЦИ,

Имајќи го предвид Договорот за основање на Европската заедница,

Имајќи ја предвид Регулативата (ЕЗ) бр. 1592/2002 на Европскиот Парламент и на Советот од 15 јули 2002 год. за заеднички правила во полето на цивилното воздухопловство и за основање на Европската агенција за воздухопловна безбедност ⁽¹⁾, (во понатамошниот текст „основна Регулатива“), а особено членовите 5 и 6 од неа,

Со оглед на тоа што:

(1) Со основната Регулатива се утврдуваат заеднички основни услови за обезбедување на високо изедначено ниво на безбедност на цивилното воздухопловство и заштита на животната средина; со неа се бара од Комисијата да ги приспособи потребните правила за имплементирање, за да осигури нивна изедначена примена; со неа се основа „Европска агенција за воздухопловна безбедност“ (во понатамошниот текст „Агенција“), за да ѝ помага на Комисијата во изработката на тие правила за имплементирање.

(2) Постојните воздухопловни услови во полето на одржувањето, наведени во Анекс II на Регулативата (ЕЕЗ) бр. 3922/91 на Советот ⁽²⁾ ќе се укинат од 28 септември 2003 год.

(3) Потребно е да се донесат заеднички технички услови и административни процедури, за да се осигури постојана пловидбеност на воздухопловните производи, делови и направи кои подлежат на основната Регулатива.

(4) Од организациите и персоналот кои се вклучени во одржување на производи, делови и направи треба да се бара да исполнат одредени технички услови, за да ја покажат својата способност и средствата за вршење на своите обврски, како и правата поврзани со нив; од Комисијата се бара да донесе мерки за утврдување на условите за издавање, одржување, менување, привремено одземање или одземање на уверенијата со кои се потврдува тоа исполнување.

(5) Поради потребата да се осигури изедначеност во примената на заедничките технички услови во полето на постојаната пловидбеност на воздухопловните делови и направи,

¹ Сл.весник L 240, 7.9.2002 год. стр. 1: Регулатива, последен пат изменета со Регулативата (ЕЗ) бр. 1701/2003 на Комисијата (Сл.весник L 243, 27.9.2003 год., стр. 5).

² Сл. весник L 373, 31.12.1991 год., стр. 4. Регулатива последен пат изменета со Регулативата (ЕЗ) бр. 2871/2000 на Комисијата (Сл.весник L 333, 29.12.2000 г., стр.47).

►В

надлежните органи треба да следат заеднички процедури за да се процени исполнувањето на овие услови; Агенцијата треба да изработи спецификации за издавање уверенија, за да ја олесни потребната регулаторна изедначеност.

(6) Треба да се обезбеди доволно време за воздухопловната индустрија и администрациите на земјите-членки да се приспособат на новата регулаторна рамка; исто така треба да се признае постојаното важење на уверенијата издадени пред влегувањето во сила на оваа Регулатива, согласно член 57 на основната Регулатива.

(7) Мерките пропишани со оваа Регулатива се засноваат на мислењето издадено од страна на Агенцијата ⁽³⁾, согласно членовите 12 (2) (б) и 14 (1) на основната Регулатива.

(8) Мерките пропишани со оваа Регулатива се во согласност со мислењето на Комитетот на Европската агенција за воздухопловна безбедност ⁽⁴⁾, основан со член 54(3) на основната Регулатива,

ЈА ДОНЕСЕ СЛЕДНАВА РЕГУЛАТИВА:

*Член 1***Цел и опфат**

1. Со оваа Регулатива се утврдуваат заедничките технички услови и административните процедури за осигурување постојана пловидбеност на воздухоплови, вклучувајќи и кои било составни делови за монтажа во нив, кои се:

(а) регистрирани во земја-членка; или

(б) регистрирани во трета земја и користени од страна на оператор на чија работа врши надзор земја-членка.

2. Став 1 не се применува за воздухопловите, чиј регулаторен надзор на безбедноста е пренесен на трета земја и кои не се користат од страна на оператор на Заедницата, ниту пак за воздухопловите наведени во Анекс II на основната Регулатива.

3. Одредбите од оваа Регулатива, кои се однесуваат на комерцијален воздушен сообраќај се применуваат за авиопревозници на кои им е издадена дозвола, како што е определено со правото на Заедницата.

*Член 2***Дефиниции**

Во рамките на опфатот на основната Регулатива, се применуваат следниве дефиниции:

(а) „воздухоплов“ значи која било машина која може да добива потпора во атмосферата од реакциите на воздухот, но кои не се реакции на воздухот во однос на површината на земјата;

³ Мислење на Европската агенција за воздухопловна безбедност 1/2003, 1 септември 2003 год.

⁴ Мислење на Комитетот на Европската агенција за воздухопловна безбедност 23 септември 2003 год.

► В

(б) „персонал кој издава уверенија“ значи персонал кој е одговорен за пуштање во промет на воздухоплов или составен дел по одржувањето;

(в) „составен дел“ значи кој било мотор, елиса, дел или направа;

(г) „постојана пловидбеност“ значи сите процеси кои осигуруваат дека во секое време од својот работен рок воздухопловот ги исполнува важечките услови за пловидбеност и е во состојба безбедно да работи;

(д) „ЈАА“ значи „Здружени воздухопловни власти“.

(ф) „ЈАР“ значи „Заеднички воздухопловни барања“.

(е) „голем воздухоплов“ значи воздухоплов, кој е класифициран како авион со максимална маса на полетување поголема од 5700 кг или хеликоптер со повеќе мотори;

(ж) „одржување“ значи која било генерална ревизија, поправка, преглед, замена, измена или поправка на дефект на воздухоплов или составен дел или нивна комбинација, со исклучок на предполетен преглед;

(з) „организација“ значи физичко лице, правно лице или дел од правно лице. Таква организација може да се основа на повеќе од едно место во или вон рамките на територијата на земјите-членки;

(с) „предполетен преглед“ значи преглед кој се врши пред летот за да се осигури дека воздухопловот е во добра состојба за планираниот лет.

▼ М3

(и) „ЕЛВ1 воздухоплови“ значи следниве Европски лесни воздухоплови:

(i) авион, едрилица или моторна едрилица со максимална маса на полетување помала од 1000 кг, која не се класифицира како сложен воздухоплов на моторен погон;

(ii) балон со максимален проектен обем на балонски гас или на топол воздух не поголем од 3400 м³ за балони со топол воздух, 1 050 м³ за балони со гас, 300 м³ за врзани балони со гас;

(iii) воздушен брод проектиран за најмногу двајца патници и максимален проектен обем на балонски гас или на топол воздух од најмногу 2500 м³ за воздушни бродови со топол воздух и 1000 м³ за воздушни бродови со гас;

(j) „Воздухоплов ЛСА“ значи лесен спортски авион кој ги има сите следни карактеристики:

(i) Максимална маса на полетување од најмногу 600 кг;

(ii) Максимална критична брзина во конфигурација за слетување (VS0) од најмногу 45 јазли калибрирана брзина низ воздух (CAS) при максимална сертифицирана маса на полетување и најкритичен центар на гравитација;

▼ М3

(iii) максимален капацитет на седишта од најмногу две лица, вклучувајќи го и пилотот;

(iv) единечен, нетурбински мотор со елиса;

(v) кабина, која не е херметички затворена.

▼ **M4** (к) „главно деловно седиште“ значи главна канцеларија или регистрирана канцеларија на претпријатие кадешто се вршат главните финансиски функции и оперативната контрола на активностите на коишто се однесува оваа Регулатива.

▼ **B**

Член 3

Услови за постојана пловидбеност

1. Постојаната пловидбеност на воздухопловите и составните делови се осигурува согласно одредбите на Анекс I.

2. Организациите и персоналот вклучени во постојана пловидбеност на воздухопловите и составните делови, вклучувајќи и одржување, ги исполнуваат одредбите на Анекс I и доколку е соодветно, оние наведени во членовите 4 и 5.

▼ **M2**

3. По пат на отстапување од став 1, постојаната пловидбеност на воздухопловите, кои имаат дозвола за летање се осигурува врз основа на конкретните аранжмани за постојана пловидбеност, определени во дозволата за летање, која е издадена согласно Анексот (Дел 21) на Регулативата (ЕЗ) бр. 1702/2003 на Комисијата.

▼ **M3**

4. За воздухоплови кои не се користат во комерцијален воздушен превоз, кое било уверение за продолжување на пловидбеноста или еквивалентен документ издаден во согласност со условите на земјата-членка и кој важи на 28 септември 2008 год. важи до датумот на истекување или до 28 септември 2009 год., во зависност од тоа кој ќе биде прв. По истекувањето на неговото важење, надлежниот орган може дополнително еднаш да го ре-издаде или продолжи уверението за продолжување на пловидбеноста или еквивалентниот документ за една година, доколку дозволат условите на земјата-членка. По истекувањето на дополнителното важење, надлежниот орган може дополнително еднаш да го ре-издаде или продолжи уверението за продолжување на пловидбеноста или еквивалентниот документ за една година, доколку дозволат условите на земјата-членка. Не е дозволено дополнително ре-издавање или продолжување. Ако се искористени одредбите од оваа точка, кога се префрлува регистрацијата на воздухопловите во рамките на ЕУ, се издава ново уверение за продолжување на пловидбеноста во согласност со M.A.904.

▼ **B**

Член 4

Одобренија на организации за одржување

1. Организациите кои се вклучени во одржување на големи воздухоплови или на воздухоплови кои се користат за комерцијален воздушен сообраќај и на составни делови кои се наменети за монтирање внатре во нив, се одобруваат согласно одредбите на Анекс II.

2. Одобренијата за одржување кои ги издава или признава земја-членка согласно барањата и процедурите на JAA и кои се важечки пред влегувањето во сила на оваа Регулатива се смета дека се издадени согласно оваа Регулатива. За таа цел, по пат на отстапување од одредбите на 145.B.50 (2) согласно Анекс II, наодите од второ ниво поврзани со разликите помеѓу JAP 145 и Анекс II можат да се отстранат во рок од една година. Уверенијата за пуштање во употреба и уверенијата за овластување за пуштање во промет кои ги издава организација одобрена согласно барањата на JAA во текот на таа една година се смета дека се издадени согласно оваа Регулатива.

3. Персоналот кој е квалификуван да спроведува и/или контролира недеструктивен тест на постојаната пловидбеност на структурите и/или составните делови на воздухопловот врз основа на кој било стандард признат од страна на земја-членка пред влегувањето во сила на оваа Регулатива, со кој се обезбедува исто ниво на квалификација, може да продолжи да ги спроведува и/или контролира тие тестови.

▼ **M3**

4. Уверенија за пуштање во употреба на воздухопловот и уверенијата за овластување за пуштање во промет кои се издаваат пред датумот на влегување во сила на оваа Регулатива од страна на организација за одржување одобрена под условите на земјата-членка се сметаат за еквивалентни на оние кои се бараат согласно точките М.А. 801 и М.А. 802 на Анекс I (Дел-М).

▼ **B**

Член 5

Персонал кој издава уверенија

▼ **M3**

1. Персоналот кој издава уверенија е квалификуван согласно одредбите на Анекс III, освен како што е предвидено со М.А.606 (ж), М.А.607(б), М.А. 801(г) и М.А.803 од Анекс I и со точка 145.A.30 (s) од Анекс II (Дел 145) и Додаток IV на Анекс II (Дел 145).

▼ **B**

2. Секоја дозвола за одржување воздухоплови и доколку постојат, технички ограничувања поврзани со таа дозвола, издадена или признаена од страна на земјата-членка согласно барањата и процедурите на JAA и која е важечка при влегувањето во сила на оваа Регулатива се смета дека е издадена согласно оваа Регулатива.

▼ **B**

Член 6

Услови за организација за обука

1. На организациите кои се вклучени во обука на персоналот од член 5, согласно Анекс IV им се одобрува да имаат право да:

- (а) спроведуваат признати курсеви за основна обука; и/или
- (б) спроведуваат признати курсеви за обука за тип; и
- (в) спроведуваат испити; и
- (г) издаваат уверенија за обука.

2. Сите одобренија за организација за обука за одржување кои ги издава или признава земја-членка согласно барањата и процедурите на JAA и кои се важечки при влегувањето во сила на оваа Регулатива се смета дека се издадени согласно оваа Регулатива. За таа цел, по пат на отстапување од одредбите на 147.B.130 (б), согласно Анекс IV, наодите од второ ниво поврзани со разликите помеѓу JAR 147 и Анекс IV можат да се отстранат во рок од една година.

Член 7

Влегување во сила

1. Оваа Регулатива влегува во сила на денот по нејзиното објавување во *Службениот весник на Европската унија*.

▼ M3

2. По пат на отстапување од став 1:

(а) одредбите од Анекс I, со исклучок на точките M.A.201(ж)(2) и M.A.708(в) се применуваат од 28 септември 2005 год.;

(б) точката M.A.201 (f) од Анекс I се применува за воздухоплови кои не се вклучени во комерцијален воздушен сообраќај кој го вршат авиопревозници од трети земји од 28 септември 2009 год.

▼ B

3. По пат на отстапување од ставовите 1 и 2, земјите-членки можат да изберат да не ги применуваат:

▼ M3

(а) одредбите од Анекс I за воздухоплови кои не се вклучени во комерцијален воздушен сообраќај до 28 септември 2009 год.;

▼ B

(б) одредбите од Анекс I(I) за воздухоплови кои се вклучени во комерцијален воздушен сообраќај до 28 септември 2008 год.;

(в) следниве одредби на Анекс II, до 28 септември 2006 год.:

— 145.A.30(д), елементи на човечки фактори,

— 145.A.30(е) како што е применливо за големи воздухоплови со максимална маса на полетување поголема од 5 700 kg,

— 145.A.30(е)(1) како што е применливо за воздухоплови со максимална маса на полетување поголема од 5 700 kg,

— 145.A.30(ж)(1), Додаток IV,

— 145.A.30(ж)(2), Додаток IV;

(г) следниве одредби на Анекс II, до 28 септември 2008 год.:

— 145.A.30(е) како што е применливо за воздухоплови со максимална маса на полетување од 5 700 kg или помалку,

— 145.A.30(ж)(1) како што е применливо за воздухоплови со максимална маса на полетување од 5 700 kg или помалку,

— 145.A.30(ж)(2);

(д) одредбите од Анекс III, како што е применливо за воздухоплови со максимална маса на полетување поголема од 5700 kg до 28 септември 2005 год.;

(f) одредбите од Анекс III, како што е применливо за воздухоплови со аксимална маса на полетување од 5700 kg или помалку до 28 септември 2006 год.

▼ **M5**

(е) за воздухоплови кои не се вклучени во комерцијален воздушен сообраќај, кои не се големи воздухоплови, потребата за усогласување со Анекс III (Дел 66) за следниве одредби, до 28 септември 2011:

-М.А.606(е) и М.А.801(б)2 од Анекс I (Дел-М),
145.А.30(е) и (ж) од Анекс II (Дел-145).

▼ **B**

4. Земјите-членки можат да издадат одобренија во врска со Анекс II и Анекс IV со ограничено времетраење до ► **M1** 28 септември 2007 год. ◀.

5. Кога земјата-членка ги користи одредбите од ставовите 3 или 4, ја известува Комисијата и Агенцијата.

6. Агенцијата врши проценка на импликацијата на одредбите од Анекс I на оваа Регулатива за да поднесе мислење до Комисијата, вклучувајќи ги и неговите можни измени пред 28 март 2005 год.

▼ **M4**

7. Со отстапување од став 1:

(а) одредбите од точка М.А. 706(и) од Анекс I (Дел-М) се применуваат од 28 септември 2010 година;

(б) одредбите од точка 7.7 од Додаток I на Анекс III (Дел-66) се применуваат од 28 септември 2010 година.

(в) организации за одржување кои се одобрени согласно Дел А од поддел Ġ (Дел М) или Дел А од Анекс II (Дел -145) може да продолжат да издаваат Уверенија за пуштање во употреба со користење на првичното издание на образецот 1 на EASA, како што е дадено во Додаток II на Анекс I (Дел-М), како и Додаток I на Анекс II (Дел 145), до 28 септември 2010;

(г) надлежните власти може да продолжат да издаваат уверенија, претходно издание, како што е наведено во Додатоците III, V и VI на Анекс I (Дел-М), Додаток III (Дел-66) или Додаток II на Анекс IV (дел-147) на Регулативата (ЕС) Бр. 2042/2003 која е во сила пред влегувањето во сила на оваа регулатива, до 28 септември 2010;

▼ **M4**

(д) уверенијата кои се издадени согласно Анекс I (Дел-М), Анекс II (Дел-145), Анекс III (Дел-66) или Анекс IV (Дел-147) пред влегувањето во сила на оваа регулатива остануваат важечки пред да бидат изменети односно повлечени.

▼ **B**

Оваа Регулатива е целосно обврзувачка и директно применлива во сите земји-членки.

АНЕКС III

(Дел-66)

▼ **M4****СОДРЖИНА****66.1***ОДДЕЛ А – ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ**ПОДОДДЕЛ А – ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ – АВИОНИ И ХЕЛИКОПТЕРИ*

- 66.A.1 Обем
- 66.A.10 Поднесување на барање
- 66.A.15 Подобност/квалификуваност
- 66.A.20 Права
- 66.A.25 Услови за основно познавање
- 66.A.30 Услови за искуство
- 66.A.40 Постојана важност на дозволата за одржување на воздухоплови
- 66.A.45 Обука и овластувања за тип/задача
- 66.A.55 Докази за обученост/квалификации
- 66.A.70 Одредби за конверзија

ПОДОДДЕЛ В – ВОЗДУХОПЛОВ, КОИ НЕ СЕ АВИОНИ НИТУ ХЕЛИКОПТЕРИ

- 66.A.100 Општо

ПОДОДДЕЛ С – СОСТАВНИ ДЕЛОВИ

- 66.A.200 Општо

*ОДДЕЛ В – ПРОЦЕДУРИ ЗА НАДЛЕЖНИТЕ ОРГАНИ**ПОДОДДЕЛ А – ОПШТО*

- 66.B.05 Обем
- 66.B.10 Надлежен орган
- 66.B.15 Прифатливи начини на усогласеност
- 66.B.20 Водење на евиденција
- 66.B.25 Взаемна размена на податоци
- 66.B.30 Изземања/ослободувања

ПОДОДДЕЛ В – ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ

- 66.B.100 Постапка за издавање на дозвола за одржување на воздухоплов од страна на надлежниот орган
66.B.105 Постапка за издавање на дозвола за одржување на воздухоплови со Дел – 145 овластена организација за одржување
66.B.110 Постапка за измена на дозвола за одржување на воздухоплови заради внесување на дополнителна основна категорија или под-категија
66.B.115 Постапка за измена на дозвола за одржување на воздухоплови заради внесување на тип или група на воздухоплови
66.B.120 Постапка за обнова на важноста на дозвола за одржување на воздухоплови

ПОДОДДЕЛ С – ИЗЗЕМАЊА/ОСЛОБОДУВАЊА

- 66.B.200 Испитување од страна на надлежниот орган

ПОДОДДЕЛ D – КОНВЕРЗИЈА НА НАЦИОНАЛНИТЕ КВАЛИФИКАЦИИ

- 66.B.300 Обем
66.B.305 Извештај за конверзија на националните квалификации
66.B.310 Извештај за конверзија на овластувањата на овластена организација за одржување

ПОДОДДЕЛ Е – КРЕДИТИ/ПРИЗНАВАЊЕ ЗА ИСПИТИ

- 66.B.400 Обем
66.B.405 Извештај за признавање на испити

ПОДОДДЕЛ F – ОДЗЕМАЊЕ, СУСПЕНЗИЈА ИЛИ ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ДОЗВОЛАТА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ

- 66.B.500 Одземање, суспензија или ограничување на дозволата за одржување на воздухоплов

Додаток I – Услови за основно познавање

Додаток II – Основни стандарди за испитување

Додаток III – Обука за тип и стандарди за испитување

Додаток IV – Услови за искуство за проширување на дозвола за одржување на воздухоплов согласно Дел–66

Додаток V – Образец за поднесување на барање – Образец 19 на EASA

Додаток VI – Дозвола за одржување на воздухоплов наведена во Анекс III (Дел–66) – Образец 26 на EASA

▼B**66.1**

За целите на овој Дел, надлежниот орган е органот определен од страна на земјата-членка, до која лицето поднесува барање за издавање на дозвола за одржување на воздухоплови.

▼ M4

ОДДЕЛ А

ТЕХНИЧКИ УСЛОВИ

▼ B

ПОДОДДЕЛ А

ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ – АВИОНИ И ХЕЛИКОПТЕРИ

66.1 Обем

- (a) Во овој оддел се утврдуваат условите за издавање на дозвола за одржување на воздухоплови и условите за важење и користење на истата, за авиони и хеликоптери од следните категории:
- Категорија А
 - Категорија В1
 - Категорија В2
 - Категорија С
- (b) Категориите А и В1 се делат во подкатегории што се однесува на комбинации на авиони, хеликоптери, со турбински и клипни мотори. Подкатегориите се следните:
– А1 и В1.1	Авиони со турбински мотори
– А2 и В1.2	Авиони со клипни мотори
– А3 и В1.3	Хеликоптери со турбински мотори
– А4 и В1.4	Хеликоптери со клипни мотори

▼ M4**66.A.10 Поднесување на барање**

- (a) Барањето за дозвола за одржување на воздухоплови или измена на истата се поднесува на Образецот 19 на EASA, на начин утврден од страна на надлежниот орган и се доставува до него.
- (b) Барањето за измена на дозвола за одржување на воздухоплови се доставува до надлежниот орган на земјата-членка која прва ја издала дозволата за одржување на воздухоплови.
- (c) Подносителот на барање за дополнителни основни категории или под – категории во дозвола за одржување на воздухоплови, покрај документите кои се бараат согласно точките 66.A.10(a), 66.A.10(b) и 66.B.105, што е соодветно, до надлежниот орган ја поднесува и неговата/нејзината важечка оригинална дозвола за одржување на воздухоплови, заедно со Образецот 19 на EASA.
- (d) Кога подносителот на барањето за измена на основните категории се квалификува за бараната измена согласно постапката наведена во точка 66.B.100 во земја-членка, која не е земјата-членка во која тој/таа за прв пат се квалификувале, барањето се испраќа до земјата-членка на првата квалификација.
- (e) Кога подносителот на барањето за измена на основните категории се квалификува за бараната измена согласно постапката наведена во точка 66.B.105 во земја-членка, која не е земјата-членка во која тој/таа за прв пат се квалификувале, барањето се испраќа до земјата-членка на првата квалификација, организацијата за одржување која е овластена согласно Анекс II (Дел-145) ја испраќа дозволата за одржување на воздухоплови, заедно со Образец 19 на EASA, до надлежниот орган на земјата-членка на првата квалификација заради печат и потпис на измената или повторно издавање на дозволата.

▼ В**66.A.15 Подобност/квалификуваност**

Подносителот на барањето за дозвола за одржување мора да има најмалку 18 години.

66.A.20 Права

(a) Во зависност од придржувањето кон став (b), важат следните права:

1. Со дозволата за одржување на воздухоплови од категорија А, на имателот му се дозволува да издава уверенија за пуштање во употреба после планирано линиско одржување од помал обем и отстранување на едноставни дефекти во рамките на задачите кои се јасно/експлицитно наведени во овластувањето. Правата за издавање на уверенија се ограничуваат на работа која имателот на дозвола лично ја врши во организација согласно Дел-145.
2. Со дозволата за одржување на воздухоплови од категорија В1, на имателот му се дозволува да издава уверенија за пуштање во употреба после одржување, вклучувајќи ги и конструкцијата на воздухопловот, погонските групи, механичките и електричните системи. Исто така, правата опфаќаат и замена на уреди на авиониката кои можат да се заменуваат при линиско одржување за кои се потребни едноставни тестови за да се провери нивната исправност. Категоријата В1 автоматски ја опфаќа соодветната подкатегија А.
3. Со дозволата за одржување на воздухоплови од категорија В2, на имателот му се дозволува да издава уверенија за пуштање во употреба после одржувањето на електронските и електрични системи.
4. Со дозволата за одржување на воздухоплови од категорија С, на имателот му се дозволува да издава уверенија за пуштање во употреба после одржување на воздухоплов. Правата се однесуваат на целиот воздухоплов во организација согласно Дел-145.

(b) Имателот на дозвола за одржување на воздухоплови не смее да ги користи правата за издавање на уверенија, освен:

1. ако не се придржува кон важечкиот еуслови наведени во Дел-М и/или Дел-145.
2. ако за време на периодот во претходните две години, тој/таа или не стекнале шест месечно искуство во одржувањето согласно правата кои се даваат во дозволата за одржување на воздухоплови или, не ја исполниле одредбата за давање на соодветните права.
3. ако тој/таа не се во состојба разбирливо да читаат, пишуваат и комуницираат на јазикот(-ците) на кој е напишана техничката документација и процедури кои се потребни како при издавањето на уверението на пуштање во употреба.

66.A.25 Услови за основни познавања

(a) Подносителот на барање за дозвола за одржување на воздухоплови или за додавање на категорија или подкатегија во дозволата за одржување на воздухоплови го покажува, по пат на испити, одреденото ниво на знаење за соодветните модули по предмет согласно Додаток I на овој Дел.

Испитите за основно познавање ги спроведува организација за обука, која е соодветно овластена согласно Дел-147 или тоа го прави надлежниот орган

(b) Се признава во целост или делумно исполнување на условите за основно познавање, а за која било друга техничка квалификација за која надлежниот орган смета дека е еднаква на стандардите за познавање на овој Дел се спроведува соодветен испит. Признавањето се утврдува согласно Оддел В, Пододдел Е на овој Дел.

66.A.30 Услови за искуство

(a) Подносител на барање за дозвола за одржување на воздухоплови има стекнато:

1. за категорија А и подкатегории В1.2 и В1.4:
 - (i) три години практично искуство во одржување на оперативни воздухоплови, ако подносителот на барање нема претходна соодветна техничка обука; или
 - (ii) две години практично искуство во одржување на оперативни воздухоплови и завршена обука за квалификува/стручен работник, а која надлежниот одрган смета дека е соодветна во областа на техниката; или
 - (iii) една година практично искуство во одржување на оперативни воздухоплови и завршен основен курс за обука одобрен согласно Дел-147.
2. за категорија В2 и подкатегории В1.1 и В1.3:
 - (i) пет години на практично искуство за одржување на оперативни воздухоплови, ако подносителот на барање нема претходна соодветна техничка обука; или
 - (ii) три години практично искуство за одржување на оперативни воздухоплови и завршена обука за квалификуван работник, која надлежниот одрган смета дека е соодветна во областа на техниката.
 - (iii) две години практично искуство во одржување на оперативни воздухоплови и завршен основен курс за обука, одобрен согласно Дел-147.
3. за категорија С што се однесува на големи воздухоплови:
 - (i) три години искуство со користење на правата за големи воздухоплови од категорија В1.1, В1.3 или В2, или како помошен персонал за В1.1, В1.3 или В2 од Дел-145, или комбинација од двете; или
 - (ii) пет години искуство со користење на правата за големи воздухоплови од категорија В1.2 или В1.4 или како помошен персонал за В1.2 или В1.4 од Дел-145, или комбинација на двете; или
4. за категорија С што се однесува на воздухоплови кои не се големи:

три години искуство со користење на правата за воздухоплови од категорија В1 или В2 кои не се големи или како помошен персонал за В1 или В2 од Дел-145, или комбинација на двете; или
5. за категорија С стекната на академска рута:

подносител на барање кој има универзитетска диплома по техничка дисциплина, од универзитет или друга висока образовна институција признаена од страна на надлежниот орган, три години искуство на работа во опкружување каде што се врши одржување на цивилни воздухоплови на репрезентативен избор на задачи кои се директно поврзани со одржување на воздухоплови, вклучувајќи и шест месеци на набљудување на задачи во врска со базно одржување.
- (b) Подносителот на барање за проширување на дозвола за одржување на воздухоплов го исполнува условот за минимум на искуство за одржување на цивилни воздухоплови, што одговара на дополнителната категорија или подкатегорија на дозволата за која е поднесено барање, како што е дефинирано во Анекс IV на овој Дел.
- (c) За категориите А, В1 и В2 искуството мора да биде практично, што подразбира вклученост во репрезентативен избор на задачи за одржување во воздухопловот.
- (d) За сите подносиители на барања, најмалку една година од потребното искуство мора да биде неодамнешно искуство за одржување на воздухоплов од категорија/подкатегорија за која се бара првичната дозвола за одржување на воздухоплови. За последователни дополненија за категорија/подкатегорија во постоечката дозвола за одржување на воздухопловот, дополнителното неодамнешно искуство кое се бара може да биде помалку од една година, но мора да е од најмалку три месеци. Потребното искуство мора да зависи од разликата помеѓу категоријата/подкатегоријата на дозволата која се поседува и за која се поднесува барањето. Тоа дополнително искуство мора да одговара на новата категорија/подкатегорија на дозволата за која е поднесено барање.

- (е) И покрај наведеното во став (а), искуството за одржување на воздухоплов стекнато надвор од опкружување за одржување на цивилни воздухоплови се прифаќа тогаш кога тоа одржување е еднакво на она кое се бара во овој Дел, како што е утврдено од страна на надлежниот орган. Меѓутоа, за да се осигура разбирање на опкружувањето за одржување на цивилни воздухоплови, потребно е дополнително искуство во одржување на цивилни воздухоплови.

▼ M4**66.A.40 Постојана важност на дозволата за одржување на воздухоплов**

- (а) Дозволата за одржување на воздухоплов станува неважечка пет години по нејзиното последно издавање или измена, освен ако имателот не ја поднесе својата дозвола за одржување на воздухоплови до надлежниот орган кој ја издал истата, со цел да се потврди дека податоците кои се внесени во дозволата се исти со оние кои се внесени во евиденцијата на надлежниот орган согласно точка 66.B.120.
- (б) Имателот на дозвола за одржување на воздухоплови ги пополнува соодветните делови во Образецот 19 на EASA и истиот со примерок од дозволата на имателот го доставува до надлежниот орган која ја издал дозволата за одржување на воздухоплови, освен ако имателот не работи во организација за одржување овластена согласно Анекс II (Дел-145) која во својот прирачник има постапка со која таа организација може, во име на имателот на дозволата за одржување, да ја достави потребната документација.
- (с) Кое било право за издавање на уверенија кое се заснова врз дозвола за одржување на воздухоплови престанува да важи додека дозволата за одржување на воздухоплови е неважечка.
- (д) Дозвола за одржување на воздухоплови важи само (i) кога е издадена и/или изменета од страна на надлежниот орган и (ii) кога имателот го потпишал документот.

▼ B**66.A.45 Обука и овластувања за тип/задача**

- (а) Имателот на дозвола за одржување на воздухоплови од категорија А може да ги користи правата за издавање на уверение за конкретен тип на воздухоплов само по успешно завршена соодветна обука за задача која се однесува на воздухоплов од категорија А, спроведена од страна на организација која е соодветно овластена согласно Дел-145 и Дел-147. Обуката опфаќа практична обука и теоретска обука, што е соодветно за секоја одбрана задача. Успешно завршена обука се покажува преку испит и/или проверка на работното место која ја врши организација, соодветно овластена согласно Дел-145 и Дел-147.
- (б) Освен ако не е поинаку наведено во став (g), имателот на дозвола за одржување на воздухоплови од категоријата B1, B2 или C ги користи правата за издавање на уверение за конкретен тип на воздухоплов, само кога во дозволата за одржување на воздухоплови е внесено овластување за соодветниот тип на воздухоплов.
- (с) Освен ако не е поинаку наведено во став (h), овластувањата се даваат после успешно завршена обука за тип на воздухоплов за соодветните категории B1, B2 или C, одобрена од страна на надлежниот орган или спроведена од страна на организација за обука за одржување, која е овластена согласно Дел-147.
- (д) Одобрената обука за тип за категорија B1 и B2 содржи теоретски и практични елементи и се состои од соодветен курс кој се однесува на правата наведени во 66.A.20 (а). Теоретската и практичната обука се придружуваат кон наведеното во Додаток III од овој Дел.

- (е) Одобрената обука за тип за категорија С се придржува кон наведеното во Додаток III на овој Дел. Во случај на категорија С лицето кое се квалификува со универзитетска диплома, како што е наведено во 66.A.30 (а), (5), првата теоретска обука за соодветен тип на воздухоплов е на ниво на В1 и В2 категорија. Не е потребна практична обука.
- (ф) Завршувањето на одобрена обука за тип на воздухоплов, како што се бара согласно ставовите од (b) до (е), се покажува со испит. Испитот е во согласност со Додаток III на овој Дел. Испитите за овластувања за тип на воздухоплови од категорија В1, В2 или С ги спроведуваат организации за обука кои се соодветно овластени согласно Дел-147, надлежниот орган или организацијата за обука која го спроведува одобрениот курс за обука за тип.
- (г) И покрај наведеното во став (b), за воздухоплови кои не спаѓаат во големи воздухоплови, имателот на дозвола за одржување на воздухоплови од категоријата В1 или В2 може исто така да ги користи правата за издавање на уверение, кога во дозволата за одржување на воздухоплови се внесени и соодветните овластувања за група, или овластувањата за група на производители, освен ако Агенцијата не утврдила дека поради сложеноста на односниот воздухоплов потребно е овластување за тип.
1. Овластувања за група на производители може да се дадат после исполнување на условите за овластување за тип за два типа на воздухоплови типични претставници на групата од истиот производител.
 2. Овластувања за цела група може да се дадат по исполнување на условите за овластувања за три типа воздухоплови типични за групата од различни производители. Меѓутоа, не може да се даде овластување за цела група на авиони со повеќе турбински мотори од В1, кога важи само овластувањето за група на производител.
 3. Групите се состојат од следното:
 - (i) за категорија В1 или С:
 - хеликоптери со клипни мотори
 - хеликоптери со турбински мотори
 - авиони со еден клипен мотор – метална структура
 - авиони со повеќе клипни мотори – метална структура
 - авиони со еден клипен мотор – дрвена структура
 - авиони со повеќе клипни мотори – дрвена структура
 - авиони со еден клипен мотор – мешовита структура
 - авиони со повеќе клипни мотори – мешовита структура
 - авиони со турбо мотори – еден мотор
 - авиони со турбо мотори – повеќе мотори
 - (ii) за категорија В2 или С:
 - авиони
 - хеликоптери

▼ M4

- (h) И покрај наведеното во став (c), може да се дадат овластувања за воздухоплови кои не спаѓаат во големи воздухоплови, после успешно положени испити за овластување за тип на воздухоплови за категориите В1, В2 или С и демонстрирање на практично искуство на типот на воздухопловот, освен ако Агенцијата не утврдила дека воздухопловот е комплексен, во кој случај се бара одобрена обука за тип согласно став (c).

Што се однесува на овластување за категорија С воздухоплови, кои не спаѓаат во големи воздухоплови, за лице кое се квалификува со поседување на универзитетска диплома како што е наведено во точка 66.A.30(a) 5, првиот соодветен испит за тип на воздухоплови е на ниво на В или В2 категорија.

1. Одобрените испити за тип, за категорија B1, B2 и C мора да се состојат од испит за механика за категоријата B1 и испит за воздухопловна електроника за категорија B2, како и од двата испити, за механика и воздухопловна електроника, за категорија C.
2. Испитот е во согласност со Додаток III на Анекс III (Дел-66). Испитот го спроведуваат организации за обука соодветно овластени согласно Анекс IV Дел-147, или тоа го прави надлежниот орган.
3. Практичното искуство за тип на воздухоплов опфаќа репрезентативен избор на активности за одржување кои се однесуваат на категоријата.

▼ M1**66.A.55 Доказ за квалификации**

Персоналот кој користи права за издавање на уверенија мора да ги покажат своите дозволи, како доказ за квалификуваност, во рок од 24 часа, ако овластено лице ја побара.

▼ B**66.A.70 Одредби за конверзија**

- (a) На имателот на квалификација за персонал кој издава уверение, која важи во земја-членка пред датумот на влегување во сила на овој Дел, му се издава дозвола за одржување на воздухоплови, без понатамошно испитување, согласно условите наведени во 66.B.300.
- (b) Лицето кое учествува во постапка за квалификација кој важи во земја-членка пред датумот на влегување во сила на овој Дел, може да продолжи да се квалификува. На имателот на квалификација стекната по ваква постапка за на квалификација му се издава дозвола за одржување на воздухоплов без понатамошна проверка, согласно условите наведени во 66.B.300.
- (c) Кога е потребно, дозволата за одржување на воздухопловот содржи технички ограничувања во однос на опсегот на квалификацијата која постоела од претходно.

ПОДДЕЛ В*ВОЗДУХОПЛОВИ КОИ НЕ СЕ АВИОНИ И ХЕЛИКОПТЕРИ***66.A.100 Општо**

Се додека во овој Дел не се наведе услов за персонал кој издава уверенија за воздухоплови кои не се авиони и хеликоптери, се применува регулативата на односната земја-членка.

ПОДДЕЛ С*СОСТАВНИ ДЕЛОВИ***66.A.100 Општо**

Се додека во овој Дел не се наведе услов за составните делови за кои се издава уверение, се применува регулативата на односната земја-членка.

ПОГЛАВЈЕ В

ПРОЦЕДУРА ЗА НАДЛЕЖНИТЕ ОРГАНИ

ПОДДЕЛ А

ОПШТО

66.B.05 Обем

Со ова поглавје се утврдуваат административните услови кои надлежните органи, задолжени за примената и спроведувањето на Поддел А на овој Дел, треба да ги следат.

66.B.10 Надлежен орган**▼ M4**(a) *Општо*

Земјата—членка определува надлежен орган со доделени обврски за издавање, продолжување, промена, суспендирање или повлекување на дозволите за одржување на воздухоплови. Овој надлежен орган утврдува организациона структура и документирани процедури со цел осигурување на придржувањето кон Анекс III (Дел—66).

▼ B(b) *Ресурси*

Надлежниот орган има соодветен персонал заради извршување на условите наведени во овој Дел.

(c) *Процедури*

Надлежниот орган утврдува процедури што се однесува на тоа како се спроведува придржувањето кон овој Дел.

Процедурите се ревидираат, изменуваат и дополнуваат, за да се осигура постојано придржување.

66.B.15 Прифатливи начини на усогласување

Агенцијата изготвува прифатливи начини на усогласување, кои земјите—членки можат да ги користат за утврдување на придржувањето кон овој Дел. Кога постои придржување кон прифатливите начини на усогласување, се смета дека се исполнети односните услови наведени во овој Дел.

66.B.20 Водење на евиденција**▼ M4**

- (a) Надлежниот орган воспоставува систем на евидентирање со кој се обезбедува можност за соодветно следење на процесот на издавање, продолжување, измена, суспендирање или повлекување на секоја дозвола за одржување на воздухоплови.

▼ B

- (b) Во евиденцијата за надзор на Делот, опфатено е следното:

1. барањето за дозвола за одржување на воздухоплов или промена на таа дозвола, вклучувајќи ја и севкупната придружна документација;
2. копија од дозволата за одржување на воздухоплов, вклучувајќи ги и сите промени;

3. примероци од целата кореспонденција во врска со тоа;
 4. податоците за секоја мерка за изземање/ослободување и спроведување;
 5. секој извештај од други надлежни органи кој се однесува на имателот на дозвола за одржување на воздухоплов;
 6. евиденција за испитите кои ги спровел надлежниот орган;
 7. извештаи од конверзија на дозволата за одржување на воздухопловот;
 8. извештаи за признаени кредити.
- (c) Евиденцијата наведена во став (b), од 1. до 5. се чува најмалку пет години по истекувањето на важноста на дозволата.
- (d) Евиденцијата наведена во став (b), 6 се чува најмалку пет години.
- (a) Евиденцијата наведена во став (b), 7. и 8. се чува неограничен период.

66.B.25 Заемна размена на податоци

- (a) За да придонесат кон подобрувањето на воздухопловната безбедност, надлежните органи вршат заемна размена на сите потребни податоци согласно член 11 од основната Регулатива.
- (b) Без оглед на надлежностите на земјите-членки, во случај на можна закана по безбедноста која опфаќа неколку земји-членки, односните надлежни органи си помагаат меѓусебно во извршувањето на потребната надзорна активност.

66.B.30 Изземања/Ослободувања

Сите изземања/ослободувања кои се одобруваат согласно член 10,3. од основната Регулатива ги евидентира и чува надлежниот орган.

ПОДДЕЛ В**ИЗДАВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ**

Во овој Поддел се наведени процедурите кои надлежниот орган треба да ги следи при издавање, изменување или дозволување на продолжување на дозволата за одржување на воздухоплови.

66.B.100 Процедура за издавање на дозвола за одржување на воздухоплови од страна на надлежниот орган

- (a) При приемот на Образецот 19 и на која било придружна документација, надлежниот орган проверува дали Образецот 19 на EASA е целосно пополнет и потврдува дека наведеното искуство го исполнува условот од овој Дел.
- (b) Надлежниот орган го проверува статусот на испитите на подносителот на барање и/или го потврдува важењето на кредитите за да осигура дека се исполнети сите потребни модули од ► **M4** Додаток I ◀ како што се бара согласно овој Дел.
- (c) Надлежниот орган кога е уверен дека подносителот на барање ги исполнува стандардите за знаење и искуство кои се бараат во овој Дел, тој на подносителот на барањето му издава соодветната дозвола за одржување на воздухоплови. Истите информации се чуваат во досие на надлежниот орган.

66.B.105 Постапка за издавање на дозвола за одржување на воздухоплови од организацијата за одржување овластена согласно Дел-145

- (a) Организација за одржување согласно Дел-145, која е овластена да ја врши оваа активност од страна на надлежен орган може да ја подготви дозволата за одржување на воздухопловот во име на надлежниот орган или да достави препораки до надлежниот орган во врска со барањето на одредено лице за дозвола за одржување на воздухоплови, за да може надлежниот орган да ја подготви и издаде таа дозвола.
- (a) Организацијата за одржување од Дел-145 гарантира за придржувањето кон 66.B.100 (a) и (b). Во сите случаи, надлежниот орган му издава на подносителот на барање дозвола за одржување на воздухоплов.

▼ M4**66.B.110 Постапка за измена на дозвола за одржување на воздухоплови заради впишување на дополнителна основна категорија или подкатегорија**

- (a) По завршување на процедурите наведени во точките 66.B.100 или 66.B.105, надлежниот орган ја впишува во дозволата за одржување на воздухоплови дополнителната основна категорија или подкатегорија со печат и потпис или повторно издава дозвола.
- (b) Системот за водење евиденција на надлежниот орган соодветно се менува.

66.B.115 Постапка за измена на дозвола за одржување на воздухоплови заради впишување на тип или група на воздухоплов

По приемот на задоволителен Образец 19 на EASA и која било придружна документација со која се докажува придржувањето кон важечките услови за овластување за тип и/или овластување за група и приложената дозвола за одржување на воздухоплов, надлежниот орган или ги внесува типот или групата на воздухоплови во дозволата за одржување на воздухоплови на подносителот на барање или повторно ја издава наведената дозвола за да ги внесе типот или групата на воздухоплов. Системот за водење евиденција на надлежниот орган соодветно се изменува и дополнува.

66.B.120 Постапка за обнова на важноста на дозвола за одржување на воздухоплови

- (a) Надлежниот орган ја споредува дозволата за одржување на воздухоплови на имателот со евиденцијата на надлежниот орган и проверува дали има каква било тековна мерка за повлекување, суспензија или измена согласно 66.B.500. Доколку документите се исти и нема никаква тековна мерка согласно 66.B.500, примерокот на имателот се обновува за пет години и се внесуваат соодветни измени во евиденцијата.
- (b) Ако наведеното во евиденцијата на надлежниот орган се разликува од она во дозволата за одржување на воздухоплови на имателот на дозволата:
1. надлежниот орган ги истражува причините за таквите разлики и може да одлучи да не ја обнови дозволата за одржување на воздухопловот.
 2. надлежниот орган го известува имателот на дозволата и сите познати организации за одржување овластени согласно Анекс I (Дел-М) Поддел F или Анекс II (Дел-145) кои можат директно да се погодени од ова дејствие.

ПОДДЕЛ С

ИСПИТИ

Во овој Поддел е наведена процедурата за испити кои ги спроведува надлежниот орган.

66.B.200 Испити од страна на надлежниот орган

- (a) Сите испитни прашања се чуваат на сигурно пред испитот, за да се осигура дека кандидатите нема да знаат точно врз кои прашања ќе се заснова испитот. Надлежниот орган ги определува лицата за контрола на прашањата кои треба да се користат за секој испит.
- (b) Надлежниот орган ги определува испитувачите кои ќе присуствуваат на сите испити, за да осигура веродостојност на испитувањето.
- (c) Основните испити се спроведуваат согласно стандардите наведени во Додатоците I и II на овој Дел.
- (d) Испитите за тип мора да бидат во согласност со стандардот наведен во Додаток III на овој Дел.
- (e) На секои шест месеци се изготвуваат нови прашања, а употребените прашања се повлекуваат или некое време не се користат. Во досиејата се води евиденција на употребените прашања, заради информација.
- (f) Сите писмени тестови му се доставуваат на подносителот на барање на почетокот на испитот, а му се враќаат на испитувачот на крајот од определеното време за испит. За време на определеното време за испитот, ниту еден писмен тест не смее да се изнесе од просторијата во која се спроведува испитот.
- (g) Покрај посебната документација која е потребна за испитите за тип, во текот на испитот на подносителот на барање може да му се даде само писмениот тест.
- (h) Кандидати кои полагаат испит се одделени еден од друг, за да не може да ги читаат писмените тестови меѓу себе. Тие не смеат да зборуваат со никој друг, освен со испитувачот.
- (i) Кандидатите за кои ќе се докаже дека мамат, не смеат да полагаат ниеден испит во рок од 12 месеци од датумот на испитот на кој биле фатени дека мамат.

ПОДДЕЛ D

КОНВЕРЗИЈА НА НАЦИОНАЛНИ КВАЛИФИКАЦИИ

Во овој Поддел се наведени условите за конверзија на националните квалификации во дозволи за одржување на воздухоплови

66.B.300 Општо

- (a) Надлежниот орган може да ја врши само конверзијата наведена во 66.A.70 согласно извештајот за конверзија изготвен согласно 66.B.305 или 66.B.310, што е соодветно.
- (b) Надлежниот орган го подготвува извештајот за конверзија или истиот го одобрува.

66.B.305 Извештај за конверзија на националните квалификации

Во извештајот се објаснува обемот за секој вид на квалификација и се укажува во кој вид на дозвола за одржување на воздухоплов таа ќе се конвертира, кое ограничување ќе се додаде како и на модулите/предметите од Дел-66 кои треба да се полагаат за да се обезбеди конверзија во дозвола за одржување на воздухоплови без ограничување, или да се впише дополнителна (под-) категорија. Во извештајот е даден и примерок од постојниот пропис во кој се дефинирани категориите на дозволи и обемите.

66.B.310 Извештај за конверзија на овластувањата на овластена организација за одржување

Во извештајот за секоја односна овластена организација за одржување се опишани обемот на секој тип на овластување и наведено е во која дозвола за одржување на воздухоплов ќе се конвертира, какво ограничување ќе се додаде и модулите/предметите за кои е потребен испит за да се конвертира дозволата или да се впише дополнителна (под-) категорија. Извештајот опфаќа и примерок од процедурите на овластената организација за одржување кои се однесуваат на квалификацијата на персоналот кој издава уверенија, на кои се заснова процесот на конверзија.

ПОДДЕЛ Е**КРЕДИТИ ЗА ИСПИТИ**

Во овој Поддел се наведени условите за одобрување на кредити за испити согласно 66.A.25(b).

66.B.400 Општо

- (a) Надлежниот орган може да одобрува кредити само врз основа на извештај за кредити од испити изготвен согласно 66.B.405.
- (b) Извештајот за кредитите од испити мора или да го изготви, или да го одобри надлежниот орган.

66.B.405 Извештај за кредити за испити

- (a) За секоја односна техничка квалификација во извештајот се наведени материјата и нивото на знаење содржани во Додаток I на овој Дел, кои се однесуваат на категоријата која се споредува.
- (b) Во извештајот е наведена изјавата за сообразување со секој предмет, во која е наведено каде во техничката квалификација може да се најде истоветниот стандард. Доколку не постои истоветен стандард за некој предмет, тоа се наведува во извештајот.
- (c) Врз основа на споредбата од став (b), за секоја односна техничка квалификација во извештајот се наведуваат сите предмети од Додаток I за кои се признаваат кредити од испит.
- (d) Тогаш кога се изменува стандардот за домашна квалификација, извештајот се изменува и дополнува по потреба.

ПОДДЕЛ F

ПОВЛЕКУВАЊЕ, СУСПЕНДИРАЊЕ ИЛИ ОГРАНИЧУВАЊЕ
НА ДОЗВОЛАТА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ**66.B.500 Повлекување, суспендирање или ограничување на дозволата за одржување на воздухоплов**

Надлежниот орган ја суспендира, ограничува или повлекува дозволата за одржување на воздухоплов тогаш кога утврдил дека има проблеми со безбедноста или кога има јасни докази дека лицето извршило или било вклучено во некоја од следниве активности:

1. стекнување на дозвола за одржување на воздухоплови и/или права на издавање на уверение, преку фалсификување на поднесен документарен доказ.
2. не е извршено потребното одржување и истовремено не е пријавен тој факт кај организацијата или лицето кое го барало одржувањето.
3. не е извршено потребното одржување кое е резултат на сопствена инспекција и истовремено не е пријавен тој факт кај организацијата или лицето за кои се планирало да се изврши одржување.
4. небрежно одржување.
5. фалсификување на евиденцијата за одржувањето.
6. издавање на уверение за повторно ставање во употреба знаејќи дека одржувањето наведено во уверението за повторно ставање во употреба не се извршило или без да се провери дали се извршило тоа одржување.
7. вршење на одржување или издавање на уверение за повторно ставање во употреба под негативно влијание на алкохол или дрога.
8. издавање на уверение за повторно ставање во употреба кое не е во согласност со овој Дел.

Додаток 1

Основни познавања - Вовед

1. НИВОА НА ЗНАЕЊЕ – ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВИ КАТЕГОРИЈА А, В1, В2 и С

Основните знаења за категоријата А, В1 и В2 се означени со доделување на индикатори за нивоа на знаење (1, 2 или 3) за секој предмет. Подносителите на барање за категорија С мора да да ги задоволуваат нивоата за основни познавања за категориите В1 или В2.

Нивоа на знаења се следните:

НИВО 1

Запознавање со основните елементи на предметот.

Цели: Кандидатот треба да биде запознаен со основните елементи на предметот.

Кандидатот треба да биде во состојба да даде едноставен опис на целиот предмет, користејќи свои зборови и примери.

Кандидатот треба да е во состојба да употребува карактеристични изрази (термини).

НИВО 2

Општо познавање на теоретските и практичните страни на предметот.

Способност да се примени тоа знаење.

Цели: Кандидатот треба да биде во состојба да ги разбира основите на теоријата на предметот.

Кандидатот треба да биде во состојба да даде општ опис на предметот употребувајќи карактеристични примери, каде е можно.

Кандидатот треба да е во состојба да користи математички формули во врска со законите на физиката кои го опишуваат предметот.

Кандидатот треба да биде во состојба да чита и разбира скици, цртежи и шеми кои го опишуваат предметот.

Кандидатот треба да биде во состојба да го користи своето знаење на практичен начин користејќи детални постапки.

НИВО 3

Детално знаење за теоретските и практичните страни на предметот.

Способност да се комбинираат и користат посебните елементи на знаењето на еден логичен и разбирлив начин.

Цели: Кандидатот треба да ја знае теоријата на предметот и меѓусебната поврзаност со други предмети.

Кандидатот треба да е способен да даде детален опис на предметот, користејќи теоретски основи и специфични примери.

Кандидатот треба да ги разбира и да може да користи математички формули кои се однесуваат на предметот.

Кандидатот треба да знае да ги чита, разбира и изработува скиците, едноставните цртежи и шемите при описот на предметот.

Кандидатот треба да знае практично да го примени своето знаење со користење на упатствата од производителот.

Кандидатот треба да знае да ги толкува резултатите добиени од различни извори и мерења и да примени корективни постапки каде е соодветно.

2. ПОДЕЛБА НА МОДУЛИ/МОДУЛАРИЗАЦИЈА

Квалификациите за основни предмети за секоја категорија или подкатегорија на дозвола согласно Дел-66 за одржување на воздухоплов треба да е во согласност со следнава матрица. Предметите кои се применуваат се означени со "X".

МОДУЛИ НА ПРЕДМЕТ	А ИЛИ В1 ВОЗДУХОПЛОВ СО:		А ИЛИ В1 ХЕЛИКОПТЕР СО:		В2
	Турбински мотор(и)	Клипни мотор(и)	Турбински мотор(и)	Клипни мотор(и)	Воздухопловна електроника
1	x	x	x	x	x
2	x	x	x	x	x
3	x	x	x	x	x
4	x	x	x	x	x
5	x	x	x	x	x
6	x	x	x	x	x
7	x	x	x	x	x
8	x	x	x	x	x
9	x	x	x	x	x
10	x	x	x	x	x
11	x	x			
12			x	x	
13					x
14					x
15	x		x		
16		x		x	
17	x	x			

МОДУЛ 1. МАТЕМАТИКА

	Ниво		
	A	B1	B2
1.1 Аритметика Аритметички термини и знаци, методи на множење и делење, дробки и децимални броеви, фактори и множители, маси, фактори на мерење и конверзија, размер и пропорција, просек и проценти, површини и волумени, четириаголник, коцка, квадратен корен и корен на трет степен.	1	2	2
1.2 Алгебра а) Пресметување на прости алгебарски изрази, собирање, одземање, множење и делење, употреба на загради, прости алгебарски дробки;	1	2	2
б) Линеарни равенки и нивни решенија Индекси и сили, негативни индекси, индекси на дробки; Бинарни и други применливи бројчани системи; Равенки од прв степен и равенки од втор степен со една непозната; Логаритми.	—	1	1
1.3 Геометрија а) Прости геометриски конструкции.	—	1	1
б) Графичко претставување; вид и употреба на графици, графички равенки/функции.	2	2	2
в) Проста тригонометрија; тригонометриски врски, употреба на табели и правоаголни и поларни координатни системи	—	2	2

МОДУЛ 2. ФИЗИКА

	Ниво		
	A	B1	B2
2.1 Материја Природа на материјата: хемиски елементи, структура на атоми, молекули; Хемиски соединенија Состојби: цврста, течна и гасовита. Промени на состојбите	1	1	1
2.2 Механика 2.2.1 Статика Сили, моменти и парови, претставување со вектори; Центар на гравитација Елементи на теорија на оптовареност, напрегање и еластичност: затегнатост (тензија), компресија, лизгање и торзија; Природа и својства на цврстата, течната и гасовитата материја; Притисок на течности во кои телата пливаат по површината (барометри)	1	2	1

2.2.2 Кинетика Линеарно движење: еднакво движење по права линија, движење со со постојано забрзување (движење по гравитација); Ротационо движење: еднакво кружно движење (центрифугални) центрипетални сили); Периодично движење: нишање; Проста теорија за вибрирање, хармонија и резонанца; Брзински сразмер, механичка предност и ефикасност.	1	2	1
2.2.3 Динамика а) Маса Сила, инерција, работа, моќност, енергија (потенцијална, кинетичка и тотална енергија), топлина, ефикасност; б)	1	2	1
Инерција, одржување на инерција; Импулс; Жироскопски принципи; Триење: природа и ефект, коефициент на триење (отпор при тркалање). 2.2.4 Динамика на течности а) Специфична тежина и густина б) Вискозност, отпорност на течноста, ефекти од аеродинамичност; Ефекти од згуснатост на течности; Статичен, динамичен и тотален притисок; Бернулиева теорема (вентури). 2.3 Термодинамика а) Температура:термометри и температурни скали: Целзиус, Фаренхајт и Келвин; Дефиниција на топлинска енергија. б) Капацитет на топлина, специфична топлина; Пренесување на топлина: размена, радијација и спроводливост; Волуменска експанзија; Прв и втор закон на термодинамика; Гасови: закони за идеални гасови; специфична топлина при константен волумен и константен притисок, работа извршена од гас што се шири Изотермална, адијабатска експанзија и компресија, циклуси на моторот, константен волумен и константен притисок, фрижидери и пумпи за топлина; Латентни топлини од фузија и испарување, термална енергија, топлина од согорување. 2.4 Оптика (Светлина) Природа на светлината, брзина на светлината; Закони за рефлексија и прекршување: рефлексија на рамни површини, рефлексија со сферни огледала, прекршување, леќи;	2	2	2
	1	2	1
	1	2	2
	—	2	2
	—	2	2

Оптички влакна			
2.5 Движење на бранови и звук	—	2	2
Движење на бранови: механички бранови, синусоидно движење на бранови, феномен на интерференција, стојни бранови; Звук: брзина на звукот, произведување на звук, јачина, висина и квалитет, Доплеров ефект.			

МОДУЛ 3. ОСНОВИ НА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА

	Ниво		
	A	B1	B2
3.1 Теорија на електроника Структура и дистрибуција на електрични полнежи во: атоми, молекули, јони, соединенија; Молекуларна структура на проводници, полупроводници и изолатори.	1	1	1
3.2 Статички електрицитет и спроводливост Статички електрицитет и дистрибуција на електростатички полнења; Електростатички закони за привлекување и одбивање; Единици на полнење, Кулонов закон; Спроведливост на електрицитет во тврди тела, течности, гасови и вакуум.	1	2	2
3.3 Терминологија во електротехниката Следните термини, нивните единиците и факторите кои влијаат на нив се: потенцијална разлика, електромоторна сила, напон, струја, отпор, спроводливост, полнење, струен тек, електронски тек.	1	2	2
3.4 Создавање на електрицитет Создавање на електрицитет со следниве методи: светлина, топлина, триење, притисок, хемиска активност, магнетизам и движење.	1	1	1
3.5 DC Извори на електрицитетструја	1	2	2
Конструкција и основна хемиска активност на: примарни ќелии, секундарни ќелии, оловни ќелии со киселина, ќелии од никел кадмиум, други алкални ќелии; Сериски и паралелно поврзани ќелии; Внатрешен отпор и негово влијание на батеријата; Конструкција, материјали и работа на термопарови; Работа на фотоќелии			
3.6 DC Струјни кола Омов закон. Киркофови закони за напон и струја. Пресметувања со употреба на горенаведените закони за одредување на отпор, напон и струја. Значење на внатрешниот отпор за снабдувањето.	—	2	2
3.7 Отпор/отпорник а) Отпор и фактори кои влијаат на него; Специфичен отпор; Начини на идентификација на деловите со помош на различни комбинации на бои, вредности и дозволени толеранции, приоритетни (најчести) вредности, максимална вредност на моќност;	—	2	2

Отпорници во сериска и паралелна врска; Пресметување на вкупен отпор со користење на серии, паралелни и сериски паралелни комбинации. Работа и употреба на потенциометри и реостати; Работа на витстонов мост.	—	1	1
b) Позитивен и негативен коефициент на температурата на спроводливоста; Фиксни отпорници, стабилност, толеранција и ограничувања, методи на конструирање; Променливи отпорници, термистори и отпорници кои зависат од напонот. Конструирање на потенциометри и реостати; Конструирање на Витстонов мост.	—	2	2
3.8 Моќност Моќност, работа и енергија (кинетичка и потенцијална); Губиток на моќност со отпорник; Формула на моќноста; Пресметувања со користење на моќност, работа и енергија.	—	2	2
3.9 Капацитет/кондензатор Начин на работа и функција на кондензаторот; Фактори кои влијаат на капацитивноста на плочите, растојание на плочите; број на плочи, диелектрик и диелектрична константа, работен напон, номинален напон; Видови на кондензатори, конструирање и функција; Начини на идентификација со комбинации на бои (кодирање) на кондензаторите; Пресметување на капацитет и напонот во сериски и паралелни струјни кола; Експоненцијално полнење и празнење на кондензатор, временски константи; Тестирање на кондензатори.	—	2	2
3.10 Магнетизам a) Теорија на магнетизмот; Својства на магнет; Однесување на магнет подложен на магнетното поле на земјата; Магнетизација и демагнетизација;	—	2	2
Магнетска заштита; Разни видови на магнетни материјали; Изработка на електромагнети и принципи на работа; Правило на десна рака за одредување на магнетното поле околу струен проводник.			

b) Магнетомоторна сила, јачина на полето, густина на магнетниот проток, пермеабилност (способност на материјалот да ги присобере линиите на магнетното поле), хистерезна крива, способност на материјалот да ги задржи магнетните својства, коерзивна сила на отпорот на протекување на магнетниот проток, точка на заситување, вртложни струи; Мерки на претпазливост околу чување и складирање на магнети.	—	2	2
3.11 Индуктивитет /индуктор Фарадеев закон; Постапка за индуцирање на напон во проводник кој се движи во магнетно поле; Принципи на индуктивност; Ефекти од следниве фактори врз магнитудата на индуцираниот напон: јачина на магнетното поле, степен на промена на протокот, број на намотки на проводник Взаемна индукција; Ефектот од степенот на промена на примарната струја и взаемната индуктивност врз индуктивниот напон; Фактори кој влијаат на взаемната индуктивност: број на навивки на намотка, физичката големина на намотката, пермеабилност на намотката, положбата на намотките во однос една кон друга; Ленцов закон и правила за одредување на поларитет; Повратна електромоторна сила (Back emf), само-индукција; Точка на заситеност; Основна употреба на индуктори.	—	2	2
3.12 Теорија на DC мотор/генератор Основна теорија за мотори и генератори; Изработка и функција на компонентите во DC генератор; Принцип на работа и фактори кои влијаат на излезната вредност и насоката на струјниот тек во DC генераторот; Принцип на работа и фактори кои влијаат на излезната вредност на моќност, отпорот на силата на движење, брзината и насоката на вртење на ДЦ моторите; Електромотори со сериски намотки, преспоени намотки, компаунд мотори; Конструирање на Стартер Генератор.	—	2	2
3.13 Теорија на наизменична струја (AC Theory) Синусоидна брановидна форма: фаза, период, фреквенција, циклус; Моментална вредност, средна вредност, квадратен корен, врвна вредност, максимална врвна вредност на струјата и пресметки на овие вредности во зависност од напонот, струјата и моќноста; Триаголни/ квадратни бранови; Еднофазни/Трофазни принципи.	1	2	2

3.14 Отпорни (R), капацитивни (C) и индуктивни (L) кола Фазна врска на напонот и струјата во R, L, C струјни кола, паралелни, сериски и сериско паралелни кола. Расипување (губење/растурање) на моќност во L, C, R струјно коло; Пресметување на: импеданса (отпорност), фазен агол, фактор на моќност и струја; Пресметување на: активна, реактивна и вкупна моќност.	—	2	2
3.15 Трансформатори Конструкциски принципи и работа на трансформатори; Загуби во трансформаторите и методи за нивно надминување; Начин на работа на трансформаторите во режим на оптовареност и неоптовареност; Пренос на моќност, степен на искористување, означување на поларитет; Пресметување на линиски и фазен напон и струја; Пресметување на моќноста во трофазен систем; Примарно и секундарна струја, напон, однос помеѓу бројот на навивки, моќност, степен на искористување; Авто трансформатори.	—	2	2
3.16 Филтри Начин на работа, примена и употреба на следниве филтри: нискофреквентни, високофреквентни, со пропусен опсег, со непропусен опсег.	—	1	1
3.17 AC генератори Ротирање на проводна навивка во магнетно поле и создавање на наизменично електрично поле (брановидна форма); Начин на работа и изработка на ротор и AC генератор со наизменично (вртливо) поле; Еднофазни, двофазни и трофазни алтернатори Предности и употреба на врски во трофазен триаголник и во ѕвезда; AC Генератори со трајни магнети;	—	2	2
3.18 AC мотори Изработка, принципи на работа и карактеристики на: еднофазни и повеќефазни синхрони и индукциски наизменични електромотори; Методи на контрола на бројот на вртежи и насоката на вртење (ротација); Методи на создавање на вртливо поле: кондензатор, индуктор, разделен пол (сплит поле).	—	2	2

МОДУЛ 4. ОСНОВИ НА ЕЛЕКТРОНИКА			
	Ниво		
	А	Б1	В2
4.1 Полупроводници 4.1.1 Диоди а) Символи на диодите; Карактеристики и својства на диодите; Диоди во сериски паралелни врски; Главни карактеристики и употреба на тиристори, светлечки диоди, фото диоди, варистори, исправувачки диоди; Функционално тестирање на диоди б) Материјали, конфигурација на електрони, електрични својства; П и Н вид на материјали: влијание на примеси врз	—	2	2
проводноста, главни и споредни носители на електричен полнеж. PN спој во полупроводниците, развој на потенцијал низ PN спој во неискривени, искосени кон напред и искосени кон назад положби; Параметри на диода: најголема непропусна вредност на напон, максимална проводност, температура, фреквенција, пропусна струја, губење (растурање) на моќност. Работа и функција на диодите во следниве струјни кола: усмерувачи, задржувачи, полно и полу брановидни усмерувачи, мостови ректификатори, двојни и тројни појачувачи на моќност. Детална работа и карактеристики на следниве уреди; силиконски контролни ректификатори			

(тиристори), диода што емитува светлина, фото спроводлива диода, Шоткиева диода, полупроводлива варистор диода, полупроводлива варактор диода, ректификатор, Зенер диода. 4.1.2 Транзистори a) Симболи на транзисторите; Опис и ориентација на компонентите; Карактеристики и својства на транзистор. b) Конструкција и принцип на работа на ПНП и НПН транзистори; База, конфигурации на колектор и емитер. Тестирање на транзистори; Основно вреднување на други видови на транзистори и нивна примена;	—	1	2
Примена на транзистори: класи на засилувач (А,Б,Ц); Прости струјни кола вклучувајќи: преднапон, прекин, повратна спрега, стабилизација; Повеќестепени принципи на струјно коло: каскади, двотактност (пуш-пул), осцилатори, мултивибратори, бистабилно струјно коло. 4.1.3 Интегрирани струјни кола a) Опис и работа на логични и линеарни струјни кола / оперативни засилувачи. b) Опис и работа на логични и линеарни струјни кола. Вовед во работата и функцијата на оперативен засилувач кој се користи како: интегратор, диференцијатор, за следење на напон, компаратор; Работа и методи на поврзување со засилувач: отпорен, капацитативен, индуктивен (трансформатор), индуктивен отпорен (ИР), директен;	—	1	—
	—	—	2

Предности и недостатоци на позитивна и негативна повратна спрега.			
4.2 Печатени струјни кола	—	1	2
Опис и употреба на печатени струјни кола.			
4.3 Сервомеханизми			
а)	—	1	—
Разбирање на следниве термини: Отворени и затворени системи на кола, повратна спрега, следење, аналогни електронски трансформатори;			
Принципи на работа и употреба на следниве составни делови (компоненти) на синхроните системи: кружен потенцијал, диференцијал, контрола и торзионен момент, трансформатори, индуктивни и капацитивни предаватели.			
б)	—	—	2
Разбирање на следниве термини: Отворени и затворени кола, системи за следење, сервомеханизми, аналогни претворувачи, трансдуктор, нуловање, пригушување, повратна спрега, подрачје на неосетливост;			
Изработка, работа и употреба на следниве составни делови на синхроните системи: кружен потенцијал, диференцијал, контрола и торзионен момент,			
Е и И трансформатори, индуктивни предаватели,			
капацитивни предаватели, синхрони предаватели;			
Дефекти на сервомеханизмите, промена на синхроната насока, осцилирање.			

МОДУЛ 5. ДИГИТАЛНИ ТЕХНИКИ СИСТЕМИ НА ЕЛЕКТРОНСКИ ИНСТРУМЕНТИ			
	Ниво		
	A	B1.1 B1.3	B1.2 B1.4
5.1 Системи на електронски инструменти Типично уредување на системите и изглед на системите на електронски инструменти во пилотската кабина.	1	2	2
5.2 Нумерички системи Нумерички системи: бинарни, октални и хексадецимални; Демонстрација на претворање од децимални во бинарни, октални во хексадецимални системи и обратно.	—	1	—
5.3 Перетворање на податоци Аналогни податоци, дигитални податоци Делување, примена и претворање на аналогни во дигитални и дигитални во аналогни, влез и излез, различни видови на ограничување.	—	1	—
5.4 Пренесување на податоци Дејствување на пренесување на податоци во воздухопловните системи, вклучувајќи и познавање на АРИНЦ и други спецификации.	—	2	—
5.5 Логички струјни кола а) Препознавање на заеднички симболи на логички влезови (gate), табели и еквивалентни струјни кола; Применувања (Апликации) кои се употребуваат за воздухопловни системи, шематски дијаграми.	—	2	—
б) Толкување на логички дијаграми.	—	—	—

5.6 Основна компјутерска структура			
a)	1	2	—
Компјутерска терминологија (бит, бајт, софтвер, хардвер, ЦПУ, ИЦ и различни уреди за меморија RAM, ROM, PROM);			
Компјутерска технологија (што се користи во воздухопловни системи).			
b)	—	—	—
Компјутерска терминологија;			
Начин на работа, распоред и приклучување на главните компоненти во микрокомпјутер вклучувајќи ги нивните соодветни преносни системи;			
Информации содржани во едно и повеќенасловни упатства;			
Термини (изрази) за меморија:			
Работа на типични мемориски уреди;			
Работа, предности и недостатоци на различни системи за складирање на податоци.			
5.7 Микропроцесори	—	—	—
Функции и севкупна работа на еден микропроцесор,			
Основни операции на секој од следниве елементи на микропроцесор: управувачка единица (процесор), часовник, регистер, аритметичка логичка единица.			
5.8 Интегрирани струјни кола	—	—	—
Работа и употреба на кодери и декодери ;			
Функција и видови на кодери			
Употреба на средна, голема и многу голема интеграција.			
5.9 Повеќеканалност	—	—	—
Работа, примена и идентификација на логички дијаграми на мултиплексори и демултиплексори.			

5.10 Оптички влакна	—	1	1
Предности и недостатоци на пренос на податоци со оптички влакна во споредба со пренос со електрични жици;			
Пренос на податоци со оптички влакна;			
Термини (изрази) во врска со оптички влакна;			
Приклучни уреди;			
Спојници, контролни терминали, далечински терминали;			
Примена на оптички влакна во воздухопловните системи.			
5.11 Електронски прикажувачи (дисплеи)	—	2	—
Принципи на работа на вообичаени типови на дисплеи (прикажувачи) кои се користат во современото воздухопловство, вклучувајќи катодни цевки, екрани со светлечки диоди и екрани со течен кристал.			
5.12 Електростатски осетливи уреди	1	2	2
Посебно ракување со компоненти кои се осетливи на електростатски празнења;			
Познавање на ризици и можни оштетувања, антистатичка заштита на компоненти и уреди како и на персоналот кој ракува со нив.			
5.13 Контрола на раководењето со софтвер	—	2	1
Познавање на ограничувањата, барањата за исправност на воздухопловот и можни катастрофални последици од неовластени промени на софтверската програма.			
5.14 Електромагнетна средина	—	2	2
Влијание на следниве феномени врз одржувањето на електронските системи:			
ЕМЦ - Електромагнетна компатибилност			
ЕМИ - Електромагнетни пречки			
ХИРФ –Радиоактивно поле со висок интензитет .			
Гром/заштита од гром			

5.15 Типични електронски/дигитални воздухопловни системи Главен распоред на типични електронски/дигитални воздухопловни системи и следствено БИТЕ (тестирање на вградена опрема) тестирање како што се: АЦАРС-АРИНЦ- Комуникација и систем за обраќање и известување ЕЦАМ- Електронско централизирано следење на воздухоплов ЕФИС- Електронски систем на инструментите за летање; ЕИЦАС - Систем за индикација на моторот и тревога на екипажот; ФБВ - Управување со жичани водови; ФМС- Систем за управување со летот; ГПС- Систем за глобално позиционирање; ИРС- Иницијален систем за навигација TCAS- Систем за одбегнување на сообраќаен судар;	—	2	2
МОДУЛ 6. МАТЕРИЈАЛИ И ЖЕЛЕЗНА ОПРЕМА			
	Ниво		
	А	Б1	Б2
6.1 Воздухопловни материјали - железни а) Карактеристики, својства и идентификација на челични легури кои се користат во воздухоплов Топлински третман и примена на челични легури;	1	2	1
б) Тестирање на железни материјали за цврстина, јачина при затегање, замор на материјал и отпорност при удар.	—	1	1
6.2 Воздухопловни материјали – нежелезни а) Карактеристики, својства и идентификација на нежелезни материјали кои се користат во воздухоплови; Топлински третман и примена на нежелезни материјали.	1	2	1

b) Тестирање на нежелезни материјали на тврдина, јачина при затегање, замор на материјалот и отпорност на удар.	—	1	1
6.3 Воздухопловни материјали - композити и неметали			
<i>6.3.1. Композити и неметали кои не се дрво и ткаенина</i>			
a) Карактеристики, својства и идентификација на композитни и неметални материјали, освен дрво, кои се користат во воздухоплови; Заптивачи и врзивни средства	1	2	2
b) Пронаоѓање на дефекти во композитен материјал; Поправка на композитен материјал.	1	2	—
<i>6.3.2. Дрвени структури</i>	1	2	—
Методи за конструкција на дрвени структура на авион; Карактеристики, својства и видови на дрво и лепак кои се користат во воздухоплови; Зачувување и одржување на дрвена структура; Видови на дефекти на дрвен материјал и дрвени структури; Откривање на дефекти во дрвена структура; Поправка на дрвена структура.			
<i>6.3.3 Прекривка од ткаенина</i>	1	2	—
Карактеристики, својства и типови на ткаенини кои се користат во авиони; Методи за инспекција на ткаенина;			

Типови на дефекти на ткаенини;			
Поправка на прекривка од ткаенина.			
6.4 Корозија			
a)	1	1	1
Хемиски основи			
Творевини при галвански активен процес, микробиолошки процеси, оптоварување.			
b)	2	3	2
Видови на корозија и нивна идентификација;			
Причини за корозија:			
Видови на материјали подложни на корозија.			
6.5 Прицврстувачи			
<i>6.5.1 Навои на завртки</i>	2	2	2
Номенклатура на завртки			
Облици на навои, димензии и толеранции на стандардни навои употребени во воздухоплов;			
Мерење на навои на завртки.			
<i>6.5.2 Навртки, чепови и завртки</i>	2	2	2
Видови на навртки: спецификација, идентификација			
и означување на навртки за употреба во воздухоплови,			
меѓународни стандарди;			
Навртки: самозатворачки, затегнувачки, стандардни типови;			
Машински завртки: воздухопловни спецификации;			
Чепови: видови и употреба, ставање и вадење;			
Нарежени завртки, клинови;			
<i>6.5.3 Блокирачки уреди</i>	2	2	2
Сигурносни подлошки, еластични подлошки, расцепки,			
двојни навртки, блокирање со жици, затвараачи кои			
брзо се деблокираат, клучеви, сигурносни прстени, кајла (сигурносна игла)			
<i>6.5.4 Воздухопловни навртки</i>	1	2	1
Видови на тврди и слепи навртки: спецификации и идентификација, топлински третман.			

6.6 Цевки и цевни спојки			
а)	2	2	2
Идентификација и видови на крути и флексибилни (совитливи)цевки и нивни приклучоци кои се користат во воздухоплови.			
б)	2	2	1
Стандардни спојки за воздухопловна хидраулика, гориво, масло, цевки за пнеуматски и воздушни системи.			
6.7 Пружини	—	2	1
Видови на пружини, материјали, карактеристики и примени.			
6.8 Лежишта	1	2	2
Намена на лежиштата: оптовареност, материјал, конструкција; Видови на лежишта и нивна примена.			
6.9 Трансмисии	1	2	2
Видови на запчаници и нивна примена Преносен однос, редукциски и мултипликативен систем на запчаници, погонски (возни) и погонувани (возени) запчаници, преносни запчаници, мрежни структурни шаблони. Ремени и макари, ланци и ланчаници.			
6.10 Контролни кабли	1	2	1
Видови на кабли; Крајни приклучоци, затегнувачи и компензациски уреди; Макари и компоненти на кабловски систем; Бовденски (Bowden) кабли;			
Флексибилни контролни системи на воздухоплови.			
6.11 Електрични кабли и приклучоци	1	2	2
Видови на кабли, изработка и карактеристики; Силно затегнати и коаксијални кабли; Свиткување;			

Видови на приклучоци, контакти наставки, утичници,
изолатори, разделници на напон и струја, спојници,
идентификациски кодови.

МОДУЛ 7. ПОСТАПКИ ПРИ ОДРЖУВАЊЕ

	Ниво		
	А	Б1	Б2
7.1 Заштита при работа - воздухоплов и работилница	3	3	3
Мерки за заштита при работа вклучувајќи превентивни постапки за заштита кои мора да се применуваат при работа со електрична енергија, гас, особено кислород, масла и хемикалии; Исто така, упатство за однесување во случај на пожар или друга несреќа, при што една или повеќе од овие опасности опфаќа познавање на агенци за гаснење на пожар.			
7.2 Работа во работилница	3	3	3
Грижа за алати, употреба на алати, користење на материјали од работилницата; Димензии, толеранција и дозволено отстапување, стандарди за стручност, Баждање на алати и опрема, стандарди за баждање.			
7.3 Алати	3	3	3
Познати видови на рачни алати; Познати видови на електрични рачни алати; Работа и употреба на алати за прецизно мерење; Опрема за подмачкување и методи на подмачкување; Работа, функција и употреба на опрема за генерално тестирање.			
7.4 Опрема за генерално тестирање на воздухопловна електроника			
Работа, функција и употреба на опрема за генерално тестирање на воздухопловна електроника.	—	2	3

7.5 Инженерски цртежи дијаграми и стандарди Видови на цртежи и дијаграми, нивни симболи, димензии, толеранции и проекции; Распознавање (идентификација) на податоците од блок информацијата; Микрофилм, микрофилм и компјутеризирани презентации; Спецификација 100 на Американското здружение на воздухопловни превозници (АТА); Воздухопловни и други применливи стандарди вклучувајќи ги ИСО (Меѓународна организација за стандарди), АН (Воздушна пловидба), МС (Средна бризина), НАС и МИЛ (Воена). Дијаграми за мрежно поврзување и шематски дијаграми.	1	2	2
7.6 Споеност и раздвоеност Големина на дупчалка (бургија) за навртки, класи на споеност; Вообичаени системи на споеност и раздвоеност; Класи на споеност и раздвоеност за воздухоплови и мотори; Ограничувања на виткање, извртување и абење, Стандардни методи за проверка на осовини, лежишта и други делови.	1	2	1
▼ M4			
7.7 Електрични кабли и приклучоци (EWIS) Постојаност, изолација и техника на спојување, испитување; Употреба на алати за свиткување: рачни и хидраулични; Испитување на спојките; Замена и вметнување на приклучни пинови (клинови); Коаксијални кабли: мерки за заштита при испитување и инсталација; Идентификација на типови на жици, критериуми за преглед на истите и толеранција на оштетување.	1	3	3

Техники за заштита на ожичување: групирање во снопови и нивно фиксирање, стеги за кабли, техники за заштита со заштитни навлаки, вклучувајќи и обвивка што се стега со загревање, заштита од интерференција Инсталација на EWIS, преглед, поправка, одржување о стандарди за чистота			
▼В			
7.8 Заковување			
Заковувачки спојки, распоред и растојание на спојките;	1	2	—
Алати за заковување и дупчење; Контрола на заковувачките споеви			
7.9 Цевки и црева			
Виткање и ширење на цевките во воздухоплов;	1	2	—
Преглед и испитување на цевките и цревата во воздухоплов;			
Инсталирање и спојување на цевки во воздухоплов			
7.10 Пружини			
Преглед и испитување на пружини.	1	2	—
7.11 Лежишта			
Испитување, преглед и чистење на лежишта; Подмачкување на лежишта; Оштетување на лежишта и причинители.	1	2	—
7.12 Пренос на сила (трансмисија)			
Преглед на запчаници, пролизгување;	1	2	—
Преглед на ремен и ременица, ланци и запчаници;			
Преглед на навојни дигалки, лостови, системи со полуи (лостови) за растегање и притискање.			
7.13 Контролни кабли			
Подготовка на крајните приклучоци на каблите;	1	2	—
Преглед и испитување на контролните кабли; Бовденски кабли, флексибилни управувачки системи на воздухоплови.			
7.14 Ракување со материјал			
7.14.1 Лимарски работи			
Обележување и пресметување на дозволено свиткување;	—	2	—
Работа со лим, вклучувајќи виткање и обликување;			
Преглед на лимарските работи.			

7.14.2 Композити и неметали			
Практики за поврзување	—	2	—
Услови во животната средина			
Методи на инспекција			
7.15 Заварување, тврдо лемење, меко лемење и цврста врска			
а)			
Видови на меко лемење, преглед на лемови	—	2	2
б)			
Методи на заварување и тврдо лемење;	—	2	—
Испитување на заварени и тврдо лемени споеви;			
Методи на цврсти врски и контрола на споевите.			
7.16 Тежина и рамнотежа на воздухопловот			
а)			
Тежиште, пресметување на положбата и рамнотежата,	—	2	2
користење на релевантни документи;			
б)			
Подготвување на воздухопловот за мерење на тежината;	—	2	—
Мерење на тежината на воздухопловот.			
7.17 Ракување со воздухоплов и складирање			
Влечење на воздухоплов и таксирање	2	2	2
придружни мерки за заштита при работа.			
Дигање на воздухопловот, поставување			
на подметнувачи под тркалата, обезбедување на			
воздухопловот, пропратни мерки за заштита при работа.			
Методи на складирање на воздухопловот.			
Процедури за дополнување и празнење на			
гориво и течности;			
Процедури за одмрзнување и заштита од замрзнување;			
7.18 Техники на расклопување, контрола, поправка и склопување			
Електрични, хидроаулични и пневматски напојувања			
од напојувачи на земја.			
Влијание на околната средина врз ракувањето			
и работата на воздухопловот.			

a) Видови на дефекти и техники (методи) на визуелна контрола; Чистење од корозија, преглед и повторна заштита.	2	3	2
b) Методи за општи поправки, прирачник за структурни поправки; Програми за контрола на стареење, замор на материјалот и контрола на корозијата;	—	2	—
c) Техники на испитување со методи без разорувачко (деструктивно) дејство, вклучувајќи вовлекување (пенетрирање), радиографија, вртложни струи, ултразвук и бороскопски методи.	—	2	1
d) Техники за расклопување и повторно склопување.	2	2	2
e) Техники за наоѓање на дефекти.	—	2	2
7.19 Невообичаени настани			
a) Прегледи по удар на гром и преглед на точките на празнење.	2	2	2
b) Прегледи по вонредни настани како што се тврдо слетување и лет низ турбуленции.	2	2	—
7.20 Процедури за одржување			
Планирање на одржувањето; Процедури на модификација; Процедури при складирање; Процедури при издавање на Сертификат за враќање во употреба на воздухоплов; Координација со операторот;	1	2	2
Инспекција на одржувањето/контрола на клатитетот/гаранција на квалитетот;			
Дополнителни процедури при одржување;			
Контрола на компонентите со ограничен век на траење.			

МОДУЛ 8. ОСНОВИ НА АЕРОДИНАМИКАТА

	Ниво		
	А	Б1	Б2
8.1 Физика на атмосферата Меѓународна стандардна атмосфера (ИСА), примена во аеродинамиката.	1	2	2
8.2 Аеродинамика Воздушно струење околу едно тело; Граничен слој, лиминарно и турбулентно струење, слободно струење, релативно воздушно струење, нагорна и надолна витоперност, вртлози, кочење. Термините: тетива, кривина, средна аеродинамична тетива, закривеност на профилот, отпор на аеродинамичниот профил, индуктивен отпор, центар на притисокот, нападен агол, позитивна и негативна витоперност, финеса, облик на крило и линија; Притисок, тежина, аеродинамична резултанта. Создавање на сила за подигање и преден отпор: агол на напад, коефициент на сила за подигнување, коефициент на преден отпор, поларна крива, губење на брзината; Промена на аеропрофилот поради мраз, снег, слана.	1	2	2
8.3 Теорија на летање Врската помеѓу силата за подигнување, тежината, притисокот и предниот отпор; Степен на понирање; Стабилни летови, перформанси; Теорија на свртување; Влијание на факторот на оптоварување: губење на брзината, крива линија на летот и структурни ограничувања. Зголемување на подигнувањето.			

8.4 Стабилност на летот и динамика	1	2	2
Лонгитудинална, латерална и насочена стабилност (активна и пасивна)			
МОДУЛ 9. ЧОВЕЧКИ ФАКТОРИ			
	Ниво		
	A	B1	B2
9.1 Општо	1	2	2
Потребата да се земат в предвид човечки фактори;			
Инциденти кои се случиле поради човечки фактор/човечка грешка; "Марфиов" закон.			
9.2 Човечки карактеристики и ограничувања:	1	2	2
Вид			
Слух			
Обработка на информации			
Внимание и перцепција			
Меморија			
Клаустрофобија и физички пристап.			
9.3 Социјална психологија	1	1	1
Одговорност, индивидуална и групна;			
Мотивација и демотивација;			
Еднаков притисок;			
Прашања на "култура"			
Тимска работа;			
Управување, надзор и раководство.			
9.4 Фактори кои влијаат на изведбата	2	2	2
Физичка способност/здравје;			
Стрес: од домот и работата			
Притисок на време и рокови;			
Оптовареност со работа: преоптоварен и неоптоварен;			
Спиене и умор, работа во смена;			
Алкохол, лекови, употреба на дрога			
9.5 Физичка средина	1	1	1
Звук и испарување;			
Осветлување;			
Клима и температура;			
Движење и вибрација;			
Работна средина;			

9.6 Задачи Физичка работа	1	1	1
Задачи што се повторуваат; Визуелна инспекција; Сложени системи.			
9.7 Комуникација Во и помеѓу тимовите Регистрирање и снимање на работата Ажурирање, тековност Распространување на информации.	2	2	2
9.8 Човечка грешка Модел и теории на грешки; Видови на грешки во одржувањето Импликации од грешките (т.е. несрешни случаи); Одбегнување и совладување на грешките;	1	2	2
9.9 Опасности на работното место Препознавање и избегнување на опасности; Справување со итни случаи.	1	2	2
МОДУЛ 10. ВОЗДУХОПЛОВНО ЗАКОНОДАВСТВО			
	Ниво		
	A	B1	B2
▼ M4 10.1 Регулаторна рамка Улогата на Меѓународната организација за цивилно воздухопловство Улогата на земјите – членки и националните воздухопловни власти Улогата на EASA; Улогата на Европската комисија; Врската помеѓу Дел – 21, Дел – M, Дел - 145, Дел – 66, Дел – 147 и EU – OPS	1	1	1
▼ B 10.2 Дел – 66 – Персонал за издавање уверенија - Одржување Детално разбирање на Дел – 66. Детално познавање на Дел -66	2	2	2
10.3 Дел – 145 – Овластени организации за одржување Детално познавање на Дел -145	2	2	2
▼ M4 10.4 EU - OPS Комерцијален воздушен сообраќај/Комерцијални летови Уверение за исполнување на безбедносни услови за вршење на јавен воздушен превоз (АОС) Обврски на операторите, посебно во поглед на постојаната пловидбеност и одржување Документи кои треба да се носат во воздухоплов Ставање натписи (означување) на воздухопловите.	1	1	1

▼В

10. 5 Издавање на уверение за воздухоплов*а) Општо*

Правила за овластување: како што се ЕАЦС -23/25/27/29;

Издавање на уверенија за тип

Издавање на дополнителни уверенија за тип

JAP -21 Одобренија од проектантска/
производствена организација

б) Документи

Уверение за пловидбеност;

Уверение за регистрација;

Уверение за бучава;

Потврда за тежината;

Дозвола и одобрение за радиостаница.

10.6 Дел-М

Детално познавање на Дел-М.

10.7 Важечки национални и меѓународни услови за

(ако не се заменети со услови на ЕУ)

а)

Програми за одржување, прегледи и инспекција,

Главна листа на минимална опрема(ММЕЛ), листа на
минимална опрема (МЕЛ), листи (dispatch deviation lists)

Директиви за пловидбеност;

Сервисни билтени, сервисни податоци за производителите.

Преправки (модификации) и поправки.

Документација за одржување:прирачници за илустрирани
каталози за делови и т.н.

б)

Постојана пловидбеност;

Пробни летови;

ЕТОПС, барања за техничко одржување и пратки;

Летање по секакви временски услови, Категорија 2/3 операции
и услови и за минимална опрема.

МОДУЛ 11А. АЕРОДИНАМИКА, СТРУКТУРА И СИСТЕМИ НА ТУРБИНСКИ АВИОНИ

	Ниво		
	А	Б1.1	Б2
11.1 Теорија на летање			
<i>11.1.1 Аеродинамика на авионот и контроли на летање</i>	1	2	—
Работа и ефекти од:			
Контрола на движењето по земја, крилца и спојлери;			

Контрола на висината: висински кормила, стабилизатори, стабилизатори при различни наклони и воздухоплови од типот "патка". Контрола на свртување, ограничување на правецот на крмата; Контрола со елевони, рудерватори; Уреди за високо полетување, процепи, преткрилца, заткрилца, крилца-заткрилца. Уреди за индукција на предниот отпор, спојлери, испуштање на предниот дел, кочници; Ефекти од аеродинамичка преграда, предни ивици. Контролирање на граничниот слој, (вортекс) вртложни генератори, уреди за предна ивица, слом на погонот или уреди на завршетоците на крилата. Работа и ефект на корекционите површини, балансни и антибалансни површини, серво површини, површини со федери (спринг табс), рамнотежна маса (мас баланс) водење на командни површини (цонтрол сурфејс бајас), аеродинамични рамнотежни површини; <i>11.1.2 Лет со голема брзина</i> Брзина на звукот, лет под брзината на звукот, ултразвучен лет, лет над брзината на звукот, Махов број, критичен Махов број, амортизирање на удар, ударен бран, аеродинамично греење, обласни правила. Фактори кои влијаат на струењето на воздухот во моторот внесен поради големата брзина на воздухопловот. Влијание на позитивна стрла (крило) на критичниот Махов број	1	2	—
---	---	---	---

11.2 Воздухопловни структури – Општи концепти			
а)			
Воздухопловни барања за цврстина;	2	2	—
Структурна класификација, примарна секундарна,			
терцијална;			
Концепти за сигурност, сигурносен веки			
толеранција на штета;			
Системи за идентификација на зони и станици;			
Притисок, напрегање, деформација, компресија,			
лизгање, увиткување (торзија) тензија,			
цилиндричен напон, замор на материјалот;			
Одредби за одводи и вентилација;			
Одредби за системски инсталации;			
Одредба за заштита од удар на гром.			
Заземјување на воздухоплов.			
б)	1	2	—
Конструкциски методи: труп со носечка обвивка костур на			
трупот на воздухопловот, стрингери,			
надолжни носачи на трупот, прегради на делот			
од воздухопловот под притисок,			
потпирачи, елементи за појачување на структурата,			
врски, греди, структура на подот, заштита од корозија,			
крилја, методи на изолација, појачување, методи на			
изолација,			
додатоци на опашката и моторот;			
Техники за склопување на структури: заковување,			
спојување со завртки, метализација;			
Методи за заштита на површината како што се хромирање,			
галванизација, фарбање;			
Чистење на површината;			
Симетрија на трупот: методи на израмнување и проверки на			
симетријата.			

11.3 Структури на конструкцијата на воздухоплови-авиони			
<i>11.3.1 Труп (Здружение на воздухопловни превозници на Америка-АТА 52/53/56)</i>	1	2	—
Изградба и (конструирање/спојување) под притисок; Додатоци на крило, стабилизатор, носач и стоен трап; Вградување на седишта и систем на натоварување; Врати и излези при вонредна состојба: изработка, механизми, работа и безбедносни уреди(механизми). Конструкција на прозори и ветробрански стакла и механизми.			
<i>11.3.2 Крила (АТА 57)</i> Изградба; Складирање на гориво; Стоен трап, носач, командна површина и додатоци за високо подигнување/преден отпор.	1	2	—
<i>11.3.3 Стабилизатори (АТА 55)</i> Изградба; Додаток на командната површина.	1	2	—
<i>11.3.4 Командна површина за летање (АТА 55/57)</i> Изградба и споеви; Уравнотежување (балансирање);тежинско и аеродинамично.	1	2	—
<i>11.3.5 Гондоли и носачи (АТА 54)</i> Изработка; Противпожарни сидови; Моторни носачи.	1	2	—
11.4 Климатизација и притисок во кабина (АТА 21)			
<i>11.4.1 Снабдување со воздух</i> Извори за снабдување со воздух вклучувајќи моторни одводи,АПУ (помошен извор на енергија) и подна количка;	1	2	—
<i>11.4.2 Климатизација</i> Системи за климатизација: Уреди за кружење (циркулација) на воздух и пареа;	1	3	—

Разводни системи			
Контрола на протокот, температура и влажност.			
<i>11.4.3 Притисок</i>	1	3	—
Системи за притисок;			
Контрола и индикација, вклучувајќи и контролни и безбедносни вентили;			
Контролори на кабинскиот притисок.			
<i>11.4.4 Уреди за безбедност и предупредување</i>	1	3	—
Уреди за заштита и предупредување.			
11.5 Инструменти/Системи за воздухопловна електроника			
<i>11.5.1 Системи на инструменти (АТА 31)</i>	1	2	—
Питот статика: висинометар, брзинометар, вариометар;			
вештачки хоризонт, покажувач на правец,			
покажувач на смер, покажувач на хоризонтална положба			
на воздухоплов, покажувач и коректор на искосување			
(turn and bank indicator, turn coordination), покажувач на			
свртување и лизгање, координатор на лизгање;			
Компаси: директно отчитување, далечинско отчитување;			
Покажување на аголот на напад, системи за предупредување за губење на брзината;			
Други показатели на авионскиот систем.			
<i>11.5.2 Системи за воздухопловна електроника</i>	1	1	—
Основи на распоред на системи и работа на:			
Автоматско летање (АТА 22)			
Комуникации (АТА 23)			
Системи на навигација (АТА 34).			
11.6 Електрична енергија (АТА 24)	1	3	—
Вградување и работа на акумулатори;			
Производство на еднонасочна струја ДЦ ;			
Производство на неизменична струја(АЦ);			
Производство на струја во случаи на нужда;			
Регулација на напон;			
Распределба на енергија;			
Трансформатори, инвертори, исправувачи			
Заштита на струјни кола			
Надворешно/напојување од земја.			

11.7 Опрема и уредување (АТА 25)			
а) Прописи за опрема за итни случаи; Седишта, пилотски појаси за врзување	2	2	—
и патнички појаси за врзување;			
б) Конфигурација на кабината; Распоред на опремата во кабината Вградување на внатрешната опрема Опрема за забава Инсталација на кујна (бифе) Опрема за ракување и чување на карго Скалила за воздухоплов.	1	1	—
11.8 Заштита од пожар (АТА 26)	1	3	—
(а) Откривање на пожар и чад и системи за предупредување; Системи за гаснење на пожар; Тестирање на системите;			
(б) Пренослив апарат за гаснење на пожар.	1	1	—
11.9 Команди на летот (АТА 27)	1	3	—
Примарни команди: крилце, висина на крмата, правец на крмата, спојлер; Контрола на рамнотежата; Активна контрола на товарот; Уреди за високо подигнување; Спуштање на висината, кочници; Управување со системот: рачно, хидраулично, пневматско, електрично, управување со помош на жични водови. Вештачко чувство за оптеретување на командите за летање, ублажувач на страничните удари во летот, контрола во однос на Маховиот број, ограничувач на правецот на крмата, осигурувач на командните површини; Балансирање и монтажа; Систем за заштита од губење на брзината			
11.10 Системи за гориво (АТА 28)	1	3	—
Распоред на системот; Резервоари за гориво; Системи за снабдување; Испуштање на гориво во воздух, вентилирање, цедење на горивото (дренажа);			

Вкрстено напојување со гориво од резервоар и пренос на гориво. Индикација и предупредување; Дополнување со гориво и празнење Лонгитудинални системи за уравнотежување на гориво.			
11.11 Хидрауличен погон (АТА 29) Распоред на системот; Хидраулични течности; Хидраулични резервоари и хидро акумулатори; Извори на притисок: електричен, механички, пневматски; Извори на притисок во случај на нужда; Контрола на притисокот; Дистрибуција на сила; Индикација и системи за предупредување; Поврзаност со други системи.	1	3	—
11.12 Заштита од мраз и дожд (АТА 30) Формирање на мраз, видови на мраз и откривање на мраз; Системи против замрзнување: електрични, со врел воздух, хемиски; Системи за одмрзнување: електрични, пневматски, хемиски; Заштитно средство против дожд и отстранување на дождот; Греење на питот цевки. Системи на брисачи.	1	3	—
11.13 Стоен трап (АТА 32) Конструкција и ублажување на удар; Системи за извлекување и вовлекување: при нормални и вонредни околности Индикации и предупредувања; Тркала кочници, систем против блокирање и автоматско кочење; Гуми; Управување;	2	3	—
11.14 Светла (АТА 33) Надворешни: навигација, слетување, таксирање, мраз; Внатрешни: кабина, пилотска кабина, простор за товар (багаж). Во вонредни околности.	2	3	—

11.15 Кислород (АТА 35)	1	3	—
Распоред на системот; пилотска кабина, кабина. Извори, складирање (резервоари), полнење, дистрибуција. Регулација на доводот; Индикација и предупредување;			
11.16 Пневматика/вакуум (АТА 36)	1	3	—
Распоред на системот; Извори: мотор/АПУ (помошен извор на енергија), компресори, резервоари, уреди од земја; Контрола на притисокот; Дистрибуирање; Индикација и предупредување; Врска со останатите системи;			
11.17 Вода и отпад (АТА 38)	2	3	—
Распоред на системот за вода, снабдување, дистрибуција, сервисирање и одвод; (Начин на работа) Распоред на тоалет системот, испуштање на вода и сервисирање; Аспекти на корозија;			
11.18 Системи за одржување во воздухопловот (АТА 45)	1	2	—
Централни компјутери за одржување; Систем за вснимување (внесување) на податоци; Систем на електронска база на податоци; Печатење Следење на структурата (следење на толеранција на штета).			

МОДУЛ 11Б. АЕРОДИНАМИКА СТРУКТУРИ И СИСТЕМИ НА КЛИПНИ АВИОНИ

Забелешка: Опфатот на овој Модул треба да ја изразува технологијата на авионите, кои се однесуваат на поткатегоријата А2 И Б1.2

	Ниво		
	А	Б1.2	Б2
11.1 Теорија на летање			
<i>11.1.1 Аеродинамика на авионот и контроли на летање</i>	1	2	—
Работа и ефекти од:			
Контрола на движењето по земја, крилца и спојлери; Контрола на висината: висински кормила, стабилизатори, стабилизатори при различни наклони и воздухоплови од типот "патка".			

Контрола на свртување, ограничување на правецот на крмата; Контрола со елевони, рудерватори; Уреди за високо полетување, процепи, преткрилца, заткрилца, крилца-заткрилца. Уреди за индукција на предниот отпор, спојлери, испуштање на предниот дел, кочници; Ефекти од аеродинамичка преграда, предни ивици. Контролирање на граничниот слој, (вортекс) вртложни генератори, уреди за предна ивица, слом на погонот или уреди на завршетоците на крилата. Работа и ефект на корекционите површини, балансни и антибалансни површини, серво површини, површини со федери (spring tabs), рамнотежна маса (mass balance) водење на командни површини (control surface bias), аеродинамични рамнотежни површини; <i>11.1.2 Лет со голема брзина-нема</i>			
11.2 Воздухопловни структури – Општи концепти			
а)	2	2	—
Барања за пловидбенсот за структурна цврстина; Структурна класификација, примарна секундарна, терцијална; Концепти за сигурност, сигурносен век и толеранција на штета; Системи за идентификација на зони и станици; Притисок, напрегање, деформација, компресија, лизгање, увиткување (торзија) тензија, цилиндричен напон, замор на материјалот;			
Одредби за одводи и вентилација; Одредби за системски инсталации; Одредба за заштита од удар на гром. Заземјување на воздухоплов.			

б)	1	2	—
Конструкциски методи: труп со носечка обвивка костур на трупот на воздухопловот, стрингери, надолжни носачи на трупот, прегради на делот од воздухопловот под притисок, потпирачи, елементи за појачување на структурата, врски, греди, структура на подот, заштита од корозија, крилја, методи на изолација, појачување, методи на изолација, додатоци на опашката и моторот; Техники за склопување на структури: заковување, спојување со завртки, метализација; Методи за заштита на површината како што се хромирање, галванизација, фарбање; Чистење на површината; Симетрија на трупот: методи на израмнување и проверки на симетријата. 11.3 Структури на конструкцијата на воздухоплови-авиони <i>11.3.1 Труп (Здружение на воздухопловни превозници на Америка-АТА 52/53/56)</i> Изградба и (конструирање/спојување) под притисок; Додатоци на носач на задниот дел на авионот и стоен трап; Вградување на седишта; Врати и излези при вонредна состојба: изработка и работа. Додатоци на прозори и ветробрански стакла. <i>11.3.2 Крила (АТА 57)</i> Изградба; Складирање на гориво; Стоен трап, носач, командна површина	1	2	—
и додатоци за високо подигнување/преден отпор.			
<i>11.3.3 Стабилизатори (АТА 55)</i> Изградба; Додаток на командната површина.	1	2	—

11.3.4 Командна површина за летање (ATA 55/57) Изградба и споеви; Уравнотежување (балансирање); тежинско и аеродинамично.	1	2	—
11.3.5 Гондоли и носачи (ATA 54) (а) гондоли и носачи Изработка; Противпожарни видови; Моторни носачи.	1	2	—
11.4 Климатизација и притисок во кабина (ATA 21) Системи за притисок и климатизација; Контролори на кабинскиот притисок, уреди за заштита и предупредување.	1	3	—
11.5 Инструменти/Авионски системи 11.5.1 Системи на инструменти (ATA 31) Питот статика: висинометар, брзинометар, вариометар; Жироскоп: вештачки хоризонт, покажувач на правец, покажувач на смер, покажувач на хоризонтална положба на воздухоплов, покажувач и коректор на искосување (турн анд банк индикатор, фурн цоординатион), покажувач на свртување и лизгање, координатор на лизгање; Компаси: директно отчитување, далечинско отчитување; Покажување на аголот на напад, системи за предупредување за губење на брзината; Други показатели на авионскиот систем.	1	2	—
11.5.2 Системи за воздухопловна електроника Основи на распоред на системи и работа на: Автоматско летање (ATA 22) Комуникации (ATA 23) Системи на навигација (ATA 34).	1	1	—
11.6 Електрична енергија (ATA 24) Вградување и работа на акумулатори; Производство на еднонасочна струја ДЦ; Регулација на напон;	1	3	—

Распределба на енергија; Заштита на струјни кола Инвертори, трансформатори.			
11.7 Опрема и уредување (АТА 25)			
а)	2	2	—
Прописи за опрема за итни случаи; Седишта, пилотски појаси за врзување и патнички појаси за врзување;			
б)	1	1	—
Конфигурација на кабината; Распоред на опремата во кабината Вградување на внатрешната опрема Опрема за забава Вградување на кујна (бифе) Опрема за ракување и чување на карго Скалила за воздухоплов.			
11.8 Заштита од пожар (АТА 26)			
а)	1	3	—
Системи за гаснење на пожар; Откривање на пожар и чад и системи за предупредување; Тестирање на системите;			
б)	1	3	—
Пренослив апарат за гаснење на пожар.			
11.9 Команди на летот (АТА 27)	1	3	—
Примарни команди: крилце, висина на крмата, правец на крмата, спојлер; Тримери; Уреди за високо подигнување; Управување со системот: рачно. Балансирање и монтажа; Систем за предупредување за губење на брзината.			
11.10 Системи за гориво (АТА 28)	1	3	—
Распоред на системот; Резервоари за гориво; Системи за снабдување; Вкрстено напојување со гориво од резервоар и пренос на гориво. Индикација и предупредување;			
Дополнување со гориво и празнење.			

11.11 Хидрауличен погон (АТА 29) Распоред на системот; Хидраулични течности; Хидраулични резервоари и хидро акумулатори; Извори на притисок: електричен, механички, пневматски; Извори на притисок вонредни околности; Контрола на притисокот; Дистрибуција на сила; Системи за индикација и предупредување;	1	3	—
11.12 Заштита од мраз и дожд (АТА 30) Формирање на мраз, видови на мраз и откривање на мраз; Системи за одмрзнување: електрични, пневматски, хемиски; Греење на питот цевки; Системи на брисачи.	1	3	—
11.13 Стоен трап (АТА 32) Конструкција и ублажување на удар; Системи за извлекување и вовлекување: при нормални и вонредни околности Индикации и предупредувања; Тркала кочници, систем против блокирање и автоматско кочење; Гуми; Управување;	2	3	—
11.14 Светла (АТА 33) Надворешни: навигација, слетување, таксирање, мраз; Внатрешни: кабина, пилотска кабина, простор за товар (багаж). Во вонредни околности.	2	2	—
11.15 Кислород (АТА 35) Распоред на системот; пилотска кабина, кабина. Извори, складирање (резервоари), полнење, дистрибуција. Регулација на доводот; Индикација и предупредување;	1	3	—
11.16 Пневматика/вакуум (АТА 36) Распоред на системот; Извори: мотор/АПУ (помошен извор на енергија), компресори, резервоари, уреди од земја; Контрола на притисокот; Дистрибуирање; Индикација и предупредување; Врска со останатите системи;	1	3	—

11.17 Вода и отпад (АТА 38) Распоред на системот за вода, снабдување, дистрибуција, сервисирање и одвод; (Начин на работа) Распоред на тоалет системот, испуштање на вода и сервисирање; Аспекти на корозија;	2	3	—
МОДУЛ 12. АЕРОДИНАМИКА, СТРУКТУРИ И СИСТЕМИ НА ХЕЛИКОПТЕРИ			
	Ниво		
	А3 А4	Б1.3 Б1.4	Б2
12.1 Теорија на летање – аеродинамика на ротирачко крило Терминологија Ефекти од жирокопска прецесија; Реакција на вртлив момент (торзија) и контрола на правец; Асиметрија на полетување, намалување на брзината на лопатката; Тенденција за транслација (преведување) и корекција; Кориолисов ефект и компензација; Вортексов прстен, подесување на силата, прекумерно свртување; Автоматска ротација (Авторотација); Земјан ефект;	1	2	—
12.2 Системи за контрола на летот Циклична контрола; (циклична промена на чекорот) Колективна контрола; (колективна промена на чекор); Бронвиден диск; Контрола на правецот: контрола на вртливиот момент, ротор на опашката, пропуштање на воздух. Глава на главниот ротор: конструкција (дизајн) и работни карактеристики;	2	3	—
Амортизери на лопатка на роторот во опашката: функција и конструкција Лопатки на роторот: конструкција и прицврстување на лопатката на главниот ротор и роторот во опашката;			

Контрола на рамнотежната положба: фиксни и прилагодливи стабилизатори;			
Работа на системот: рачен, хидрауличен, електричен и управување со помош на водови од жица;			
Вештачко чувство на преоптоварување на командите на летот;			
Балансирање и корекција;			
12.3 Следење на лопатката и анализа на вибрациите	1	3	—
Порамнување на роторот			
Следење на главниот ротор и роторот на опашката;			
Статичко и динамичко балансирање;			
Видови на вибрација, методи за намалување на вибрацијата;			
Земјишна резонанца;			
▼ M4			
12.4 Трансмисии	1	3	—
Редуктори, главни ротори и ротори на опашката;			
Спојници, уреди за ослободување на тркалото и кочница на тркалата			
Погонски вратила на опашниот ротор, еластични врски, лежишта, пригушувач на вибрации и			
▼ B			
12.5 Воздухопловна структура			
а)	2	2	—
Воздухопловни правила за јачина на структурата;			
Структурна класификација: примарна, секундарна, терцијална;			
Безбедност, концепти на толеранција на оштетувањето;			
Идентификација на системи по зони и станици;			
Напон, напрегање, свиткување, компресија, лизгање, торзија, тензија, цилиндричен напон, замор;			
Одредби за одводи и вентилација;			
Одредби за инсталација на системи;			
Одредби (Прописи) за заштита од удар на гром;			
б)	1	2	—
Конструкциски методи за: труп на воздухоплов,			
костур на воздухопловот, обложување на воздухоплов,			
дополнителни носачи, надолжни носачи, профили,			
структурни појачувачи (плочи), потпирачи, врски, греди,			
подни структури, засилување, методи на изолација,			
заштита од корозија;			

Додатоци на носачот, стабилизаторот и стојниот трап; Вградување на седишта; Врати:изработка, механизми, работа и безбедносни уреди; Прозори и изработка на шофершајбна; Складирање на гориво; Противпожарни сидови; Моторни носачи; Техники за монтажа на структурата: со ковање, завртки, метализација; Методи за заштита на површината како што се: хромирање, анодна заштита, фарбање; Чисење на површината; Симетрија на структурата на воздухопловот: методи на порамнување и контрола на симетријата на трупот.			
12.6 Климатизација (АТА 21)			
<i>12.6.1 Довод на воздух</i>	1	2	—
Извори на довод на воздух вклучувајќи и мотор и количка по земја.			
<i>12.6.2 Климатизација</i>	1	3	—
Системи за климатизација; Систем на дистрибуирање; Контролни системи за проток и температура; Уреди за заштита и предупредување.			
12.7 Инструменти/системи за воздухопловна електроника			
<i>12.7.1 Системи на инструменти (АТА 31)</i>	1	2	—
Питот статички: Висинометар, брзинометар, индикатор на вертикална брзина; Жироскопски: вештачки хоризонт, команден уред за навигација, покажувач на курсот, покажувач на хоризонталната ситуација, покажувач на свртување и лизгање, координатор на лизгањето; Компаси: магнетски, далечински; Системи за индикација на вибрација ХУМС (Систем за следење на состојбата и употребата на уредите) Останати системи за индикација.			

12.7.2 Системи за воздухопловна електроника	1	1	—
Основи на распоредување на системите и работа на:			
Автоматско летање (АТА 22);			
Комуникации (АТА 23);			
Системи на навигација (АТА 34).			
12.8 Електрична енергија (АТА 24)	1	3	—
Вградување и работа на акумулатори;			
Производство на еднонасочна струја;			
Производство на наизменична струја;			
Производство на струја во вонредна состојба;			
Регулација на напон;			
Распределба на енергија;			
Трансформатори, претворувачи, исправувачи;			
Заштита на струјни кола;			
Извори на напојување на земја;			
12.9 Опрема и внатрешно уредување (АТА 25)			
а)	2	2	—
Услови за опрема во вонредна состојба;			
Седишта, пилотски појаси и патнички појаси за врзување;			
Системи за полетување;			
б)	1	1	—
Системи за пловење во итни случаи;			
Конфигурација на кабината, задржување на товарот;			
Распоред на опремата;			
Вградување на опремата во кабината.			
12.10 Заштита од пожар (АТА 26)	1	3	—
Откривање на пожар и чад и системи за предупредување;			
Системи за гаснење на пожар;			
Тестирање на системите;			
12.11 Системи за горива (АТА 28)	1	3	—
Распоредување на системот и начин на работа;			
Резервоари за гориво;			
Системи за довод на гориво во воздух,			
Вентилирање, дренажа (цедење);			
Вкрстено напојување од резервоари			
и пренос (трансфер) на гориво.			
Индикација и предупредување;			
Повторно полнење на гориво и празнење.			

12.12 Хидрауличен погон (АТА 29) Распоред на системот и начин на работа; Хидраулични течности; Хидраулични резервоари и акумулатори; Извори на притисок: електричен, механички пневматски; создавање на притисок во итни случаи; Контрола на притисокот; Дистрибуција на енергија; Системи за индикација и предупредување; Поврзаност со други системи;	1	3	—
▼ M4 12.13 Заштита од мраз и дожд (АТА 30) Формирање на мраз, класификација и откривање; Системи против замрзнување и за одмрзнување: електрични, со топол воздух и механички Средство за одбивање на дожд и отстранување; Греење со напојување и одвод Систем на брисачи	1	3	—
▼ B 12.14 Стоен трап Конструкција, апсорбирање на удар; Системи за издолжување и вовлекување: во нормални и вонредни околности; Индикации и предупредување; Тркала, гуми, кочници; Управување; Дрљача, пловки.	2	3	—
12.15 Светла (АТА 33) Надворешни: навигација, слетување, рулање, мраз;	2	3	—
Внатрешни: кабина, пилотска кабина, простор за багаж; Во вонредна ситуација.			
12.16 Пневматик/ Вакуум (АТА 36) Распоред на системот; Извори: мотор, компресори, резервоари, снабдување од земја. Контрола на притисокот; Дистрибуција; Индикација и предупредување; Поврзаност со останатите системи.	1	3	—

МОДУЛ 13. АЕРОДИНАМИКА, СТРУКТУРИ И СИСТЕМИ НА ВОЗДУХОПЛОВИ			
	Ниво		
	А	Б1	Б2
13.1 Теорија на летање <i>а) Аеродинамика на авион и команди за лет</i> Начин на работа и ефекти од: - контрола на движењето по земја: крилца и спојлери; - вертикална контрола на наклон (питч контрол): елеватори, стабилизатори, стабилизатори при различни наклони и воздухоплови од типот "патка"; - контрола на свртување, ограничувачи на правецот на крмата; Контрола со елевони, рудеватори; Уреди за подигање нагоре: процепи, преткрилца, заткрилца; Уреди за индукција на предниот отпор: спојлери, испуштање на предниот дел, кочници; Начин на работа и ефекти од тримери, серво тримери, контрола на површинскиот наклон; <i>б) Лет со голема брзина</i> ултразвучен лет, лет над брзината на звукот, Махов број, критичен Махов број. <i>в) Аеродинамика на ротор</i> Терминологија; Дејствување и ефект од циклични промени на чекорот	—	—	1
на ротор, дејствување и ефект од колективни промени на чекор на ротор и контроли на анти-торзискиот момент.	—	—	1
13.2 Структури-Општи концепти <i>а)</i> Основи на структурни системи	—	—	1
<i>б)</i> Системи за идентификација на зони и станици; Електрично заземјување; Одредба за заштита од удар на гром.	—	—	2

13.3 Автоматско летање (АТА 22) Основи на контролата на автоматско летање вклучувајќи ги работните принципи и тековната терминологија; Обработка на командните сигнали; Начини на работа: контрола на воздухопловот по висина, правец и подолна оска; Ублажувач на свртувањето; Систем за зголемување на стабилноста во хеликоптерите; Автоматска контрола на рамнотежната состојба; Интерфејс за помош при навигација на автоматскиот пилот; Системи за автоматско пригушување; Системи за автоматско слетување; принципи и категории, начини на работа, пристап, понирање , слетување, кружење, монитори на системот и услови при дефекти.	—	—	3
13. 4 Комуникација/навигација (АТА 23/34) Основи на распростирање на радио бранови, антени, линии за пренесување, комуникација, приемник и предавател; -Работни принципи на следниве системи: -Комуникација на многу висока фреквенција (ВХФ); -Комуникација на висока фреквенција (ХФ);	—	—	3
-Аудио; -Предаватели за итно лоцирање, (ЕЛТ) (Emergency Location Transmitters); -Магнетофон во пилотската кабина; -Високофреквентен повеќе месечен радиопредавател (ВОР); -Радиокомпас (АДФ); -Систем на инструменти за слетување (ИЛС); -Систем за слетување на микробранови (МЛС); -Систем за правецот на летот; -Опрема за мерење на оддалеченост (ДМЕ); -Многу ниска фреквенција и хиперболична навигација (ВЛФ/Омега);			

-Навигација со помош на уредот ДОПЛЕР; -Просторна навигација РНАВ, системи; -Системи за управување со летот; -Светски систем за одредување на положбата (ГПС), сателитски систем за глобална навигација (ГНСС); -Инерцијален навигациски систем; -Секундарен надзорен радар, АТС предавател; -Систем за тревожење и избегнување на судир (ТЦАС); -Метеоролошки радар; -Радио висиномер; -АРИНЦ компанија за комуникација и известување.			
13.5 Електрична струја (АТА 24) Вградување и работа на акумулатори; Производство на еднонасочна струја (ДС); Производство на наизменична струја (АС); Производство на струја за итни случаи; Регулирање на напонот; Распределба на енергија; Трансформатори, инвертори, исправувачи; Заштита на струјни кола; Извори на напојување од земја;	—	—	3
13.6 Опрема и внатрешно уредување (АТА 25) Електронска опрема за итни случаи; Опрема за забава во кабината;	—	—	3
13.7 Команди на летот (АТА 27)			
а) Примарни команди: крилце, висина на крмата, правец на крмата, спојлер; Контрола на рамнотежата; Активна контрола на товарот; Уреди за високо подигнување; Воздушни кочници; Управување со системот: рачно, хидраулично, пневматско; Уред за вештачко чувство за оптоварување на командата на летот, пригушувач на свртувањето, махова рамнотежа, ограничувач на правецот на крмата, осигурувач на командните површини; Систем за заштита од губење на брзината.	—	—	1

б) Работа на системот: електричен, управување со електрични водови	—	—	2
13.8 Системи на инструментите (АТА 31) Класификација; Атмосфера; Терминологија; Уреди и системи за мерење на притисок; Питот статички системи; Висинометри; Вариометри; Брзинометри; Махометри; Системи за известување за висината/за тревога; Компјутери за воздушни податоци; Пневматски систем за инструментни; Директно читање на притисокот и темометри; Системи за покажување на температурата; Системи за покажување на количеството на гориво. Жироскопски принципи; Вештачки хоризонт; Индикатори за лизгање; Жироскопи за покажување на правецот; Системи за предупредување за опасно приближување	—	—	2
кон земјата; Системи на компаси; Системи за регистрирање на параметрите на летот; Системи за електронски инструменти на летот; Системи на инструменти за предупредување, вклучувајќи ги системите за главно предупредување и централизирани табли за предупредување; Системи за предупредување за губење на брзината и системи за покажување на аголот на напад; Мерење и индикација на вибрација; 13.9 Светла (АТА 33) Надворешни: навигација, слетување, лизгање, мраз; Внатрешни: кабина,пилотска кабина,товар; Итни случаи.	—	—	3

13.10 Системи за одржување во воздухопловот (АТА 45) Компјутери за централно одржување Систем за внесување на податоци; Систем на електронска библиотека; Печатење; Следење на структурата (следење на толеранцијата на оштетување).	—	—	2
МОДУЛ 14. ПОГОНСКА ГРУПА			
	Ниво		
	A	B1	B2
14.1 Турбински мотори а) Уредување на констуркцијата и работа на млазен мотор, вентилаторски млазен мотор, турбоосовина и турбоелисни мотори.	—	—	1
б) Контрола на електронскиот мотор и системи за мерење на горивото (ФАДЕЦ).	—	—	2
14.2 Системи за индикација на моторот Температура на издуваниот гас/системи за мерење на температурата на турбината; Брзина на моторот;	—	—	2
Индикација на потисокот на моторот; степен на притисок на моторот; празнење на притисокот во моторната турбина — или системи за мерење на притисокот во млазникот; Притисок и температура на маслото; Притисок, температура и проток на горивото; Притисок на полнење на моторот; Торзионен момент на моторот; Брзина на пропелер.			
МОДУЛ 15. МОТОР СО ГАСНА ТУРБИНА			
	Ниво		
	A	B1	B2
15.1 Основи Потенцијална енергија, кинетичка енергија, Њутнови закони за движење, Брајтонов циклус;	1	2	—

Врската помеѓу сила, работа, моќност, енергија, брзина, забрзување; Уредување на конструкцијата и работа на млазен мотор, вентилаторски млазен мотор, турбо осовина и турбо елисни мотори.	—	2	—
15.2 Карактеристики на моторот Бруто потисок, нето потисок, запушен млазен потисок, дистрибуција на потисок, резултантен потисок, коњска сила, еквивалентна коњска сила на осовината, специфична потрошувачка на гориво. Ефикасност на моторот; Степен на двострујност и степен на притисок на моторот; Притисок, температура и брзина на протокот на гас; Номинална сила на моторот, статички потисок, влијание на брзината, апсолутна висина и топла клима, рамна сила, ограничувања.	2	2	—
15.3 Довод Доводен канал;			
Ефект од различни доводни конфигурации; Заштита од мраз.	1	2	—
15.4 Компресори Аксијални и центрифугални видови; Конструкциски особини, работни принципи и примени; Балансирање на вентилаторот; Работа; Причини и ефекти од пумпање на компресорот; Методи на контрола на протокот на воздух; Вентили за испуштање, влезна спроводна лопатка, подвижна лопатка на статор, ротирачка лопатка на статор; Степен на компресија.	1	2	—
15.5 Оддел за согорување Конструкциски својства и принципи на работа.	1	2	—
15.6 Оддел за турбина Работа и карактеристики на различни типови лопатки на турбини; Прицврстување на лопатката на диск; Лопатка на спроводниот апарат; Причини и ефекти од напрегање и лизгање на лопатката на турбината;	2	2	—

15.7 Издувување	1	2	—
Конструкциски својства и принципи на работа;			
Конвергентни, дивергентни и млазници со променлив пресек;			
Намалување на звукот на моторот;			
Уред за промена на правецот на млазот;			
15.8 Лежишта и пломби	—	2	—
Конструкциски својства и принципи на работа;			
15.9 Масло и гориво	1	2	—
Својства и спецификации			
Додатоци на горивото;			
Мерки на претпазливост.			
15.10 Системи за подмачување	1	2	—
Работа на системот/основа и елементи			
15.11 Системи за гориво	1	2	—
Работа на контролата на моторот и системи			
за мерење на горивото, вклучувајќи ја електронската контрола на моторот (ФАДЕЦ);			
Распоред и компоненти на системите.			
15.12 Системи за воздух	1	2	—
Работа на системите за дистрибуција на воздух до моторот			
и за анти-мраз контрола, вклучувајќи внатрешно ладење,			
пломбирање и надворешни воздушни сервиси.			
15.13 Системи за придвижување и палење	1	2	—
Работа на системите за придвижување на моторот			
и нивните компоненти;			
Системи за палење и нивни компоненти;			
Услови за одржување на безбедноста.			
15.14 Системи за индикација на моторот	1	2	—
Температура на издувните гасови/ меѓуфазна температура на турбината;			
Индикација на потисокот на моторот:			
степен на притисок на моторот; празнење на притисокот во моторната турбина или системи			
за мерење на притисокот во млазникот;			
Притисок и температура на маслото;			
Притисок и проток на горивото;			
Брзина на моторот;			
Мерење и индикација на вибрацијата;			
Вртлив момент;			
Сила.			

15.15 Системи за зголемување на силата Начин на работа и примена; Вбризгување на вода, смеша вода-метанол; Системи на комори за последователно согорување.	—	1	—
15.16 Турбо-елисни мотори Слободна турбина, турбина поврзана со гас и турбини споени со запчаници; Редуктори; Интегрирана контрола на мотори и пропелери; Сигурносни уреди во случај на преголема брзина.	1	2	—
15.17 Турбо-осовински мотори	1	2	—
Изработка, погонски ситеми, редукотри, спојки контролни системи.			
15.18 Помошни помошни групи (АПУс) Примена, начин на работа, системи за заштита.	1	2	—
15.19 Инсталација на погонска постројка Поставување на противпожарни ѕидови, поклопци, аустични панели, носачи на моторот, анти-вибрациони носачи, црева, цевки, водови за напојување, приклучоци, ожичување, контролни кабли и држачи *(клипови, полуги), потпорни точки за подигање и дренажа.	1	2	—
15.20 Системи за заштита од пожари Системи за откривање и гаснење на пожар.	1	2	—
15.21 Следење на работата на моторот и работа на земја Процедура за пуштање во работа и пробување на моторот на земја; Толкување (интерпретација) на излезната сила на моторот и останати параметри; Следење на работата на моторот (вклучувајќи и анализа на маслото, вибрацијата и бороскопот); Инспекција на моторот и компонентите според критериуми, толеранции и податоци наведени од страна на производителот; Миене (чистење) на компресорот; Оштетување на надворешен објект.	1	3	—

15.22 Складирање и заштита на моторот	—	2	—
Конзервирање и деконзервирање на моторите, составните делови и системи.			
МОДУЛ 16. КЛИПЕН МОТОР			
	Ниво		
	A	B1	B2
16.1 Основи	1	2	—
Механички, термички и волуметрички дејства;			
Работни циклуси 2-тактен, 4-тактен, Ото и Дизел;			
Движење (од) на клипот и степен на компресија;			
Вид на моторот и начин на палење.			
16.2 Перформанси на моторот	1	2	—
Пресметување и мерење на силата;			
Фактори кои влијаат на силата на моторот;			
Смеша на горивото, пред-палење.			
16.3 Изработка на мотор	1	2	—
Куќиште на моторот, радилица, брегаста осовина,			
корито на моторот;			
Редуктор;			
Клипови и цилиндри;			
Спојни елементи, доводни и одводни собирни цевководи;			
Вентилни механизми;			
Редуктори за пропелери.			
16.4 Системи за гориво на моторот			
16.4.1 Карбуратори	1	2	—
Видови, конструкција и принципи на работа;			
Ладење и затоплување.			
16.4.2 Системи за вбризгување на гориво	1	2	—
Видови, конструкција и принципи на работа;			
16.4.3 Електронско регулирање на работата на моторот	1	2	—
Работа на системите за регулирање на работата на моторот			
и системите за мерење на горивото, вклучувајќи и електронско			
регулирање на работата на моторот (ФАДЕЦ).			
Изглед на системите и компоненти.			

16.5 Системи за придвижување и палење	1	2	—
Системи за придвижување, системи за претходно загревање; Видови на магнети, конструкција и начин на работа; Ожичување на високонапонскиот дел за палење, свеќички за палење; Високонапонски и нисконапонски системи.			
16.6 Системи за индукција, издувување и ладење	1	2	—
Изработка и начина на работа на: системи за индукција, вклучувајќи и алтернативни воздушни системи; Системи за издувување и системи за ладење на моторот.			
16.7 Суперполнење/Турбополнење	1	2	—
Принципи и цел на суперполнење и неговите ефекти на параметрите на моторот; Конструкција и начин на работа на системите за суперполнење/турбополнење; Системи на терминологија; Контролни системи; Заштита на системот.			
16.8 Масти и горива	1	2	—
Својства и спецификации; Додатоци и гориво; Мерки на претпазливост			
16. 9 Системи за подмачкување	1	2	—
Работа/ распоред и компоненти на системот.			
16.10 Системи за индикација на моторот	1	2	—
Брзина на моторот; Температура на главата на цилиндерот; Температура на средството за ладење; Притисок и температура на маслото; Температура на издувните гасови; Притисок и проток на горивото; Притисок на полнење на моторот;			
16.11 Вградување на погонска група	1	2	—
Поставување на противпожарни ѕидови, метален оклоп на моторот, акустични плочи, носачи на моторот, анти-вибрациони носачи, црева, цевки, водови за напојување, конектори, ожичување, контролни кабли и држачи, точки за подигнување на воздухопловот и дренажи.			

16.12 Следење на работа на моторот и работа на земја Процедура за пуштање во работа и работа на земја;	1	2	—
Толкување (интерпретација) на излезната сила на моторот и параметри: Инспекција на моторот и компонентите: критериуми, толеранции и податоци наведени од страна на производителот.	—	2	—
16.13 Складиштење и чување на моторот Конзервирање и деконзервирање на моторот, составните делови и системи.	—	2	—
МОДУЛ 17. ПРОПЕЛЕР			
	Ниво		
	A	B1	B2
17.1 Основи Теорија за елементите на лопатката; Висок/низок агол на лопатката, повратен агол, нападен агол, број на вртежи; Лизгање на пропелерот; Аеродинамични, центрифугални и потисни сили. Вртлив момент; релативен проток на воздух на аголот на напад на лопатката; Вибрација и резонанса.	1	2	—
17. 2 Конструкција на пропелер Методи на конструкција и материјали кои се користат во дрвени, композитни и метални пропелери; Поставеност на лопатката, лице на лопатката, тело на лопатката, заден дел на лопатката и монтажа на чаурата; Фиксен чекор на елисата, контролиран чекор на елисата, постојано забрзување на пропелерот; Вградување на пропелер/капа на пропелер.	1	2	—
17.3 Контрола на чекорот на пропелерот Контрола на брзината и механички и електрични/електронски методи на промена на чекорот на елисата;	1	2	—

Поставување на елисата за едрење и обратен чекор;			
Заштита од прекумерна брзина;			
17.4 Синхронизација на пропелерот	—	2	—
Опрема за синхронизација и синхрофаза.			
17.5 Заштита на пропелерот од мраз	1	2	—
Електрична опрема за одмрзнување и течности за одмрзнување.			
17.6 Одржување на пропелерот	1	3	—
Статичко и динамичко балансирање;			
Следење на лопатката;			
Оценка на оштетеноста на лопатката, ерозија, корозија, оштетување од удар, раслојување;			
Шеми за третман/поправка на пропелерот;			
Работа на моторот на пропелерот.			
17.7 Складирање и чување на пропелерот	1	2	—
Чување и деконзервирање на пропелерот			

*Додаток II***Стандард за основни испити***1. Основа за стандардизација на испити*

1.1 Сите основни испити мора да се спроведуваат со употреба на формат на прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и прашања за есеј, како што е наведено подолу.

1.2 Секое прашање со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор мора да има три алтернативни одговори, од кои само еден мора да биде точен и на подносителот на барање мора да му се дозволи време за секој модул, кое се заснова на номинален просек од 75 секунди по прашање.

1.3. За секое прашање за есеј потребно е да се изработи писмен одговор и на подносителот на барање мора да му се дозволат 20 минути за одговарање на секое прашање.

1.4. Мора да се подготват и оценат соодветни прашања за есеј со употреба на наставната програма за знаењето од Модулите 7, 9 и 10 од Додаток I на Дел-66.

1.5. За секое прашање има изготвено модел за одговор, во кој исто така се вклучени и алтернативни одговори кои може да се значајни за други пододдели.

1.6. Исто така, моделот на одговорот се расчленува на листа на важни точки познати како клучни точки.

1.7. Преодната оценка за секој дел од испитот со прашања со повеќе одговори од кои треба да се направи избор од модулот и подмодулот од Дел -66 изнесува 75%.

1.8. Преодната оценка за секое прашање за есеј е 75%, со тоа што одговорот на подносителот на барање мора да содржи 75% од потребните клучни точки кои ги опфаќа прашањето и никаква поголема грешка во однос на која било барана клучна точка.

1.9. Доколку се падне само на делот со прашања со повеќе одговори од кои треба да се направи избор или само на делот со есеј, тогаш треба да се преположи само делот со прашања со повеќе одговори од кои треба да се направи избор или само делот со есеј, како што одговара.

1.10. Не смеат да се употребуваат системи со казнени бодови за да се утврди дали подносителот на барање положил.

1.11. Сите модули од Дел-66 кои сочинуваат целосна категорија или подкатегија на дозвола за одржување на воздухоплов од Дел-66 мора да се положат во рок од 5 години по положувањето на првиот модул, освен во случајот наведен во став 1.12. Неположениот модул не смее да се преполога најмалку 90 дена по датумот на кој е паднат испитот за тој модул, освен кога станува збор за организација за обука за одржување одобрена согласно Дел-147, која спроведува курсеви за повторна обука прилагодени на паднатите предмети од одреден модул, при што неположениот модул може да се преполога по 30 дена.

1.12. Периодот од 5 години наведен во став 1.11 не се однесува на оние модули кои се вообичаени за повеќе од една категорија или подкатегија на дозвола за одржување на воздухоплов од Дел-66 и кои претходно биле положени како дел од друг испит за таа категорија или подкатегија.

*2. Броеви на прашања за модулите од Додадок I на Дел-66.**2.1. Предметен модул 1 Математика:*

Категорија А-16 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 20 минути.

Категорија Б1-30 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 40 минути.

Категорија Б2-30 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 40 минути.

2.2. Предметен модул 2 Физика:

Категорија А-30 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 40 минути.

Категорија Б1-50 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 65 минути.

Категорија Б2-50 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 65 минути.

▼ М4**2.3. Предметен модул 3 Основи на електроника:**

Категорија А-20 прашања со повеќе одговори, 0 прашања за есеј. Дозволено време: 25 минути.

Категорија Б1-50 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 65 минути.

Категорија Б2-50 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 65 минути.

▼ В**2.4. Предметен модул 4 Основи на електроника**

Категорија А-нема.

Категорија Б1-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 25 минути.

Категорија Б2-40 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 50 минути.

2.5 Предметен модул 5 Дигитални техники/системи на електронски инструменти

Категорија А-16 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 20 минути.

Категорија Б1.1 и Б1.3-40 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 50 минути.

Категорија Б1.2 и Б1.4-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 25 минути.

Категорија Б2-70 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 90 минути.

2.6. Предметен модул 6 Материјали и хардвер

Категорија А-50 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 65 минути.

Категорија Б1-70 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 90 минути.

Категорија Б2-60 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 75 минути.

2.7 Предметен модул 7 Практики за одржување:

Категорија А-70 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 2 прашања за есеј. Дозволено време: 90 минути плус 40 минути.

Категорија Б1-80 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 2 прашања за есеј. Дозволено време: 100 минути плус 40 минути.

Категорија Б2-60 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 2 прашања за есеј. Дозволено време: 75 минути плус 40 минути.

2.8 Предметен модул 8 Основа на аеродинамика:

Категорија А-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 25 минути.

Категорија Б1-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 25 минути.

Категорија Б2-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 25 минути.

2.9. Предметен модул 9 Човечки фактори:

Категорија А-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 1 прашање за есеј. Дозволено време: 25 минути плус 20 минути.

Категорија Б1-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 1 прашање за есеј. Дозволено време: 25 минути плус 20 минути.

Категорија Б2-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 1 прашање за есеј. Дозволено време: 25 минути плус 20 минути.

2.10. Предметен модул 10 Воздухопловни законски прописи:

Категорија А-30 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 1 прашање за есеј. Дозволено време: 40 минути плус 20 минути.

Категорија Б1-40 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 1 прашање за есеј. Дозволено време: 50 минути плус 20 минути.

Категорија Б2-40 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 1 прашање за есеј. Дозволено време: 50 минути плус 20 минути.

2.11. Предметен модул 11а Аеродинамика, конструкција и системи на турбински авиони

Категорија А-100 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 125 минути.

Категорија Б1-130 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 165 минути.

Категорија Б2-нема.

2.12 Предметен модул 11б Аеродинамика, конструкција и системи за клипни авиони

Категорија А-70 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 90 минути.

Категорија Б1-100 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 125 минути.

Категорија Б2 –нема.

2.13 Предметен модул 12 Аеродинамика, конструкција и системи за хеликоптери

Категорија А-90 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 115 минути.

Категорија Б1-115 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 145 минути.

Категорија Б2-нема.

2.14. Предметен модул 13 Аеродинамика, конструкција и системи за воздухоплови

Категорија А-нема.

Категорија Б1-нема.

Категорија Б2-130 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 165 минути.

2.15 Предметен модул 14 Погонска група

Категорија А-нема.

Категорија Б1-нема.

Категорија Б2-25 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 30 минути.

2.16 Предметен модул 15 Мотор со гасна турбина

Категорија А-60 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 75 минути.

Категорија Б1-90 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 115 минути.

Категорија Б2-нема.

▼ М4**2.17. Предметен модул 16 Клипни мотори:**

Категорија А-50 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 65 минути.

Категорија Б1-70 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 90 минути.

Категорија Б2- нема.

2.18. Предметен модул 17 Пропелери

Категорија А-20 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 25 минути.

Категорија Б1-30 прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор и 0 прашања за есеј. Дозволено време: 40 минути.

Категорија Б2-нема.

▼ **B***Додаток III***Стандарди за обука и испити за тип***1. Нивоа на обука за тип*

Со трите нивоа кои се наведени подолу се дефинираат целите кои треба да се постигнат со одредено ниво на обука.

Ниво 1 Општо познавање

Краток преглед на структурата на авионот, системите и погонската група, наведени во Поглавјето за опис на системите од Прирачникот за одржување на воздухоплови.

1. Цели на курсот: По завршувањето на курсот, подносителот на барање ќе може да ги: Идентификува безбедносните мерки на претпазливост кои се однесуваат на структурата на авионот, неговите системи и погонски групи
2. Идентификува практиките за одржување кои се од значење за структурата на авионот, неговите системи и погонската група
3. Дефинира општиот изглед на главните системи на воздухопловот
4. Дефинира општиот изглед и карактеристиките на погонската група
5. Идентификува специјални инструменти и опрема за тестирање која се користи во воздухопловот.

Второ ниво Платформа и транзит

Преглед на основниот систем на контроли, индикатори, главни компоненти вклучувајќи ја и нивната локација и намена, сервисирање и помали проблеми.

Цели на курсот: Освен информациите кои се содржат во Првото ниво-Општ курс за запознавање, по завршувањето на Второто ниво-Обука за платформа и транзит, подносителот на барање ќе може:

1. Да се потсети на безбедносните мерки на претпазливост кои треба да се преземат кога се работи на воздухопловот, погонските групи и системи или близу до нив.
2. Да покаже знаење за главните активности во врска со платформа и транзит (директен лет) за следното:
 - (а) Врати, прозорци и отвори.
 - (б) Доводи на електрична енергија.
 - (в) Гориво.
 - (г) Помошна погонска единица.
 - (д) Погонска група.
 - (ф) Заштита од пожар.
 - (е) Контролни системи за животната околина.
 - (ж) Хидраулична сила.
 - (з) Стоен трап.
 - (с) Контроли за летање.
 - (и) Вода/отпад.

(j) Кислород.

(к) Комуникација при летањето и опслужувањето.

(л) Воздухопловна електроника

(м) Кабинска опрема.

3. Да ги опише системите и опслужувањето на воздухопловот, а особено пристапот, расположливоста на струја и изворите.

4. Да ги наведе локациите на главните компоненти.

5. Да го објасни нормалното функционирање на секој главен систем, вклучувајќи ја терминологијата и номенклатурата.

6. Да ги извршува процедурите за сервисирање за платформа и транзит поврзани со воздухопловот, за следните системи: гориво, погонски групи, хидраулика, стоен трап, вода/отпад, кислород.

7. Да покаже стручно познавање за користењето на извештаи од екипажот и системи за известување во воздухопловот (помали проблеми) и да ја одреди пловидбеноста на воздухопловот според Листата на минимална опрема/Листата на дозволени отстапувања од конфигурацијата на воздухопловот (МЕЛ/ЦДЛ).

8. Да идентификува и користи соодветна документација.

9. Да ги лоцира процедурите за замена на компонентите за активностите за платформа и транзит, идентификувани во цел 2.

Трето ниво Обука за линиско и базно одржување

Детален опис, функционирање, локација на компоненти, процедури за монтажа/демонтажа, исфрлување на воздух (преку елиса) и проблеми, во согласност со нивото од прирачникот за одржување.

Цели на курсот: Освен информациите кои се содржат во обуката од Прво ниво и Второ ниво, по завршувањето на Трето ниво- Обука за линиско и базно одржување, подносителот на барање ќе може да:

(а) Врши системски, моторни, функционални, како и проверки на компонентите, како што е наведено во Прирачникот за одржување.

(б) Да ги доведе во взаемна врска информациите заради донесување на одлуки во случај на погрешна дијагноза и исправка до рачно ниво на одржување.

(в) Да ги опише процедурите за замена на компонентите кои ги има само во тој тип на воздухоплов.

2. Стандард за обука за тип

Обуката за тип мора да опфаќа теоретски и практичен елемент.

2.1. Теоретски елемент

Елементите од наставната програма наведени подолу кои конкретно се однесуваат на типот на воздухопловот се минимумот кој треба да се опфати. Исто така се вклучуваат и дополнителни елементи кои се воведени поради технолошки измени.

Нивоата на обука се нивоата дефинирани во став 1 погоре.

По првиот курс за тип за персонал за издавање на уверенија од категорија Ц, сите последователни курсеви треба да бидат само на прво ниво.

Наслов на воведниот модул	
Општи податоци за воздухопловот (димензии, тежина, максимална тежина при полетување) Рокови/проверки на одржувањето Нивелирање и балансирање Влечење и рулање Паркирање/ленгерирање Опслужување Стандардни практики – само оние кои се специфични за типот Сигурносни мерки/механички интерфејс по модул Б2 Сигурносни мерки/интерфејс за воздухопловна електроника по модул Б1	

	Турбински авиони		Клипни авиони		Турбински хеликоптери		Клипни хеликоптери		Воздухоп ловна електрон ика
	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б2
Следење на лопатката и анализа на вибрациите	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Трансмисии	-	-	-	-	3	1	3	1	1
Воздухопловна структура	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Основен ротор	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Ротор на опашката/роторски погон	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Команди за управување на ротор	-	-	-	-	3	1	3	1	-
Воздухопловна структура	3	1	3	1	-	-	-	-	1
Врати на труп на возд.	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Труп на воздухоплов	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Прозорци на трупот на в. Крила	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Стабилизатори	3	1	3	1	-	-	-	-	-

[illegible]

	Турбински авиони		Клипни авиони		Турбински хеликоптери		Клипни хеликоптери		Воздухоп ловна електрон ика
	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б2
	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Стоен трап	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Светла	3	1	3	1	3	1	3	1	3
Кислород	3	1	3	1	-	-	-	-	1
Пневматика/вакуум	3	1	3	1	3	1	3	1	1
Вода/отпад	3	1	3	1	-	-	-	-	1
Системи за одржување во воздухопловот	3	1	3	1	-	-	-	-	3
Турбински мотори:									
Распоред на конструкции и работа	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Карактеристики на моторот	3	1	-	-	3	1	-	-	1
Довод	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Компресори	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Оддел за согорување	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Оддел за турбина	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Издучен систем	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Лагери и заптивки	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Масти масла	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Системи за подмачкување	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Системи за гориво	3	1	-	-	3	1	-	-	1
Команди на моторот	3	1	-	-	3	1	-	-	1
ФАДЕЦ (Електронско регулирање на работата на моторот)	2	1	-	-	2	1	-	-	3
Системи за снабдување воздух	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Системи за стартување и палење	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Системи за показатели на моторот	3	1	-	-	3	1	-	-	3
Системи за зголемување на моќноста	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Турбоелисни мотори	3	1	-	-	-	-	-	-	-
Турбоосовински мотори	-	-	-	-	3	1	-	-	-

	Турбински авиони		Клипни авиони		Турбински хеликоптери		Клипни хеликоптери		Воздухоп ловна електрон ика
	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б2
Помошни погонски единици	3	1	-	-	-	-	-	-	1
Вградување на погонска група	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Противпожарни системи	3	1	-	-	3	1	-	-	1
Следење и испробување на моторите на земја	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Складирање и зачувување на моторите	3	1	-	-	3	1	-	-	-
Клипни мотори:									
Карактеристики на моторот	-	-	3	1	-	-	3	1	1
Конструкција на мотор	-	-	3	1	-	-	3	1	1
Системи за гориво на мотор	-	-	3	1	-	-	3	1	1
Карбуратори	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Системи за вбризување на гориво	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Команди на моторите	3	1	-	-	3	1	-	-	1
ФАДЕЦ (Електронско регулирање на работата на моторот)	-	-	2	1	-	-	2	1	3
Системи за стартување и палење	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Индукциони системи, издувни системи и разладни системи	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Суперполнење/тубополнење	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Материјали за подмачкување и горива	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Системи за подмачкување	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Системи за индикација на мотори	-	-	3	1	-	-	3	1	3
Вградување на погонска група	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Следење и испробување на мотор на земја	-	-	3	1	-	-	3	1	-
Складирање и зачувување на мотор	-	-	3	1	-	-	3	1	-

	Турбински авиони		Клипни авиони		Турбински хеликоптери		Клипни хеликоптери		Воздухоп ловна електрон ика
	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б1	Ц	Б2
Пропелери:									
Елиса-Општо	3	1	3	1	-	-	-	-	1
Конструкција на елиса	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Команда на чекорот на елиса	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Синхронизирање на елиси	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Електронска команда на елисите	2	1	2	1	-	-	-	-	3
Заштита на елисите од мраз	3	1	3	1	-	-	-	-	-
Одржување на елисите	3	1	3	1	-	-	-	-	-

2.2. Практичен елемент

Елементот од практичната обука мора да се состои од извршување на репрезентативни задачи за одржување и нивна проценка, за да се исполнат следните цели:

(а) Гарантирано правилно спроведување на одржувањето, инспекциите и рутинските активности во согласност со прирачникот за одржување и другите односни инструкции и задачи, како што одговара за типот на воздухопловот (на пример проблеми, поправки, прилагодувања, замени, монтажа и функционални проверки како работа на моторот итн., по потреба).

(б) Правилна употреба на целата техничка литература и документација за воздухопловот.

(в) Правилна употреба на специјализираните/специјалните инструменти и опрема за тестирање, отстранување и замена на компоненти и модули кои ги има само во тој тип, вклучувајќи ги и активностите за одржување на крило.

3. Стандард за испити за обука на тип

Тогаш кога се бара обука за тип на воздухоплов, испитот мора да биде писмен и во согласност со следното:

1. Форматот на испитот е од типот на прашања со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор. Секое прашање со повеќе одговори, од кои треба да се направи избор мора да има три алтернативни одговори, од кои мора само еден да биде точен. Времето за одговарање се заснова на номинален просек од 120 секунди за прашање од трето ниво и 75 секунди за прашање од прво или второ ниво.

2. Испитот мора да биде од типот на затворена книга. Не се дозволени потсетници. Исклучок се прави во случајот на проверка на способноста за толкување на технички документи на кандидат за Б1 или Б2.

3. Бројот на прашања мора да биде барем едно прашање по час на предмет од инструкција до минимум од две прашања по предмет од наставна програма. Надлежниот орган на земјата членка ќе го процени бројот и нивото на прашања врз основа на примероци, кога го одобрува курсот.

4. Оценката за положување на испитот е 75%.

5. Не се користат казнени поени за да се утврди дали подносителот на барање положил.

6. Испитите за крајот од фазата за модулот не можат да се користат како дел од завршниот испит, освен ако не го содржат точниот број и ниво на прашања кои се потребни.

4. Стандард за испит за тип

Тогаш кога не се бара обука за тип, испитот мора да биде устен, писмен или заснован на практична проценка, или пак комбинација од нив.

Усните испити мора да бидат јавни.

Писмените прашања од испитот мора да бидат во вид на есеј или прашања со повеќе одговори од кои треба да се направи избор.

Со практичната проценка мора да се утврди способноста на лицето да изврши одредена задача.

Предметите од испитот мора да се засноваат на примерок од предмети кои се извадени од наставната програма за обука/испит за тип од став 2, на наведеното ниво.

Со испитот мора да се осигура дека се исполнети следните услови:

(а) Правилно сигурно дискутирање за воздухопловот и неговите системи.

(б) Гарантирано правилно спроведување на одржувањето, инспекциите и рутинските активности согласно прирачникот за одржување и другите односни инструкции и задачи, во зависност од типот на воздухопловот (како на пример проблеми, поправки, прилагодувања, замени, монтажа и функционални проверки како што се работа на моторот итн., по потреба).

(в) Правилна употреба на техничка литература и документација за воздухопловот.

(г) Правилна употреба на специјализирани/специјални инструменти и опрема за тестирање, отстранување и замена на компоненти и модули кои ги има само во тој тип, вклучувајќи и активност за одржување на крилото.

Испитувачот мора да поднесе писмен извештај за да објасни дали подносителот на барање положил или паднал.

Додаток IV

Услови за искуство за проширување на Дозвола за одржување на воздухоплов од Дел 66

Во табелата подолу се наведени условите за искуство за додавање на нова категорија или подкатегијата во постоечка дозвола од Дел-66.

Искуството мора да се состои од практично искуство за одржување на оперативен воздухоплов од подкатегијата на која се однесува барањето.

Условот за искуство се намалува за 50%, доколку подносителот на барање завршил одобрен курс од Дел-147, кој се однесува на категоријата.

За: Од:	A1	A2	A3	A4	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4	B2
A1		6 месеци	6 месеци	6 месеци	2 год.	6 месеци	2 год.	1 год.	2 год.
A2	6 месеци		6 месеци	6 месеци	2 год.	6 месеци	2 год.	1 год.	2 год.
A3	6 месеци	6 месеци		6 месеци	2 год.	1 год.	2 год.	6 месеци	2 год.
A4	6 месеци	6 месеци	6 месеци		2 год.	1 год.	2 год.	6 месеци	2 год.
B1.1	Нема	6 месеци	6 месеци	6 месеци		6 месеци	6 месеци	6 месеци	1 год.
B1.2	6 месеци	Нема	6 месеци	6 месеци	2 год.		2 год.	6 месеци	2 год.
B1.3	6 месеци	6 месеци	Нема	6 месеци	6 месеци	6 месеци		6 месеци	1 год.
B1.4	6 месеци	6 месеци	6 месеци	Нема	2 год.	6 месеци	2 год.		2 год.
B2	6 месеци	6 месеци	6 месеци	6 месеци	1 год.	1 год.	1 год.	1 год.	

▼ **M4**

Додаток V

Образец за барање – Образец 19 на EASA

1. Во Додатокот е даден пример на образец кој се користи за поднесување на барање за дозвола за одржување на воздухоплови наведен во Анекс III (Дел – 66).
2. Надлежниот орган на земјата членка може да го измени Образецот 19 на EASA, само за да вклучи дополнителни информации кои се потребни како поддршка во случај кога со националните услови се дозволува или бара дозволата за одржување на воздухоплов издадена согласно Анекс III (Дел – 66) да се користи надвор од условот за целите на некомерцијалниот воздушен сообраќај од Анекс II (Дел – 145).

▼ M4

БАРАЊЕ ЗА ПРВИЧНО ИЗДАВАЊЕ / ПРОМЕНА / ОБНОВУВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ ОД ДЕЛ 66 (ДОВ)	ОБРАЗЕЦ 19 НА EASA
ПОДАТОЦИ ЗА КАНДИДАТОТ: Име: Адреса: Националност: Датум и место на раѓање:	
ПОДАТОЦИ СОГЛАСНО Дел- 66 AML (ако е применливо) Дозвола бр.: Датум на издавање:	
ПОДАТОЦИ ЗА РАБОТОДАВЕЦОТ: Име: Адреса: Број на одобрението на организацијата за одржување: Тел: Факс:	
БАРАЊЕ ЗА: (обележете со (V) во соодветното, -ите квадратче, -иња) Правична AML : ☐ Промена на AML ☐ Обновување на AML ☐	
Овластување	A B1 B2 C
Турбински авион ☐	☐
Клипен авион ☐	☐
Турбински хеликоптер ☐	☐
Клипен хеликоптер ☐	☐
Резервирано ☐	☐
Резервирано ☐	☐
Воздухопловна електроника ☐	☐
Воздухоплов ☐	☐
Одобренија за тип (ако е применливо):	
Сакам да се пријавам за првично издавање/измена/обновување на AML согласно Дел-66, како што е наведено и потврдувам дека податоците содржани во овој образец се точни во време на пополнување на истиот.	
Со ова потврдувам дека: 1. Не поседувам никаква AML согласно Дел-66 издадена во друга земја членка; 2. Не сум се пријавил за ниту една AML согласно Дел-66 во друга земја членка и 3. Никогаш не сум поседувал AML согласно Дел-66 издадена во друга земја членка, која била повлечена или суспендирана во ниту една друга земја членка. Исто така разбираам дека секоја неточна информација може да ме дисквалификува од поседување на AML согласно Дел-66.	
Потпис: Име:	
Датум:	

▼ **M4**

БАРАЊЕ ЗА ПРВИЧНО ИЗДАВАЊЕ / ПРОМЕНА / ОБНОВУВАЊЕ НА ДОЗВОЛА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ВОЗДУХОПЛОВ (AML) СОГЛАСНО ДЕЛ-66	ОБРАЗЕЦ 19 НА EASA
Сакам да ги потврдам следниве кредити (ако е применливо): Признавање на искуство поради обука согласно Дел- 147 Признавање на испити поради уверенија за еквиваленти испити Ве молиме да ги приложите сите соодветните уверенија	
Препорака (ако е применливо): Со ова се потврдува дека подносителот на барањето ги исполнил соодветните услови за знаење и искуство во одржување од Дел-66 и се препорачува надлежниот орган да издаде или одобри AML согласно Дел-66. Потпис:Име: Позиција: Датум:	

▼ **M4***Додаток VI***Дозвола за одржување на воздухоплови наведена во Анекс III (Дел-66)**

1. Пример за дозволата за одржување на воздухоплов наведена во Анекс III (Дел-66) може да се најде на следните страни.
2. Документот мора да биде испечатен на прикажаниот стандардизиран образец, но неговата големина може да се намали при компјутерската обработка, по желба. При намалувањето на големината треба да се внимава да се обезбеди доволно место онаму каде што треба да се стават службени печати/марки. Документите кои се изработуваат на компјутер не треба да ги содржат сите полиња, кога некое такво поле ќе остане празно, доколку може јасно да се препознае дека документот е дозвола за одржување на воздухоплов издадена согласно Анекс III (Дел-66).
3. Документот може да се испечати на англиски или на службениот јазик на односната земја членка, а ако се користи службениот јазик на односната земја членка, во прилог мора да се даде втор примерок на англиски јазик за секој имател на дозвола кој работи надвор од таа земја членка, за да се осигура дека таа се разбира за целите на взаемното признавање.
4. Секој имател на дозвола мора да има единствен број на дозвола кој се состои од буквено-цифрена ознака, согласно националниот идентификатор.
5. Редоследот на страниците на документот е произволен и не треба да има неколку или ниту една разделна линија, доколку внесените податоци се така внесени да од секој изглед на страницата може да се препознае форматот на примерот на дозвола за одржување на воздухоплов, кој е даден тука.
6. Документот може да го подготви (i) надлежниот орган на земјата членка или (ii) која било организација за одржување овластена согласно Анекс II (Дел-145), ако надлежниот орган се согласува и што подлежи на процедура изготвена како дел од прирачникот на организацијата за одржување, спомнат во точка 145.A.70 во Анекс II (Дел-145), меѓутоа во сите случаи документот го издадва надлежниот орган на земјата членка.
7. Секоја измена на постојна дозвола за одржување на воздухоплови може да ја изврши (i) надлежниот орган на земјата членка или (ii) која било организација за одржување овластена согласно Анекс II (Дел-145), ако надлежниот орган се согласува и што подлежи на процедура изготвена како дел од прирачникот на организацијата за одржување, спомнат во точка 145.A.70 во Анекс II (Дел-145), меѓутоа во сите случаи надлежниот орган врши измена на документот.
8. По издавање на дозволата за одржување на воздухоплови, лицето на кое таа се однесува треба да ја одржува во добра состојба и сноси одговорност дека нема неовластеното внесување на податоци во неа.
9. Неисполнувањето на условите од став 8, може да ја поништи важноста на документот, и може да доведе до тоа на имателот да му се забрани поседување на кое било овластување за издавање на уверенија согласно точка 145.A.35 од Анекс II (Дел-145) и може да доведе до кривично гонење согласно националните закони.
10. Дозвола за одржување на воздухоплови дадена согласно Анекс III (Дел-66) се признава во сите земји членки и не е потребно да се замени документот кога се работи во друга земја членка.
11. Анексот на Образец 26 на EASA не е обврзувачки и може да се користи само за да се внесат домашните права кои не се опфатени со Анекс III (Дел-66), кога тие права биле опфатени со националните законски прописи кои биле во сила пред спроведувањето на Анекс III (Дел-66).
12. За информација, актуелната дозвола за одржување на воздухоплов согласно Анекс III (Дел-66) издадена од страна на надлежниот орган на земјата членка може да содржи страници со различен редослед и не мора да има разделни линии.

13. Надлежниот орган на земјата членка може да одлучи да не ја издава страната за овластување за тип на воздухоплов, се додека не се јави потреба да се внесе првото овластување за тип на воздухоплов и не треба да издаде повеќе од една страна за овластување за тип на воздухоплови кога треба да се наведат повеќе овластувања за тип на воздухоплови.
14. Без оглед на наведеното во точка 13, секоја издадена страна ќе биде со тој формат и ќе ги содржи наведените информации за таа страна.
15. Доколку нема важечки ограничувања, страната со ОГРАНИЧУВАЊА ќе се издаде со наведување на "Нема ограничувања".
16. Кога се користи однапред отпечатен формат, квадратчето во полето за категорија, подкатегија или овластување за тип кое не содржи запис за овластување се обележуваат за да се покаже дека не се поседува овластување.
17. Пример за дозвола за одржување на воздухоплови спомната во Анекс III (Дел-66).

▼ M4

XII. Додаток Організаційна Part of Divisions	Всього днів: Total days:	VI. Додаток Бр. / License No.: МК.66.XXXIX
---	-------------------------------------	---

[illegible][illegible][illegible]

Наличие очагов воспаления
Inflammation Left Blint

I.	Презиме и име на вносителот <i>Surname of holder</i>
II.	Датум и место на раѓање <i>Date and place of birth</i>
III.	Адреса на вносителот <i>Address of holder</i>
IV.	Дневјанство на вносителот <i>Matrerial n° of holder</i>
V.	Потпис на вносителот <i>Signature of holder</i>
VI. Дозвола бр. / License No. : MK-66-XXXX	

▼В

АНЕКС IV

(Дел-147)

▼М4

СОДРЖИНА

147.1

ДЕЛ А – ТЕХНИЧКИ БАРАЊА

ПОДДЕЛ А ОПШТО

147.A.05 Опфат

147.A.10 Општо

147.A.15 Поднесување на барање

147.A.100 Услови за капацитетите

147.A.105 Услови за персоналот

147.A.110 Евиденција за инструктори, испитувачи и оценувачи

147.A.115 Наставна опрема

147.A.120 Материјал за обука за одржување

147.A.125 Евиденција

147.A.130 Процедури за обука и систем за квалитет

147.A.135 Испити

147.A.140 Опис на организацијата за обука за одржување

147.A.145 Права на организацијата за обука за одржување

147.A.150 Промени на организацијата за обука за одржување

147.A.155 Постојано важење

147.A.160 Наоди

ПОДДЕЛ В - ОДОБРЕН КУРС ЗА ОСНОВНА ОБУКА

147.A.200 Одобрен курс за основна обука

147.A.205 Испити за проверка на основното знаење

147.A.210 Основно практично оценување

ПОДДЕЛ Г - ОБУКА ЗА ТИП/ЗАДАЧА ЗА ВОЗДУХОПЛОВ

147.A.300 Обука за тип/задача за воздухоплов

147.A.305 Испити за тип на воздухоплов и оценување на задача

ОДДЕЛ Б - ПРОЦЕДУРА ЗА НАДЛЕЖНИТЕ ОРГАНИ

ПОДДЕЛ А - ОПШТО

147.B.05 Опфат

147.B.10 Надлежен орган

147.B.15 Прифатливи средства за сообразување

147.B.20 Водење на евиденција

147.B.25 Иземања

ПОДДЕЛ Б - ИЗДАВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕ

147.B.110 Процедура за издавање одобрение и за измена на одобрение

147.B.120 Постапка за одржување на валидноста

147.B.125 Уверение за одобрение за организацијата за обука за одржување

147.B.130 Наоди

ПОДДЕЛ В - ПОВЛЕКУВАЊЕ, СУСПЕНЗИЈА И ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕТО НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА ЗА ОБУКА ЗА ОДРЖУВАЊЕ

147.B.200 Повлекување, суспензија и ограничување на одобрението на организацијата за обука за одржување

*Додаток I – Времетраење на основниот курс**Додаток II – Одобрение на Организација за обука за одржување од Анекс IV (Дел-147) – Формулар 11 EASA**Додаток III – Примерок на Уверение за обука***▼В****147.1**

За целите на овој Дел, надлежен орган е:

1. за организациите чие главно место каде се вршат деловните активности се наоѓа на територијата на земјата членка, надлежниот орган определен од страна на таа земја членка;
2. за организациите чие главно место каде се вршат деловните активности се наоѓа во трета земја, Агенцијата.

ОДДЕЛ А

ПОДДЕЛ А

ОПШТО

147.A.05 Опфат

Со овој оддел се утврдуваат условите кои треба да ги исполнат организациите, кои бараат одобрение за вршење на обука и испитување, како што е наведено во Дел-66.

147.A.10 Општо

Организација за обука е организација или дел од организација, регистрирана како правно лице.

▼ M4**147.A.15 Поднесување на барање**

- (а) Барањето за одобрение или за промена на постојното одобрение се врши во форма или на начин, утврдени од страна на надлежниот орган.
- (б) Барањето за одобрение или за промена на постојното одобрение ги вклучува следниве податоци:
1. регистрираното име и адреса на кандидатот;
 2. адресата на организацијата што поднесува барање за одобрение или промена на одобрение;
 3. планираниот опфат на одобрението или на промената на одобрението;
 4. името и потписот на одговорниот раководител;
 5. датум на поднесување на барањето.

▼ B

ПОДДЕЛ Б

ОРГАНИЗАЦИСКИ УСЛОВИ

147.A.100 Услови за капацитетите

- (а) Со големината и структурата на капацитетите се осигурува заштита од неповолни временски услови, како и правилно изведување на сите планирани обуки и испити на секој одреден ден.
- (б) За теоретска настава и спроведување на испити за проверка на знаењето се обезбедува целосно затворена соодветна просторија, одделена од други капацитети.
1. Максималниот број на студенти кои посетуваат обука за знаење во текот на кој било курс за обука не изнесува повеќе од 28.
 2. Просторијата за спроведување на испити е доволно голема за да се осигури дека ниту еден студент не може да ја чита писмената работа или компјутерскиот екран на ниту еден друг студент од неговото/нејзиното место во текот на испитите.

- (в) Опкружувањето на просторијата од став (б) се одржува така што студентите да можат да се концентрираат на нивните студии или испити како што е соодветно, без непотребно пречење или неудобност.
- (г) Во случај на курс за основна обука, за практична настава се обезбедуваат работилници за основна обука и/или капацитети за одржување, кои се одделни од училниците за обука и одговараат на планираниот курс за обука. Меѓутоа, доколку организацијата не може да обезбеди такви капацитети, може да се направат аранжмани со друга организација, за да се обезбедат такви работилници и/или капацитети за одржување и во тој случај со таа организација се склучува писмен договор, во кој се наведуваат условите за пристап до нив и нивното користење. Надлежниот орган бара пристап до секоја таква организација, со која е склучен договор, а во писмениот договор е наведен овој пристап.
- (д) Кога се работи за курс за обука за тип/задача за воздухоплов, се обезбедува пристап до соодветни капацитети, кои содржат примери на тип на воздухоплов, како што е наведено во 147.A.115 (г).
- (ф) Максималниот број на студенти, кои посетуваат практична обука во текот на кој било курс за обука не изнесува повеќе од 15 по надзорник или оценувач.
- (е) Се обезбедуваат канцеларии за инструктори, испитувачи на знаење и оценувачи на практично знаење според стандард, со кој се осигурува дека можат да се подготват за своите должности, без непотребно пречење или неудобност.
- (ж) Се обезбедуваат безбедни капацитети за чување на писмените испити и евиденцијата од обуката. Опкружувањето на местото за чување е такво што документите остануваат во добра состојба во периодот на чување, како што е наведено во 147.A.125. Капацитетите за складирање и канцелариите можат да се комбинираат, што зависи од тоа дали безбедноста е соодветна.
- (з) Се обезбедува библиотека, која го содржи целиот расположив технички материјал, кој одговара на опфатот и нивото на обуката која се спроведува.

147.A.105 Услови за персоналот

- (а) Организацијата назначува одговорен менаџер, кој има функција да осигури дека сите ангажмани за обука можат да се финансираат и спроведуваат според стандардот, кој се бара со овој Дел.
- (б) Се номинира лице или група на лица, во чии обврски спаѓа да осигурат дека организацијата за обука за одржување ги исполнува условите од овој Дел. Тоа лице, -а мора да одговара, -ат пред одговорниот менаџер. Лицето со највисок ранг или едно лице од групата на лица исто така може да биде одговорен менаџер, што зависи од исполнувањето на условите за одговорниот менаџер, дефинирани со став (а).
- (в) Организацијата за обука за одржување ангажира доволно персонал за планирање/спроведување на обуката за знаење и практично познавање, спроведува испити за проверка на знаењето и практично оценување согласно одобрението.
- (г) Со отстапување од став (в), кога се користи друга организација, за да се обезбеди практична обука и оценување, персоналот од таа друга организација може да се номинира за спроведување на практичната обука и оценувањето.
- (д) Секое лице може да врши која било комбинација на улогите на инструктор, испитувач и оценувач, што подлежи на сообразност со став (ф).

▼ M4

- (ф) Искуството и квалификациите на инструкторите, испитувачите на знаење и оценувачите на практичното познавање се утврдуваат согласно објавени критериуми или согласно процедура и стандард кој е одобрен од страна на надлежниот орган.
- (е) Испитувачите на знаење и оценувачите на практично знаење се наведени во описот на организацијата за прием на тој персонал.

- (ж) Инструкторите и испитувачите на знаење подлежат на обука за обновување на знаењето најмалку на секои 24 месеци, за тековната технологија, практичните вештини, човечките фактори и најновите техники за обука кои одговараат на знаењето за кое се врши обуката или кое се испитува.

147.A.110 Евиденција за инструктори, испитувачи и оценувачи

- (а) Организацијата води евиденција за сите инструктори, испитувачи на знаење и оценувачи на практично знаење. Оваа евиденција го одразува искуството и квалификацијата, податоците за претходната обука и која било посетувана последователна обука.
- (б) Се изработуваат услови за работа за сите инструктори, испитувачи на знаење и оценувачи на практично знаење.

147.A.115 Наставна опрема

- (а) Секоја училница има соодветна опрема за презентација според стандард со кој се осигурува дека студентите лесно можат да ги читаат текстот/цртежите/дијаграмите и бројките од презентацијата од кое било место во училницата.

Во опремата за презентацијата спаѓаат репрезентативни симулатори за обука, за да им се помогне на студентите да ја разберат конкретната материја, кога тие направи се сметаат за корисни за таа цел.

- (б) Работилниците за основна обука и/или капацитетите за одржување наведени во 147.A.100 (г) мора да ги содржат сите алатки и опрема, кои се потребни за да се изврши одобрената содржина на обуката.
- (в) Работилниците за основна обука и/или капацитетите за одржување наведени во 147.A.100 (г) мора да содржат соодветен избор на воздухоплови, мотори, делови на воздухоплови и опрема за воздухопловна електроника.
- (г) Организацијата за обука за тип на воздухоплов наведена во 147.A.100 (д) мора да има пристап до соодветен тип на воздухоплов. Можат да се користат симулатори за обука, кога тие симулатори за обука обезбедуваат соодветни стандарди за обука.

147.A.120 Материјал за обука за одржување

- (а) Со материјалот за курсот за обука за одржување му се обезбедува на студентот и се опфаќа, како што е применливо:
1. наставна програма за основно знаење наведена во Дел-66 за односната категорија или подкатегија од дозволата за одржување на воздухоплов и,
 2. содржината на курсот за типот, која се бара со Дел-66 за односниот тип на воздухоплов и категоријата или подкатегијата од дозволата за одржување на воздухоплов.
- (б) Студентите имаат пристап до примери на документација за одржување и техничките информации од библиотеката, како што е наведено во 147.A.100 (и).

147.A.125 Евиденција

Организацијата води комплетна евиденција за обуката, испитувањето и оценувањето на студентите, најмалку пет години по завршувањето на курсот на одреден студент.

147.A.130 Процедури за обука и систем за квалитет

- (а) Организацијата воспоставува процедури, кои се прифатливи за надлежниот орган, за да осигури правилни стандарди за обука и сообразување со сите односни услови од овој Дел.
- (б) Организацијата воспоставува систем за квалитет кој опфаќа:
1. функција на независна проверка на следењето на стандардите за обука, интегритетот на испитите за проверка на знаењето и практичното оценување, сообразноста со процедурите и нивна соодветност, и
 2. систем на повратни информации за наодите од проверката до лицето (-ата) и на крајот, до одговорниот менаџер од 147.A.105(а) за да се осигурат, ако е потребно, корективни мерки.

147.A.135 Испити

- (а) Испитувачите осигуруваат дека сите прашања се чуваат доверливо.
- (б) Секој студент за кој ќе се утврди дека во текот на испитот на знаење мами, или пак, поседува материјали кои се однесуваат на предметот на испитот, а кои не се писмениот испит или одобрената документација поврзана со него, се дисквалификува од полагање на испитот и не смее да полага никаков испит најмалку 12 месеци по инцидентот. Надлежниот орган се известува за кој било таков инцидент, заедно со податоците за секое такво известување во рок од еден календарски месец.
- (в) Секој испитувач за кој во текот на испитот за проверка на знаењето ќе се утврди дека му ги кажува одговорите на кој било студент кој полага испит се дисквалификува како испитувач, а испитот се поништува. Надлежниот орган мора да се извести за секој таков настан во рок од еден календарски месец.

147.A.140 Опис на организацијата за обука за одржување

- (а) Организацијата обезбедува опис, кој треба да го користи организацијата, во кој се опишува организацијата и нејзините процедури и кој ги содржи следниве информации:
1. изјава потпишана од страна на одговорниот менаџер, со која се потврдува дека во секое време постои сообразност на описот на организација за обука за одржување и кои било прирачници поврзани со неа, со кои се одредува сообразноста на организацијата за обука за одржување со овој Дел.
 2. функцијата, -ите и името, -ињата на лицето, -ата номинирани согласно 147.A.105 (б).
 3. должностите и обврските на лицето, -ата наведени во подстав 1, вклучувајќи ги и прашањата за кои тие директно можат да соработуваат со надлежниот орган во име на организацијата за обука за одржување.
 4. дијаграм на организацијата за обука за одржување, кој ги покажува поврзаните низи на одговорност на лицето, -ата наведени во став (а)(2).
 5. список на инструктори за обука, испитувачи на знаење и оценувачи на практичното знаење.
 6. општ опис на капацитетите за обука и испитување, кои се наоѓаат на секоја адреса наведена во уверението за одобрение на организацијата за обука за одржување и ако е соодветно, на која било друга локација, која се бара со 147.A.145(б).
 7. список на курсеви за обука за одржување, кои го сочинуваат опфатот на одобрението.
 8. процедура за измена на описот на организацијата за обука за одржување.
 9. процедурите на организацијата за обука за одржување, како што се бара со 147.A.130(а).

10. процедурата за контрола на организацијата за обука за одржување, како што се бара со 147.A.145(в), кога е овластена да врши обука, испити и оценување на различни локации од оние наведени во 147.A.145(б).
 11. список на локации согласно 147.A.145(б).
 12. список на организации, ако е соодветно, наведени во 147.A.145 (г).
- (б) Описот на организацијата за обука за одржување и кои било последователни измени ги одобрува надлежниот орган.
- (в) И покрај став (б) можат да се одобрат помали измени на описот преку процедура за опис (во понатамошниот текст наречена индиректно одобрение).

147.A.145 Права на организацијата за обука за одржување

(а) Организацијата за обука за одржување може да го врши следново, како што е дозволено од страна на организацијата за обука за одржување и во согласност со нејзиниот опис:

1. курсеви за основна обука за наставната програма од Дел-66, или дел од неа.
 2. курсеви за обука за тип/задача на воздухоплов согласно Дел-66.
 3. испити во име на надлежниот орган, вклучувајќи и испити на студенти, кои не го посетувале основниот курс за обука за тип на воздухоплов во организацијата за обука за одржување.
 4. издавањето на уверенија согласно Додаток III по успешно завршени курсеви и испити за основна обука или за обука за тип на воздухоплов, наведени во подставовите (а)(1), (а)(2) и (а)(3), како што е применливо.
- (б) Обуката, испитите за проверка на знаењето и практичното оценување можат да се вршат само на локации наведени во уверението за одобрение и/или на која било локација наведена во описот на организацијата за обука за одржување.
- (в) Со отстапување од став (б), организацијата за обука за одржување може да врши обука, испити за проверка на знаењето и практично оценување само на локации различни од локациите од став (б), согласно процедура за контрола, наведена во описот на организацијата за обука за одржување. Тие локации не треба да бидат наведени во описот на организацијата за обука за одржување.
- (г) 1. Организацијата за обука за одржување може да ангажира како подизведувач за спроведување на основната теоретска обука, обуката за тип и поврзаните испити, организација која не врши обука за одржување, само кога е под контрола на системот за квалитет на организацијата за обука за одржување.
2. Подизведувањето на основната теоретска обука и испити може да се врши само за Дел-66, Додаток I, Модули 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 и 10.
 3. Подизведувањето на обука и испит за тип може да се врши само за погонска група и системи на воздухопловна електроника.

▼ M4

- (д) На организацијата може да не се даде одобрение за вршење на испити, ако нема одобрение за вршење на обука.

▼ B**147.A.150 Промени на организацијата за обука за одржување**

- (а) Организацијата за обука за одржување го известува надлежниот орган за сите предложени промени на организацијата, кои влијаат на одобрението, пред да се случи која било таква промена, за да му обезбеди на надлежниот орган да го утврди постојаното сообразување со овој Дел и по потреба да го измени уверението за одобрение на организацијата за обука на одржувањето.

- (б) Надлежниот орган може да ги пропише условите под кои може да работи организацијата за обука за одржување, во текот на тие промени, освен ако надлежниот орган не утврди дека одобрението на организацијата за обука за одржување мора да се суспендира.
- (в) Доколку не се информира надлежниот орган за тие промени, може да се суспендира или одземе уверението за одобрение на организацијата за обука за одржување, кое важи ретроактивно на реалниот датум на промените.

147.A.155 Постојано важење

- (а) Одобрението се издава со неограничено траење. Тоа продолжува да важи доколку:
1. организацијата останува во сообразност со овој Дел, согласно одредбите, кои се однесуваат на ракување со наодите, како што е наведено во 147.Б.130; и
 2. на надлежниот орган му е одобрен пристап до организацијата, за да го утврди постојаното сообразување со овој Дел; и
 3. уверението не се откаже или одземе.
- (б) По откажувањето или одземањето, уверението му се враќа на надлежниот орган.

147.A.160 Наоди

- (а) Наодот од прво ниво е едно или повеќе од следново:
1. кое било значајно несообразување со процесот на спроведување на испити, поради што може да се поништи испитот,-ите,
 2. не дозволување на пристап на надлежниот орган до капацитетите на организацијата во текот на вообичаените работни часови по две писмени барања,
 3. немање на одговорен менаџер,
 4. големо несообразување со процесот на обука.
- (б) Наодот од второ ниво е секое несообразување со процесот на обука, кое не е наод од прво ниво.
- (в) По приемот на известувањето за наодите согласно 147.Б.130, имателот на одобрение за организација за обука за одржување дефинира план на корективни мерки и ги покажува корективните мерки, кои треба да бидат задоволителни за надлежниот орган, во рок договорен со тој орган.

ПОДДЕЛ В**ОДОБРЕН КУРС ЗА ОСНОВНА ОБУКА****147.A.200 Одобрен курс за основна обука**

- (а) Одобрениот курс за основна обука се состои од обука за знаење, испит за проверка на знаењето, практична обука и практично оценување.
- (б) Елементот на обука за знаење ја опфаќа материјата за дозвола за одржување на воздухоплов од категорија или подкатегорија А, Б1 или Б2, како што е наведено во Дел-66.
- (в) Елементот на испит за проверка на знаењето опфаќа репрезентативен пресек на материјата од елементот на обука од став (б).

- (г) Елементот на практична обука ја опфаќа практичната употреба на вообичаени алатки/опрема, демонтажа/монтажа на репрезентативен избор на делови на воздухоплов и учество во репрезентативни активности за одржување, кои се вршат во однос на конкретниот целосен модул на Дел-66.
- (д) Елементот на практично оценување ја опфаќа практичната обука и утврдува дали студентот е компетентен да ги користи алатките и опремата и да работи согласно прирачниците за одржување.
- (ф) Траењето на основните курсеви за обука е во согласност со Додаток I.
- (е) Траењето на курсевите за конверзија помеѓу под(категиорите) се утврдува преку проценка на наставната програма за обука и односните потреби за практична обука.

147.A.205 Испити за проверка на основното знаење

Испитите за проверка на основното знаење:

- (а) се во согласност со стандардот утврден со Дел-66.
- (б) се вршат без употреба на забелешки од обуката.
- (в) опфаќаат репрезентативен пресек на предмети од конкретниот модул на обука завршена согласно Дел -66.

147.A.210 Основно практично оценување

- (а) Основното практично оценување се врши во текот на курсот за основна обука за одржување од страна на номинирани практични оценувачи по завршувањето на секој период на посета на практичната работилница/капацитет за одржување.
- (б) Студентот добива оценка дека положил согласно 147.A.200 (д).

ПОДДЕЛ Г**ОБУКА ЗА ТИП/ЗАДАЧА ЗА ВОЗДУХОПЛОВ****147.A.300 Обука за тип/задача за воздухоплов**

Организацијата за обука за одржување има одобрение за вршење на обука за тип и/или задача за воздухоплов согласно Дел-66, во зависност од сообразувањето со стандардот наведен во 66.A.45.

147.A.305 Испити за тип на воздухоплов и оценување на задача

Организацијата за обука за одржување, која е одобрена согласно 147.A.300 да врши обука за тип на воздухоплов ги врши испитите за тип на воздухоплов или оценувањето на задачата за воздухоплов, наведени во Дел-66, во зависност од сообразувањето со стандардот за типот и/или задачата за воздухопловот, наведен во Дел-66.A.45.

ДЕЛ Б

ПРОЦЕДУРА ЗА НАДЛЕЖНИТЕ ОРГАНИ

ПОДДЕЛ А

ОПШТО

147.Б.05 Опфат

Со овој оддел се утврдуваат административните услови, кои треба да ги исполнат надлежните органи задолжени за примена и спроведување на Оддел А од овој Дел.

147.Б.10 Надлежен орган

(а) Општо

Земјата-членка определува надлежен орган со доделени обврски за издавање, продолжување, промена, суспензија или повлекување на уверенија од Дел-147. Овој надлежен орган утврдува документираните процедури и организациска структура.

(б) Кадровска опременост

Надлежниот орган има соодветен персонал за да ги исполни условите од овој Дел.

в) Процедури

Надлежниот орган утврдува процедури со кои е детално опишано како се постигнува сообразување со овој Дел. Процедурите се ревидираат и изменуваат, за да се осигури постојана исполнителност.

▼ M4

(г) Квалификација и обука

Целиот персонал кој е вклучен во одобрените кои се поврзани со овој Анекс мора:

1. Да биде адекватно квалификуван и да го има целото неопходно знаење, искуство и обука за вршење на задачите кои им се доделени.
2. Да има завршено обука и продолжителна обука за Анекс III (Дел-66) и Анекс IV (Дел-147), кога е потребно, вклучително со неговото планирано значење и стандард.

▼ B**147.Б.15 Прифатливи средства за сообразување**

Агенцијата подготвува прифатливи средства за сообразување, кои надлежниот орган може да ги употреби, за да го утврди сообразувањето со овој Дел. Кога постои сообразност со прифатливите средства за сообразување, поврзаните услови од овој Дел се сметаат за исполнети.

147.Б.20 Водење на евиденција

- (а) Надлежниот орган воспоставува систем на водење на евиденција, кој овозможува соодветна можност за следење на процесот на издавање, обновување, изменување, суспензија или одземање на секое одобрение.

(б) Евиденцијата за надзорот на организациите за обука за одржување најмалку опфаќа:

1. поднесување на барање за одобрение за организацијата.
2. уверение за одобрение на организацијата, вклучувајќи и кои било измени.
3. копија од програмата за ревизија, во која се наведени датумите на кои треба да се извршат ревизиите и кога биле извршени ревизиите.
4. евиденција од постојаниот надзор, вклучувајќи ја и целата евиденција од ревизијата.
5. копии од односната кореспонденција.
6. податоци за кои било мерки за изземање и спроведување.
7. кој било извештај од други надлежни органи, кој се однесува на надзор на организацијата.
8. опис и измени на организацијата.

(в) Минималниот период на задржување на евиденцијата од став (б) изнесува четири години.

147.Б.25 Иземања

(а) Надлежниот орган може да из земе училиште кое се води под Министерството за образование од следново:

1. да биде организација, наведена во 147.А.10.
2. да има одговорен менаџер, што подлежи на ограничувањето министерството да назначи лице од повисок ранг за управување со организацијата за обука и тоа лице да има доволен буџет за работа на организацијата според стандардот од Дел-147.
3. да може да користи независен дел за ревизија на систем за квалитет, кој подлежи на тоа министерството да има независен инспекторат за училишта за ревизија на организацијата за обука за одржување, онолку често колку што се бара со овој Дел.

(б) Сите одобрени изземања согласно член 10 (3) од основната Регулатива се евидентираат и задржуваат од страна на надлежниот орган.

ПОДДЕЛ Б

ИЗДАВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕ

Во овој Поддел се обезбедени условите за издавање или промена на одобрението на организацијата за обука за одржување.

▼ М4

147.Б.110 Постапка за издавање на одобрение и промена на одобрение

(а) По приемот на барањето, надлежниот орган:

1. го прегледува образложението на организацијата за обука за одржување, и
2. ја потврдува исполнителноста на организацијата на условот од Анекс IV (Дел-147).

- (б) Сите утврдени наоди се евидентираат и му се потврдуваат написмено на кандидатот.
 - (в) Сите наоди се затвораат согласно точката 147.Б.130, пред да се издаде одобрението.
 - (г) Референтниот број се внесува во уверението за одобрение на начин утврден од страна на Агенцијата.
-

147.Б.120 Постапка за одржување на валидноста

- (а) На секоја организација мора да — се врши целосна ревизија во однос на исполнувањето на одредбите од овој Дел во периоди кои не се подолги од 24 месеци.
- (б) Наодите се обработуваат согласно 147.Б.130.

147.Б.125 Уверение за одобрение за организацијата за обука за одржување

Форматот на уверението за одобрение за организација за обука за одржување е детално опишан во Додаток II.

147.Б.130 Наоди

- (а) Доколку не се изврши исправка на кој било наод од прво ниво во рок од три дена по писменото известување, надлежниот орган целосно или делумно го одзема, суспендира или ограничува одобрението на организацијата за обука за одржување.
- (б) Надлежниот орган презема мерки за делумно или целосно одземање, ограничување или суспендирање на одобрението, доколку не се изврши сообразување во рокот даден од страна на надлежниот орган за наод од второ ниво.

ПОДДЕЛ В

ПОВЛЕКУВАЊЕ, СУСПЕНЗИЈА И ОГРАНИЧУВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕТО НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА ЗА ОБУКА ЗА ОДРЖУВАЊЕ

147.Б.200 Повлекување, суспензија и ограничување на одобрението на организацијата за обука за одржување

Надлежниот орган:

- (а) суспендира одобрение на разумна основа во случај на потенцијална закана по безбедноста; или
 - (б) суспендира, повлекува или ограничува одобрение согласно 147.Б.130.
-

*Додаток I***Траење на курс за основна обука**

Минимално траење на целосни основни курсеви

Основен курс	Траење (во часови)	Сооднос со теоретска обука (во %)
A1	800	30 до 35
A2	650	30 до 35
A3	800	30 до 35
A4	800	30 до 35
Б1.1	2 400	50 до 60
Б1.2	2 000	50 до 60
Б1.3	2 400	50 до 60
Б1.4	2 400	50 до 60
Б2	2 400	50 до 60

▼ **M4**

Додаток II

**Уверение за одобрение за организација за обука за одржување од Анекс IV (Дел-147) –
Формулар 11 на EASA**

Страна 1 од 2
[ЗЕМЈА ЧЛЕНКА (*)] Членка на Европската Унија (**)
УВЕРЕНИЕ ЗА ОДОБРЕНИЕ НА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБУКА И ИСПИТИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ
Референца: [ШИФРА НА ЗЕМЈАТА ЧЛЕНКА (*)].147 [XXXX]
Согласно Регулативите на ЕУ (ЕС) Бр. 216/208 на Европскиот Парламент и на Советот и на Регулативата на Комисијата (ЕС) Бр. 2042/2003 кои сега се во сила и условите наведени подолу, [НАДЛЕЖНИОТ ОРГАН] со ова потврдува дека
[ИМЕ И АДРЕСА НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА]
е организација за обука за одржување согласно Оддел А од Анекс IV (Дел-147), на Регулативата на Комисијата (ЕС) Бр. 2042/2003 одобрена да ја обезбедува обуката и да ги врши испитите наведени во приложениот план на одобрението и да издава соодветни уверенија за признание на студентите:
УСЛОВИ:
1. Ова одобрение е ограничено на она што е наведено во опфатот на делот за одобрение од образложението на организацијата за обука за одржување одобрена согласно Оддел А на Анекс IV (Дел-147), и
2. За ова одобрение е потребно е постапување според процедурите наведени во образложението на организацијата за обука за одржување, и
3. Ова одобрение е валидно додека организацијата за обука за одржување одобрена согласно Дел-147 ги исполнува одредбите од Анекс IV (Дел-147) на Регулативата (ЕС) Бр. 2042/2003.
4. Доколку се исполнети горенаведените услови, ова одобрение останува важечко, освен ако одобрението не било претходно откажано, заменето, времено одземено или повлечено.
Датум на првично издавање:.....
Датум на оваа ревизија:.....
Ревизија Бр.:
Потпис:
За надлежниот орган: [НАДЛЕЖЕН ОРГАН НА ЗЕМЈАТА ЧЛЕНКА (*)]

Образец 11 на EASA Издание 2

(*) или EASA ако EASA е надлежниот орган. (**) Се брише за земјите кои не се земји членки на ЕУ или на EASA

▼ **M4**

Страна 2 од 2

ПЛАН НА ОДОБРЕНИЕ ЗА ОБУКА И ИСПИТИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ

Референца: [ШИФРА НА ЗЕМЈАТА ЧЛЕНКА (*). 147. [XXXX]

Организација: [ИМЕ НА КОМПАНИЈАТА И АДРЕСА]

КЛАСА	КАТЕГОРИЈА		ОГРАНИЧУВАЊЕ
ОСНОВЕН (**)	Б1 (**)	ТБ1.1 (**) ТБ1.2 (**) ТБ1.3 (**) ТБ1.4 (**)	АВИОНСКА ТУРБИНА (**) АВИОНСКИ КЛИП (**) ХЕЛИКОПТЕРСКА ТУРБИНА (**) ХЕЛИКОПТЕРСКИ КЛИП (**)
	Б2 (**)	ТБ2 (**)	ВОЗДУХОПЛОВНА ЕЛЕКТРОНИКА (**)
	А (**)	ТА.1 (**) ТА.2 (**) ТА.3 (**) ТА.4 (**)	АВИОНСКА ТУРБИНА (**) АВИОНСКИ КЛИП (**) ХЕЛИКОПТЕРСКА ТУРБИНА (**) ХЕЛИКОПТЕРСКИ КЛИП (**)
ТИП/ЗАДАЧИ (**)	В (**)	Т4 (**)	[НАВЕДЕТЕ ГО ТИПОТ НА ВОЗДУХОПЛОВОТ] (****)
	Б1 (**)	Т1 (**)	[НАВЕДЕТЕ ГО ТИПОТ НА ВОЗДУХОПЛОВОТ] (****)
	Б2 (**)	Т2 (**)	[НАВЕДЕТЕ ГО ТИПОТ НА ВОЗДУХОПЛОВОТ] (****)
	А(**)	Т3 (**)	[НАВЕДЕТЕ ГО ТИПОТ НА ВОЗДУХОПЛОВОТ] (****)

Овој план на одобрение за обука и испити за одржување кој е наведен во опфатот на работа на образложението на организацијата за обука за одржување,

Референца на образложението на организацијата за обука за одржување

Датум на првично издавање:

Датум на последната одобрена ревизија: Број на ревизија:

Потпис:

За надлежниот орган: [НАДЛЕЖНИОТ ОРГАН НА ЗЕМЈАТА ЧЛЕНКА (*)]

Образец 11 на EASA Издание 2

(*) или EASA ако EASA е надлежниот орган.

(**) Се брише ако организацијата не е одобрена.

(***) Се внесува соодветното овластување и ограничување.

▼ **B**

Додаток III

Пример на уверение за обука

УВЕРЕНИЕ ЗА ПРИЗНАНИЕ

ОДОБРЕН ОСНОВЕН КУРС ЗА ОБУКА ИЛИ ОСНОВЕН ИСПИТ СОГЛАСНО ДЕЛ-147

Ова Уверение за признание се издава на:

ИМЕ

ДАТУМ, МЕСТО НА РАЃАЊЕ

Од (може да биде претходно отпечатено)

.....
организација, одобрена согласно условите од Дел- 147 од
(може да биде претходно отпечатено)

референца на

одобрението.....

Ова Уверение потврдува дека горенаведеното лице успешно го положило одобрениот основен
курс за обука или основниот испит, наведени подолуНАВЕДЕТЕ ГО КУРСОТ ЗА ОСНОВНА ОБУКА или ОСНОВНИОТ ИСПИТ И
ДАТУМОТ КОГА Е ЗАВРШЕНА или ПОЛОЖЕН

Потпис: Уверение бр.

.....

За (може да биде претходно отпечатено)

.....Датум:.....

▼В

Уверение за обука за тип

Уверението за обука од Дел-147, како што е детално наведено подолу, може да се користи за признавање на теоретскиот елемент или пак и на теоретскиот и на практичниот елемент.

Соодветните референци треба да се избришат, како што одговара и во квадратот за тип на курс треба да биде детално наведено дали биле опфатени само теоретските елементи или дали биле опфатени теоретските и практичните елементи.

Во уверението за обука мора јасно да биде наведено дали курсот е целосен курс или редуциран курс заснован врз претходното искуство на кандидатот (на пример курс А340 за техничари од А320).

УВЕРЕНИЕ ЗА ПРИЗНАНИЕ

ОДОБРЕН КУРС ЗА ОБУКА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ТИП НА ВОЗДУХОПЛОВ ИЛИ ИСПИТ ЗА ТИП
НА ВОЗДУХОПЛОВ СОГЛАСНО ДЕЛ-147

Ова Уверение за признание ги опфаќа теоретските елементи од курсот за обука за тип
(избришете, како што одговара) и му се издава на:

ИМЕ

ДАТУМ, МЕСТО НА РАЃАЊЕ

Од (може да биде претходно отпечатено)

.....
организација, одобрена согласно условите од Дел- 147 од
(може да биде претходно отпечатено)

.....
под референца на одобрението ххх. Ова уверение потврдува дека горенаведеното лице успешно
го положило одобрениот курс за обука за тип за воздухоплов или испитот за тип на воздухоплов
наведен подолу;

НАВЕДЕТЕ ГО КУРСОТ ЗА ТИП НА ВОЗДУХОПЛОВ или ИСПИТОТ ЗА ТИП
НА ВОЗДУХОПЛОВ И ДАТУМОТ КОГА Е ЗАВРШЕН или ПОЛОЖЕН

НАВЕДЕТЕ ДАЛИ СО ОБУКАТА СЕ ОПФАТЕНИ САМО ТЕОРЕТСКИТЕ
ЕЛЕМЕНТИ ОД ДЕЛ 147 ИЛИ И ТЕОРЕТСКИТЕ И ПРАКТИЧНИТЕ
ЕЛЕМЕНТИ

Потпис: Уверение бр.

.....

За (може да биде претходно отпечатено) Датум:.....

ПРИЛОГ 2**ПРАВИЛА ЗА КОНВЕРЗИЈА НА ДОЗВОЛИ ИЛИ ОВЛАСТУВАЊА И
ЗА ВПИШУВАЊЕ НА ОГРАНИЧУВАЊА ВО ДЕЛ 66 ДОЗВОЛА****I. Правила за конверзија на дозволи или овластувања**

1.1 Дозволите и овластувањата за воздухопловни механичари издадени пред почетокот на примена на овој правилник ќе се продолжуваат до рокот од член 15 на овој правилник со соодветна примена на условите за продолжување на Дел 66 дозволите. Во тие дозволи не можат да се впишуваат односно прошируваат овластувањата. Не се смета за проширување доколку новото овластувањето е во иста категорија или поткатегорија согласно Дел 66 со некое од овластувањата во постоечката дозвола за воздухопловен механичар за одржување на воздухоплов, мотор, елиса и опрема на воздухоплов (тип II). Обуката за тоа овластување мора да биде стекната согласно условите пропишани со Дел 66 или согласно член 14 на овој правилник.

2.1 Знаењето и искуството стекнати во одржување на државни воздухоплови на Република Македонија на лицата кои ќе поднесат барање за стекнување на дозвола и/или овластување по отпочнување на примена на овој правилник, Агенцијата ќе ги признае доколку во постапката се утврди дека се исполнети условите за стекнување на Дел 66 дозвола и/или овластување.

2.2 Искуството од точка 2.1 на овој прилог се признава најмногу како замена на 50 проценти од потребното работно искуство во одржување на цивилни воздухоплови.

3.1 Кандидатот за конверзија на дозвола за воздухопловен механичар за одржување на воздухоплови, мотор, елиса и опрема на воздухоплов (тип II) во Дел 66 дозвола треба да го пополни Образецот 19 и да ги приложи следните документи:

- Дозвола за воздухопловен механичар за одржување на воздухоплови, мотор, елиса и опрема на воздухоплов (тип II);
- Доказ за уплатена такса/надоместок
- Уверение/ Сертификат за положени испити по Модулите 9 и 10 по Дел 66

3.2. При конверзијата во Дел 66 доволата во точка XIII НАЦИОНАЛНИ ПРАВА, се впишуваат овластувања за тип на воздухоплов кои не се со EASA TYPE RATING, а истите биле впишани во доволата за воздухопловен механичар за одржување на воздухоплов, мотор, елиса и опрема на воздухоплов (тип II).

II. Правила за впишување на ограничувања во Дел 66 дозвола

Табела 1.–Ограничувања што ќе бидат впишани во Дел 66 дозвола

	Ограничувања внесени во дозволите	Модули	Подмодули
Ограничување 1	Работа на електрични системи/ Excluding electrical systems	3	7.7, 11.14 и/или 12.15
Ограничување 2	Работа на електрични компоненти/Excluding electrical components of mechanical systems	4,5	16.4.3(само за B1.2 и B1.4)
Ограничување 3	Работа со композити / Excluding Composites		6.3.1, 7.14.2
Ограничување 4	Работа со системи за зголемување на моќност и APU/ Excluding Power Augmentation Systems and APU		15.15, 15.18
Ограничување 5	Работа на одржување на елиси/ Excluding Propeller Maintenance		17.6, 17.7
Ограничување 6	Користење на вградениот систем за одржување/Usage of On Board Maintenance Systems		11.18
Ограничување 7	Опслужување и чување (пролонгирано паркирање) на воздухоплов/Excluding Aircraft Handling and Storage		7.17, 8.2
Ограничување 8	Работа на сите задачи со исклучокот на електрични и електронски системи/Excluding all task with the exception of electrical and electronic systems	6	4.3(b), 7.15(a), 7.16(a), 7.17, 8.2, 13.1(c), 13.7(b)
Ограничување 9	Работа на дигитални и електронски системи/Excluding digital electronic instrument systems	5	

Ограничување 10	Работа на FADEC, EWIS, ELT, FMS, GPS, ATC, TCAS, ARINC, EFIS, IWS, Stallwarning, вграден систем за одржување, светла / Excluding FADEC, EWIS, ELT, FMS, GPS, ATC, TCAS, ARINC, EFIS, IWS, Stallwarning, on board maintenance systems, lights.		7.7, 13.4(ELT, FMS, GPS, ATC, TCAS, ARINC), 13.8(EFIS, IWS, Stallwarning), 13.9, 13.10, 14.1(b)
------------------------	---	--	---

Забелешки:

За отстранување на ограничување 1, ако конверзијата е од национална AMC дозвола во Дел – 66 дозвола со B1.1 и/или B1.2, се полага испит од подмодул 11.14; ако конверзијата е од национална AMC дозвола во Дел – 66 дозвола со B1.3 и/или B1.4, се полага испит од подмодул 12.15. Во случај на отстранување на двете погоре наведени ограничувања, се полагаат и двата подмодула.

За отстранување на ограничување 2, ако конверзијата е од национална AMC дозвола во Дел – 66 дозвола без B1.2 и/или B1.4 тогаш не се полага испит од подмодул 16.4.3.

За отстранување на ограничувања 7 и 8, потребни се само основни познавања за контаминација, вклучувајќи снег, мраз и замрзнување од подмодул 8.2 (т.е. не целиот подмодул).

За отстранување на ограничување 10, се полага испит за инструментите и системите дадени во Табелата 1 од подмодули 13.4 и 13.8.

Кога кандидатот има два или повеќе различни категории на воздухоплови впишани во националната дозвола и бара конверзија во соодветна Дел – 66 дозвола категорија/тип (пр. AMC во B1.1 и AMC во B1.2,...) тогаш ограничувањата применливи за сите Дел -66 типови ќе бидат впишани во издадената Дел – 66 дозвола.

Отстранувањето на кое било ограничување од Дел – 66 дозвола зависи од успешно завршените наведени модули/подмодули, притоа земајќи ги во предвид сите категории/типови кои се впишани на дозволата.

Табела 2 - Сценарио 1: Национална дозвола (АМС) во В1.1 Дел 66 дозвола

Ограничувања што ќе бидат впишани во Дел 66 дозвола и услови за нивно отстранување		
Конверзија	Ограничување	(Под) Модули
АМС во В1.1	Ограничување 1	3
		7.7, 11.14
	Ограничување 2	4
		5
	Ограничување 3	6.3.1, 7.14.2
	Ограничување 4	15.15, 15.18
	Ограничување 5	17.6, 17.7
	Ограничување 6	11.18
	Ограничување 7	7.17, 8.2

Табела 3 - Сценарио 2: Национална дозвола (АМС) во В1.2 Дел 66 дозвола

Ограничувања што ќе бидат впишани во Дел 66 дозвола и услови за нивно отстранување		
Конверзија	Ограничување	(Под) Модули
АМС во В1.2	Ограничување 1	3
		7.7, 11.14
	Ограничување 2	4
		5
		16.4.3
	Ограничување 3	6.3.1, 7.14.2
	Ограничување 5	17.6, 17.7
	Ограничување 7	7.17, 8.2

Табела 4 - Сценарио 3: Национална дозвола (АМС) во В1.3 Дел 66 дозвола

Ограничувања што ќе бидат впишани во Дел 66 дозвола и услови за нивно отстранување		
Конверзија	Ограничување	(Под) Модули
АМС во В1.3	Ограничување 1	3
		7.7, 12.15
	Ограничување 2	4
		5
	Ограничување 3	6.3.1, 7.14.2
	Ограничување 4	15.15, 15.18
	Ограничување 7	7.17, 8.2

Табела 5 - Сценарио 4: Национална дозвола (АМС) во В1.4 Дел 66 дозвола

Ограничувања што ќе бидат впишани во Дел 66 дозвола и услови за нивно отстранување		
Конверзија	Ограничување	(Под) Модули
АМС во В1.4	Ограничување 1	3
		7.7, 12.15
	Ограничување 2	4
		5
	Ограничување 3	6.3.1, 7.14.2
	Ограничување 7	7.17, 8.2

Табела 6 - Сценарио 5: Национална дозвола (ИРЕ) во В2 Дел 66 дозвола

Ограничувања што ќе бидат впишани во Дел 66 дозвола и услови за нивно отстранување		
Конверзија	Ограничување	(Под) Модули
ИРЕ во В2	Ограничување 8	6
		4.3(b), 7.15(a), 7.16(a), 7.17, 8.2, 13.1(c), 13.7(b)
	Ограничување 9	5
	Ограничување 10	7.7, 13.4(ELT, FMS, GPS, ATC, TCAS, ARINC), 13.8 (EFIS, IWS, Stallwarning), 13.9, 13.10, 14.1(b)

РЕГУЛАТОРНА КОМИСИЈА ЗА ЕНЕРГЕТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

4346.

Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, врз основа на член 151, став 7 од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија“ бр. 16/11, 136/11, 79/13, 164/13 и 41/14) и член 9 став 5 од Правилникот за повластени производители на електрична енергија од обновливи извори на енергија („Службен весник на Република Македонија“ бр.18/12, 97/12 и 63/13) на ден 16.9.2014 година, донесе

РЕШЕНИЕ

1. Решението за стекнување на привремен статус на повластен производител на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија УП1 бр. 08-72/13 од 6.9.2013 година, објавено во „Службен весник на Република Македонија“ бр.124/13, на Друштвото за инженеринг и обновливи извори ПАНЕРГИЈА ДООЕЛ експорт-импорт Скопје ПРЕСТАНУВА ДА ВАЖИ.

2. Ова Решение влегува во сила со денот на негово донесување, а се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

УП1 Бр. 08-72/13
16 септември 2014 година
Скопје

Претседател,
Димитар Петров, с.р.

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

4347.

Врз основа на член 14 став 1 од Законот за локална самоуправа („Службен весник на РМ“ бр. 5/2002), член 2 став 2 и член 9 став 2 алинеја 2 од Законот за меѓуопштинска соработка („Службен весник на РМ“ бр. 79/09), Одлука за воспоставување на меѓуопштинска соработка на општина Сопиште бр. 07-3547/1 од 29.10.2013 година и Одлука за воспоставување на меѓуопштинска соработка на Кисела Вода бр. 07-141/10 од 15.11.2013 година, се склучува следниот

ДОГОВОР
ЗА МЕЃУОПШТИНСКА СОРАБОТКА

Склучен на ден 2.9.2014 година, помеѓу:

1. Општина Кисела Вода, претставувана од Градоначалникот Билјана Беличанец-Алексиќ од една страна како прва договорна страна (во понатамошниот текст на договорот прва договорна страна) и

2. Општина Сопиште, претставувана од Градоначалникот Стефче Трпковски од друга страна како втора договорна страна (во понатамошниот текст на договорот втора договорна страна).

Предмет на договорот

Член 1

Предмет на овој договор е воспоставување на меѓуопштинска соработка помеѓу двете договорни општини за реализирање на предметна работа, реконструкција на патот Теферич-Сопиште.

Член 2

Двете договорни страни се договорија изборот на фирма, изведувач на работите да го изврши општина Кисела Вода и истата склучи договор во име и сметка на двете општини со избраната фирма, издаде налог за отпочнување со работа и ја следи изведбата на работите.

Вредност на договорот

Член 3

Договорните страни се согласни надоместокот за извршената работа да го платат подеднакво односно секоја од договорните страни ќе плати половина од вкупниот износ на средства за извршената работа.

Плаќањето ќе се врши по извршена работа, доставена завршна ситуација, потпишан градежен дневник и градежна книга.

Рок, место и начин на извршување

Член 4

Извршувањето на работите од страна на изведувачот ќе се врши по издаден налог од страна на општина Кисела Вода.

Преодни и завршни одредби

Член 5

Измени и дополнувања на одредбите на овој договор ќе се вршат со Анекс кон овој договор.

Член 6

Во случај на спор по овој Договор, настанат помеѓу договорните страни, доколку спорот не се разреши спогдбено, ќе се решава пред надлежениот суд Скопје 2.

Член 7

Овој договор е составен во 6 (шест) еднакви примероци од кои 2 (два) се за давателот на услугата, 2 (два) за корисникот на услугата, 1 (еден) за објавување во „Службен весник на РМ“ и 1 (еден) за Министерство за локална самоуправа.

Член 8

Овој договор влегува во сила со денот на потпишувањето од страна на двете договорни страни.

Бр. 08-2615/1
10 септември 2014 година
Скопје

Општина Кисела Вода
Градоначалник,
Билјана Беличанец-Алексиќ, с.р.

Бр. 08-2610/1
4 септември 2014 година
Сопиште

Општина Сопиште
Градоначалник,
Стефче Трпковски, с.р.

Службен весник
на Република Македонија

www.slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2014 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

contact@slvesnik.com.mk

ISSN 0354-1622

2014139